

ÅRSBERETNING 2014-15

FOTO: SOFIE AMALIE KLOUGART.

SKOLETJENESTENS BESTYRELSE OG DIREKTØRKREDS PR. 31. JULI 2015

Pia Allerslev (formand), borgmester for Børne- og Ungdomsudvalget, Københavns Kommune
Malene Barkhus, formand for Undervisningsudvalget, Frederiksberg Kommune
Karin Storgaard, medlem af borgerrepræsentationen, Københavns Kommune / KKR Hovedstaden
Steen Petersen, kommunalbestyrelsesmedlem, Faxe Kommune / KKR Sjælland

Else Sommer, adm. direktør, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune
Mikala Jørgensen, centerchef, Fagligt Center, Børne- og Ungdomsforvaltningen, Københavns Kommune
Inger Andersen, børne- og ungedirektør, Frederiksberg Kommune
Marianne Hoff Andersen, direktør, Helsingør Kommune / BKF Hovedstaden
Bjarne Voigt Hansen, skolesektorchef, Lolland Kommune / BKF Sjælland
Tinna Damgård-Sørensen, direktør, Vikingeskibsmuseet
Karen Haumann, vicedirektør, ARKEN
Poul Vestergaard (sekretær for bestyrelsen), leder af Skoletjenesten

SKOLETJENESTENS FASTE MEDARBEJDERE PR. 31. JULI 2015

Marie Damsgaard Andersen
Linda Nørgaard Andersen
Jane Bendix
Nana Bernhardt
Marianne Bomgren
Mikkel Broe
Maria Kangas Christensen
Anne-Sofie Søborg Christiansen
Ulla Didriksen
Jutta Eberhards
Laura Dolberg Elkjær
Line Esbjørn
Louise Fischer
Bente Garbers
Michael Bo Gyldendal
Lars Allan Haakonsen
Siska Rohr Harrebye
Kirsten Hegner
Marie Broen Jensen
Pernille Haugaard Jensen
Julie Maria Johnsen
Pia Justesen

Ulla Kjær Kaspersen
Sidsel Kirk
Frederikke Krabek
Marlene Reinholdt Kramm
Bjarke Kristensen
Ulla Margrethe Madsen
Birthe Bitsch Mogensen
Kim Hollesen Petersen
Ulla Hahn Ranmar
Marlene Reichel-Damtoft
Anne-Sofie Rump
Kari Eggert Rysgaard
Tine Seligmann
Mette Liv Skovgaard
Ane Riis Svendsen
Kathrine Noes Sørensen
Sara Tougaard
Dorte Villadsen
Sasja Brovall Villumsen
Dorte Vind
Hilde Østergaard

INDHOLD

LEDELSESBERETNING	4
HØJE BESØGSTAL	5
ORGANISATIONSUDVIKLING	6
NY ORGANISATION	6
SÆRLIG INDSATS MED FOLKESKOLEREFORMEN	6
ORGANISATIONEN KOMMUNIKERER	7
PÆDAGOGISK UDVIKLING	8
SKOLEREFORM	8
REGIONALT SAMARBEJDE	10
NATIONALT SAMARBEJDE	12
SKOLETJENESTENETVÆRK – NATIONALT NETVÆRK AF SKOLETJENESTER	12
ARBEJDERMUSEET	15
ARKEN MUSEUM FOR MODERNE KUNST	18
DANMARKS TEKNISKE MUSEUM	22
DEN BLÅ PLANET	24
DESIGNMUSEUM DANMARK	28
FILM-X / DET DANSKE FILMINSTITUT	30
KØBENHAVNS BEFÆSTNING	34
KØBENHAVNS MUSEUM	36
KØS – MUSEUM FOR KUNST I DET OFFENTLIGE RUM	39
MUSEET FOR SAMTIDSKUNST	42
MUSEUM VESTSJÆLLAND	44
MUSIKMUSEET	46
NATIONALMUSEET	50
NATURCENTER AMAGER STRAND	53
NIKOLAJ KUNSTHAL	55
SAGNLANDET LEJRE	59
SKOLETJENESTEN MUSIK	62
SKOLETJENESTEN TEATER	63
SKOLETJENESTEN ÖRESUND	65
STATENS MUSEUM FOR KUNST	67
STATENS NATURHISTORISKE MUSEUM	71
VIKINGESKIBSMUSEET	74
ZOOLOGISK HAVE	77
BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2013-2014, ELEVER, DER HAR MODTAGET UNDERVISNING	81
BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2013-2014, ANSLÅET SAMLET ANTAL ELEVER	81
BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2014-2015, ELEVER, DER HAR MODTAGET UNDERVISNING	82
BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2014-2015, ANSLÅET SAMLET ANTAL ELEVER	82
SAMLET ANTAL ELEVER/LÆRERE, DER HAR DELTAGET I UNDERVISNINGSFORLØB	83
SAMLET ANTAL ELEVER/LÆRERE, DER HAR DELTAGET I UNDERVISNINGSFORLØB 1986-2015	83

LEDELSSESBERETNING

I skoleåret 2014-15 har Skoletjenesten udviklet sig på flere fronter både internt og eksternt. Årets fyldige beretning afspejler stor lokal aktivitet og nye projekter, og samtidig dokumenterer den markante tværgående indsatser og en kraftigere fælles stemme.

Dette års beretning viser 23 afdelinger med en solid drift af undervisningstilbud rettet mod folkeskole, daginstitutioner og ungdomsuddannelser og med ambitiøse udviklingsprojekter. Stadig flere børn og unge deltager i undervisningsforløb på kulturinstitutionerne, og det vidner om, at undervisningen i de eksterne læringsmiljøer imødekommer skolernes behov og øger elevernes læring.

Vi oplever således en øget efterspørgsel på vores kernerdrift, men vi oplever også en øget interesse for vores viden og erfaring på det museumspædagogiske felt i forhold til etablering og organisering af skoletjenesteafdelinger og som en stemme i fagkredse og offentlige debatter – både i og uden for hovedstaden.

I takt med den stigende efterspørgsel er organisationen vokset i dette år. Der er tilført nye stillinger og nye kompetencer, og vores geografiske virkeområde er udvidet. Det betyder, at vi i endnu højere grad kan udvikle og understøtte samarbejdet mellem skoler, kulturinstitutioner og kommuner både lokalt, regionalt og nationalt.

2014-15 er året, hvor folkeskolereformen er trådt i kraft, og det har sat et kraftigt aftryk i form af et stort fælles pædagogisk arbejde. Kvalitetssikring, nye Fælles Mål og partnerskaber har været nøgleord i den pædagogiske udvikling, som har lagt nogle klare spor gennem organisationen. Det sætter vi ord på i denne indledning, og det spejler sig i de enkelte beretninger.

I de indledende afsnit dykker vi ned i fem områder, som står markant i det forgangne år: De stigende besøgstal, organisationens udvikling, den pædagogiske udvikling samt det regionale og det nationale samarbejde.

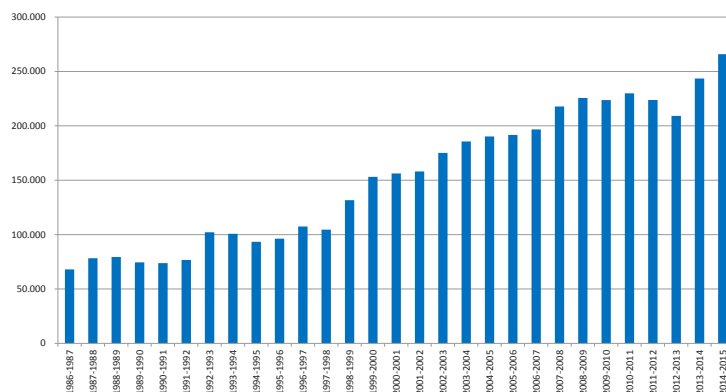
FOTO: TOR E. ULRIKSBORG.

HØJE BESØGSTAL

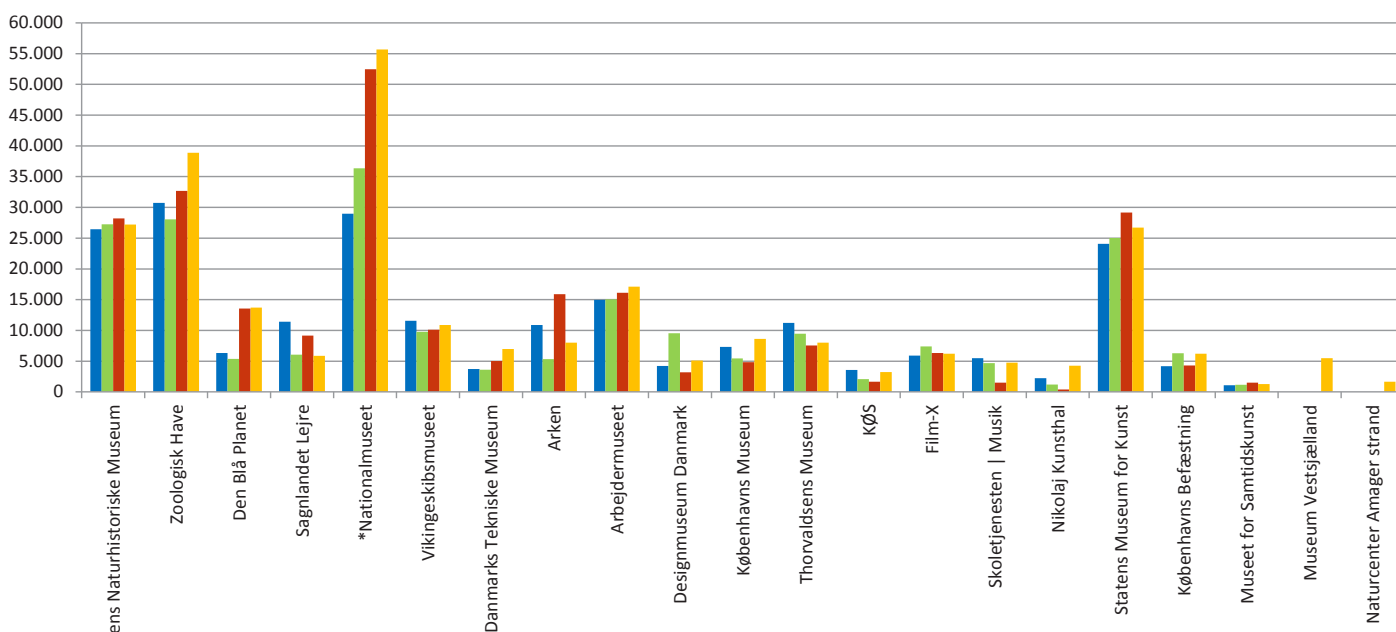
I skoleåret 2014-15 har 265.899 elever benyttet sig af Skoletjenestens undervisningstilbud, hvilket er en stigning på 9 % i forhold til året før. Det samlede antal elever, der har besøgt Skoletjenestens institutioner enten med undervisning eller på egen hånd, udgør 364.865.

For en række afdelinger viser året en god fremgang i antallet af elever, der deltager i undervisningsforløb. Det gælder Zoologisk Have, som sideløbende med den almindelige drift har udviklet og gennemført specialforløb for grundskole og gymnasier. Og det gælder Nationalmuseet, Arbejdsmuseet og Københavns Befæstning. Flere institutioner oplever stigende besøgstal, som især knytter sig til særudstillinger, f.eks. på Københavns Museum, som særligt har tiltrukket indskolingselever, på Danmarks Tekniske Museum, hvor særudstillingen "ROBOT" har været meget populær, og på KØS. At særudstillingerne også kan betyde et meget skiftende besøg, er ARKEN et eksempel på. Også Københavns Kommunes støtte til læringstilbud via Åben Skole for kommunens skoler har i nogle tilfælde haft positiv betydning for besøgstallene. De stigende besøgstal på Designmuseum Danmark skyldes især, at eleverne på mellemtrinnet har besøgt museet i forbindelse med det nye fag håndværk og design.

Besøgsstatistik undervisning 1986-2015.
Samlet antal elever/lærere, der har deltaget i undervisningsforløb.

Ud over de stigende besøg på mange afdelinger har andre fastholdt de hidtidige besøgstal. Det er kun Sagnlandet Lejre, der ud over ARKEN har haft faldende besøgstal. Det må således kunne konkluderes, at folkeskolereformens intention om i højere grad at benytte mulighederne for læring uden for skolen i form af den åbne skole har båret frugt – allerede i det lidt svære første år af implementeringen.

*Nationalmuseets aktivitetstal i skoleåret 2012-2013, 2013-2014 og 2014-2015 omfatter undervisningsforløb på Statens Forsvarshistoriske Museum, nuværende Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet, der i tidligere statik figurerede særskilt.

Rækkefølgen af institutioner afspejler, hvor længe de har været en del af Skoletjenestens virke.

Graf: Antal elever/lærere, der har deltaget i undervisningsforløb

■ Undervisning 2011-2012 ■ Undervisning 2012-2013 ■ Undervisning 2013-2014 ■ Undervisning 2014-2015

ORGANISATIONSUDVIKLING

NY ORGANISATION

Skoletjenesten 2014-15 har betydet en stor udvikling i Skoletjenestens organisation. Udviklingen er igangsat for at imødekomme nogle af de nye udfordringer, som ledelse og medarbejdere sammen italesatte omkring Skoletjenesten i en ny virkelighed på en række seminarer og møder i det foregående år.

Forankringen af Nationalt netværk af skoletjenester (SkoletjenesteNetværk) i Skoletjenesten på Sjælland giver os ikke alene nye kolleger i fire jyske kommuner, men giver os også nye og spændende samarbejdspartnere og udvikler nye arbejds måder og erfaringer. Samtidig oplever vi en stor stigning i kulturinstitutioners og kommuners interesse for at samarbejde med os om både at udvikle organisatoriske rammer for undervisningsafdelinger og at få pædagogisk sparring og støtte til at kvalificere undervisningstilbud og målrette dem de relevante målgrupper.

Til at imødekomme de nye udfordringer har Skoletjenesten i skoleåret 2014-15 udviklet en ny intern organisation med en række nye kompetencer om bord. 1. august 2014 tiltrådte en ny souschef. Souschefen har til opgave at bistå lederen med det stigende antal af ledelsesopgaver og har særligt ansvar for den interne organisation, kommunikation og projekter.

1. oktober 2014 tiltrådte endvidere en pædagogisk udviklingskoordinator, der har til opgave at styrke pædagogisk udvikling i organisationen, pædagogiske arrangementer og pædagogisk sparring og konsulenttydelser, samt en kommunikationsansvarlig, der har til opgave at styrke både vores interne og eksterne kommunikation. I forlængelse heraf blev der oprettet et Pædagogisk Team og et Kommunikations-team med medarbejdere, der arbejder med områderne som en del af deres faste opgaver. Til hver af de to teams er der endvidere blevet etableret kompetencegrupper, hvor medarbejdere fra afdelingerne giver sparring og indgår i drøftelser inden for de to fagområder.

1. oktober tiltrådte også en kontorfunktionær, der skal bistå både Skoletjenesten og SkoletjenesteNetværk med administration i forbindelse med det voksende antal af arrangementer og kommunikation.

SÆRLIG INDSATS MED FOLKESKOLEREFORMEN

Som noget nyt i Skoletjenesten blev der i det forgangne år igangsat et pædagogisk udviklingsarbejde på tværs af alle Skoletjenestens afdelinger på foranledning af Skoletjenestens bestyrelse. Afsættet var bestyrelsens beslutning om at anvende midler fra Skoletjenestens henlæggelse til en særlig indsats med folkeskolereformen.

I vinteren 2014-15 blev der udformet et oplæg til, hvordan udviklingsarbejdet kan styrke og kvalificere det igangværende arbejde med folkeskolereformen på Skoletjenestens afdelinger. Efter behandling i Skoletjenestens direktørkreds blev oplægget indstillet til godkendelse i Skoletjenestens bestyrelse og endelig godkendt den 22. april 2015.

Formålet med indsatsen er at understøtte udviklingen af undervisningstilbud målrettet elever i grundskolen med henblik på at udnytte Skoletjenestens særlige læringspotentialer i direkte tilknytning til skolereformens mål om at styrke alle elevers læringsudbytte.

I indsatsen indgår kompetenceudvikling af Skoletjenestens undervisnings- og udviklingsansvarlige samt inddragelse af skoler og lærere med henblik på udvikling af modeller for gensidigt forpligtende samarbejde.

Skoletjenesten har som forberedelse af den igangværende indsats defineret fire temaer, der udgør en overordnet rammesætning for indsatsområder i den særlige indsats. De fire temaer er defineret med afsæt i reformen og den eksisterende praksis på Skoletjenestens afdelinger:

1. Fagligt løft for alle elever
2. Varierede undervisningsformer
3. Læringsmål og læringsudbytte
4. Partnerskaber i den åbne skole

De fire temaer bliver i de kommende år udmøntet i fire indsatsområder:

Grundforløb

- Grundforløb er baseret på klare pædagogiske og faglige kvaliteter, der understøtter nye Fælles Mål og varierede undervisningsformer i alternative læringsmiljøer.

Fordybelsesforløb

- Fordybelsesforløb understøtter et fagligt løft af elever med særlige interesser og behov.

Modeller for gensidigt forpligtende samarbejde

- Kortlægning og videreudvikling af konkrete modeller for gensidigt forpligtende samarbejde mellem kulturinstitutioner og skoler/kommuner, der fremmer kvalitet og tilgængelighed i skolernes brug af skoletjenestetilbud.

Fokus på elevernes læring og læringsudbytte

- Kompetenceudvikling af Skoletjenestens medarbejdere i forlængelse af nye Fælles Mål med et øget fokus på læring og elevernes læringsudbytte.

Arbejdet med de fire indsatsområder blev igangsat på et kickoff-seminar i maj 2015, hvor alle Skoletjenestens medarbejdere deltog. Udviklingsarbejdet med den særlige indsats løber frem til juli 2017.

ORGANISATIONEN KOMMUNIKERER

Skoletjenesten har iværksat en række tiltag for at styrke kommunikationen med interessenterne. Det nyetablerede kommunikationsteam har især haft fokus på at udvikle den interne kommunikation, i takt med at organisationen er vokset, er blevet mere kompleks og har bredt sig geografisk.

Nye koncepter

Der er i efteråret udviklet og implementeret nye kommunikationskoncepter, som imødekommer organisationens stigende behov for at kommunikere internt. Der er blandt andet udviklet et internt nyhedsbrev, som med en fem ugers kadence imødekommer behovet for en tættere ledelseskommunikation og styrker videndeling på tværs af afdelinger, teams, koordinatorgruppe, ledelse og administrative funktioner. Et andet tiltag er en løbende produktion af artikler og nyheder fra organisationen, som spejler den pædagogiske udvikling og formidler vores viden, erfaringer og konkrete værktøjer til kollegaer, kunder og samarbejdspartnere.

Dialog med omverdenen

I den eksterne kommunikation er ambitionen at styrke dialogen med vores interessenter, herunder lærere, pædagoger og undervisere. Her er Skoletjenestens hjemmeside, det årlige undervisningskatalog og det månedlige nyhedsbrev centrale kanaler, og der er sat indsatser i gang for at videreudvikle disse kanaler, så vi udvikler os i takt med nye

behov. I foråret har vi endvidere taget et skridt i forhold til at opdyrke eksterne medier. Medarbejderne er løbende aktive i forskellige tidsskrifter, fagblade og dagspresse, hvor de optræder som faglige eksperter. Også på organisatorisk plan er der potentialer i at arbejde mere systematisk med pressehistorier. Det arbejde har vi taget hul på.

Måling og effekt

Vi har i det forgangne år påbegyndt en gennemgang af organisationens platforme, så vi i højere grad målretter kommunikationen til vores interessenter. Som led i dette arbejder vi systematisk med at måle på vores digitale kommunikation, så vi får et større kendskab til brugernes adfærd og behov, og så vi kan måle effekten af vores kommunikation både i forhold til eksisterende formater og nye tiltag. Spørgeskemaundersøgelser, workshops og interviews har desuden givet teamet værdifuld viden om brugerne.

Udvikling af hjemmesiden

Skoletjenestens hjemmeside samler og formidler undervisningstilbud på kulturinstitutioner over hele landet. Sitet er dynamisk og udvikler sig i takt med, at nye kulturinstitutioner kommer med, og at institutionernes tilbud løbende opdateres og fornyes. Ultimo dette skoleår rummede hjemmesiden knap 2.200 undervisningstilbud fordelt på 340 kulturinstitutioner. Siden dækker tilbud i hele Danmark fordelt med 159 institutioner og 1.314 undervisningstilbud i Østdanmark og 181 institutioner og 854 tilbud i den vestlige del af landet.

Markedet har dog ændret sig i en grad, der kalder på en nytænkning og videreudvikling af Skoletjenestens hjemmeside. Reformens ambitioner om den åbne skole har skabt øget fokus på skolernes brug af kulturtilbud. Det øger potentielt vores kundegrupper, og det skaber et større ønske hos kulturinstitutionerne om at være synlige over for skolerne. Derudover har det betydet, at kommunerne er gået aktivt ind i feltet for at synliggøre og systematisere tilbud og muligheder inden for den åbne skole. Konkret har flere kommuner ønsket specialsydede løsninger hos Skoletjenesten, og samarbejdet med KLC Viborg er et eksempel på en kommunal skoletjenesteorganisering, som er integreret på vores hjemmeside.

Skoletjenestens hjemmeside har en bredde og volumen i undervisningstilbud, der pt. differentierer os fra de øvrige sites, men det er afgørende, at vi kan imødekomme disse nye behov hos vores interessenter. Derfor har vi i skoleåret 2014-15 gennemført en grundig proces for at afdække krav og behov blandt interessenterne. Det har blandt andet omfattet en større forundersøgelse af et eksternt bureau, der indeholdt interviewrunder med medarbejdere, samarbejdspartnere og kommuner samt interne workshops og spørgeskemaundersøgelser blandt lærere. Samlet set har det givet et solidt grundlag for at træffe beslutning om udviklingen af Skoletjenestens hjemmeside. Et projekt, der får høj prioritet i det kommende skoleår.

PÆDAGOGISK UDVIKLING

I 2014-15 udviklede og gennemførte Skoletjenesten en række pædagogiske aktiviteter og arrangementer, både på de enkelte afdelinger, på tværs af afdelingerne, i samarbejde med eksterne samarbejdspartnere og i samarbejde med SkoletjenesteNetværk.

Kvalitetssikring og temadage

I efteråret 2014 var Skoletjenesten på studietur til London under overskriften "Kvalitetssikring i vores daglige praksis". Programmet var sammensat af besøg på undervisningsafdelinger på museer i London og efterfølgende interne drøftelser om kvalitetssikring. Studieturen resulterede i, at der blev identificeret en række temaer til det fortsatte arbejde med kvalitetssikring i Skoletjenesten. Pædagogisk Team har taget afsæt i disse temaer i tilrettelæggelsen af Skoletjenestens temadage i foråret 2015. I efteråret 2014 handlede temadagene om didaktiske modeller og Fælles Mål samt innovation og entreprenørskab. På temadagene har der været 35-50 deltagere pr. gang.

FOTO: SKOLETJENESTEN.

Studiegrupper

I efteråret 2014 blev der indført en ny procedure for udbud af studiegrupper. SkoletjenesteNetværk og Skoletjenesten udformede henholdsvis i julen 2014 og i foråret 2015 et fælles katalog over samtlige studiegrupper i hele landet. Det har givet et større samlet udbud at vælge imellem og givet flere mulighed for at deltage i en studiegruppe, da der nu udbydes studiegrupper i alle regioner af landet. I foråret 2015 blev der samlet udbudt 18 studiegrupper med i alt ca. 150 deltagere, sammenholdt med ni studiegrupper og 70 deltagere året før.

Der er i årets løb afholdt to underviserkurser for undervisere på kulturinstitutioner med ca. 45 deltagere i alt.

MuseumsUndervisningsUddannelsen

Også i 2014-15 har Skoletjenesten videreudviklet og gennemført MuseumsUndervisningsUddannelsen for Organisationen Danske Museer. Her deltog 13 kursister fra hele landet. I foråret 2015 udviklede vi et tillægsmodul om den åbne skole og konsekvenser for undervisning på museer. Målgruppen var kursister, der tidligere har deltaget i MuseumsUndervisningsUddannelsen.

FOTO: SKOLETJENESTEN.

Sparring og konsulenttydelser

Skoletjenesten oplever en øget efterspørgsel på sparring og videndeling om undervisning på kulturinstitutioner, og her ses også henvendelser fra andre typer af institutioner. De efterspørger både vores viden og erfaring på det museumspædagogiske felt og også vores erfaring i forhold til etablering og organisering af skoletjenesteafdelinger. Hertil kommer efterspørgsel på oplæg og deltagelse i offentlige debatter. Medarbejdere i Skoletjenesten har eksempelvis holdt oplæg om partnerskaber for kommunale forvaltninger, om undervisning i eksterne læringsmiljøer for lærerstuderende, om åben skole på Folkemødet på Bornholm og foredrag om Learning Museum.

Vi har ligeledes afholdt en række oplæg og workshops om åben skole for forvaltninger og andre samarbejdspartnere, givet sparring til bl.a. Post & Tele Museum, Politihistorisk Museum, Biofos, Folketinget og Museet for Søfart. Hertil kommer undervisning på Københavns Sommeruniversitet, årets talentdag på UCC. Derudover har Skoletjenesten løst en konkret konsulentopgave for Det Kongelige Bibliotek med at udvikle undervisningstilbud for udskolings- og gymnasieelever i forbindelse med en udstilling om Klaus Riffbjerg.

Skoletjenesten har på baggrund af den øgede efterspørgsel iværksat en række initiativer, der skal medvirke til at skabe overblik over og systematisere, hvordan vi bedst muligt kan honorere efterspørgslen.

SKOLEREFORM

Skoleåret 2014-15 var året, hvor folkeskolereformen trådte i kraft. Det har resulteret i en række indsatser i Skoletjenesten, der er foregået i et samspil mellem centrale aktiviteter og aktiviteter på de enkelte afdelinger. Indsatserne med skolereformen har især været målrettet de nye Fælles Mål, videreudvikling af modeller for partnerskaber, variation

i undervisningen, valgfag og udviklingsprojekter med innovation. De mange indsatser med reformen på tværs af Skoletjenestens afdelinger har givet Skoletjenesten værdifulde erfaringer med nye pædagogiske metoder og nye måder at samarbejde med skoler og kommuner på.

Fælles Mål

Arbejdet med de nye Fælles Mål er et eksempel på, hvordan aktiviteter i den centrale del af Skoletjenesten og på de enkelte afdelinger har understøttet og suppleret hinanden. Fra skoleårets start har flere afdelinger arbejdet med justering af undervisningsbeskrivelser ud fra nye Fælles Mål og med formulering af læringsmål. Sideløbende hermed har Pædagogisk Team inddraget erfaringer fra afdelingerne samt faciliteret drøftelser på tværs i organisationen med henblik på at finde frem til en fælles model for nye Fælles Mål i Skoletjenesten. Arbejdet har resulteret i, at Skoletjenesten nu har en model for, hvordan der kan arbejdes med nye Fælles Mål, der erstatter de tidligere trinmål. Den nye model implementeres på Skoletjenestens platforme i efteråret 2015.

De fleste afdelinger har i årets løb på forskellig vis arbejdet målrettet med at formulere og bruge læringsmål i undervisningen. Der er afdelinger, hvor de undervisnings- og udviklingsansvarlige fra skoleårets start har arbejdet intenst på at få indarbejdet læringsmål i undervisningstilbuddene, f.eks. FILM-X, KØS, Københavns Befæstning, Statens Museum for Kunst og Københavns Museum.

Valgfag

Skolereformen åbner op for at tilbyde nye valgfag. Flere af Skoletjenestens afdelinger har i årets løb arbejdet med valgfag både i form af sparring med skoler og kommuner og i form af konkrete samarbejder med disse aktører. På Arbejdsmuseet blev en pilotudgave af et nyt valgfag, "Unge stemmer", udviklet. Målet er, at det udbydes som valgfag til københavnske udskolingselever i 2016. Både KØS og Museet for Samtidskunst har indgået samarbejde med lokale skoler om udvikling af valgfag i billedkunst, der udnytter muligheden for at kombinere undervisningen i en vekselvirkning mellem skolen og museet som læringsrum. I Zoo har et samarbejde med

Skovshoved Skole resulteret i et valghold for 7.-9. klasser i Gentofte Kommune. Også her udbydes valgfaget som en kombination af undervisning i Zoo og hjemme på skolerne. Nikolaj Kunsthal har i årets løb arbejdet på etablering af valgfag i samtidskunst.

Partnerskaber

Størstedelen af Skoletjenestens afdelinger har videreudviklet deres tætte samarbejder med skoler til at blive egentlige partnerskaber. Det har givet nye muligheder for at udnytte parternes forskellige kompetencer og udforske læringspotentialer i længerevarende forløb. Partnerskaberne varierer i forhold til form, fokus og indhold. Musikmuseet har indgået et partnerskab med 3. klasse på Sønderbro Skole med henblik på at undersøge, hvad gentagne besøg på Musikmuseet gør ved elevernes oplevelse af museet. Et samarbejde mellem elever og lærere fra Sølvgade Skole og Statens Naturhistoriske Museum om udvikling af naturfagsundervisning har vist store potentialer i denne type af partnerskaber. Sagnlandet Lejre har indgået et partnerskab med Allerslev Skole om et udeskoleprojekt. Zoo har indgået et partnerskab med Gadehaveskolen om undervisning for elever i 3.-5. og 7. klasse i skoleåret 2015-16. Nikolaj Kunsthal har i det forgangne år etableret kontakt på skoleledelsesniveau til en række skoler og her indgået samarbejdsaftaler med Sølvgade Skole, Den Classenske Legatskole, Kirsebærhaven Skole, Christianshavns Skole, Korsager Skole og Øster Farimagsgade Skole.

På ARKEN har videreudvikling af partnerskaber med både lokale skoler og skoler i Københavns Kommune været en central indsats. Indsatsen med partnerskaber på ARKEN viser, hvordan kulturinstitutioner kan understøtte og kvalificere skolernes opgave med f.eks. projektopgaven og entreprenørskab, men også bidrage til lærernes kompetenceudvikling.

Pædagogiske gevinster ved tætte samarbejder og partnerskaber kan f.eks. ses i projektet "Børnenes by" på Københavns Museum, hvor elevernes aktive deltagelse, anderledes undervisningsformer og fordybelse var omdrejningspunktet i projektet.

Den åbne skole og partnerskaber har også resulteret i udvikling af nye samarbejdsformer mellem kulturinstitutioner og kommuner, som f.eks. på Museum Vestsjælland, og nye samarbejder med læreruddannelser på professionshøjskolerne.

Innovation og entreprenørskab

Et andet centralt tema i skolereformen er innovation og entreprenørskab. Flere afdelinger i Skoletjenesten har udviklet undervisningsforløb, der handler om at understøtte elevernes udvikling af kompetencer inden for innovation og entreprenørskab. Blandt andet har Designmuseum Danmark indgået et partnerskab med Valhøj Skole i Rødovre om udvikling af og deltagelse i en innovationsuge, der har et særligt fokus på innovation og entreprenørskab samt det nye skolefag håndværk og design.

REGIONALT SAMARBEJDE

Skoletjenesten oplevede i det forgangne år et stigende antal eksterne henvendelser fra museer og andre eksterne læringsmiljøer i og uden for hovedstadsområdet, der alle ønskede enten at samarbejde med Skoletjenesten og SkoletjenesteNetværk eller ønskede at trække på Skoletjenestens viden og erfaring med undervisning i eksterne læringsmiljøer.

Sparringspartner

Flere institutioner, blandt andet Ballerup Museum, Furesø Museum, Den Frie og Den Hirschsprungske Samling, efterlyste konkret sparring i forhold til skolereformen, kommunesamarbejder, partnerskaber, undervisningsmaterialer m.m. Andre institutioner, blandt andet Middelaldercentret, efterlyste sparring i forhold til udvikling af en skoletjeneste. I det forgangne år har Skoletjenesten desuden oplevet interesse fra en ny type af eksterne læringsmiljøer, nemlig forsyningerne. Det drejer sig om f.eks. Frederiksberg Forsyning, Holbæk Forsyning og Amager Ressourcecenter ARC. Forsyningerne har ikke et etableret netværk i forhold til undervisning og formidling og har derfor kunnet drage nytte af Skoletjenestens viden og erfaring på området samt netværksressourcen i SkoletjenesteNetværk.

Samarbejde

Skoletjenesten har også indgået i mere overordnede samarbejder på det regionale felt med blandt andre aktører som CFU og Kulturtjenesten. Kendetegnende for disse typer af samarbejde er, at der er en lang række af snitflader og interessefællesskaber i vores opgaveløsning og interessentfelt, eksempelvis udvikling af lærerkurser, fælles ansøgninger, undervisningsportaler, afholdelse af fælles temadage, videndeling og erfaringsudveksling i forhold til implementering af skolereformen.

Kulturtjenester

Som en del af Kulturministeriets nye børne- og ungestrategi er der etableret en pulje til kulturtjenester, der blev udbudt første gang i januar 2015. Skoletjenesten har gennem deltagelse i Kulturstyrelsens følgegruppe for kunst og kultur i skolen samt særlige arbejds møder været med til at videregive erfaringer fra Skoletjenesten til udformning af indsatsen. Skoletjenesten anser Kulturtjeneste-puljen som en god mulighed for at få opbygget organiseringer, der kan give en solid støtte til kommunale skoletjenester. Skoletjenesten har således også prioriteret at give sparring til kommuner, der er interesserede i at udvikle lokalt forankrede kultur- og skoletjenester. Skoletjenesten indgår ud over Kulturtjenesten i Lolland, Guldborg og Vordingborg kommuner konkret i projektet om etablering af Kulturtjenesten på Frederiksberg.

Skoletjenesten på Bornholm

Skoletjenesten på Bornholm er etableret som en central del af Kulturaftalen mellem Kulturministeriet og Bornholms Regionskommune for perioden 2014-17. Skoletjenesten på Bornholm har siden maj 2014 haft en koordinatorstilling på halv tid, som koordinerer øens skoletjenestetilbud i samarbejde med de lokale kulturinstitutioner og udvikler læringsmulighederne på institutionerne i samspil med de bornholmske skoler. De første måneder var der fokus på at skabe kontakt til øens skoler og kulturinstitutioner og påbegynde en dialog om, hvordan alle bedst muligt kunne inddrages i det bornholmske kulturliv som en aktiv ressource i børn og unges læring.

For at udvikle undervisningsnetværket på kultur- og naturinstitutionerne på Bornholm arrangerede koordinatoren en museumsstudietur til København for de ansvarlige undervisere, bl.a. for at møde andre undervisnings- og udviklingsansvarlige på de københavnske kulturinstitutioner.

Der er oprettet 2 studiegrupper, hvor koordinatoren er tovholder. 1: Udvikling af undervisningstilbud på Kulturvækst-institutionerne på Bornholm. 2: Sciencetilbud og undervisning på Bornholm – herunder Naturvidenskabsfestival.

Koordinatoren har idégenereret med skolernes ledelse og lærere om interessante og lærerige undervisningsforløb – gennem BRK's Åben skole-ansøgninger, samarbejdet med Young Enterprise/Entreprenør Fonden – og deltaget i debatter på Folkemødet i Allinge. Koordinatoren er desuden

referent til de politiske udvalg, henholdsvis Børne & Skoleudvalget og Kultur & Fritidsudvalget.

Skoletjenesten Bornholm har desuden været formidler af Bornholms Kunstmuseums deltagelse i "Museet i den åbne skole".

Skoletjenesten Bornholm har i 2014-15 udviklet, udarbejdet og udgivet kataloget "Skoletjenesten Bornholm", som indeholder 68 læringstilbud til grundskolen fra natur- og kulturinstitutionerne samt 15 samarbejdstilbud fra Aktørbanken på Bornholm (erhverv m.m.). Alle læringstilbuddene er tilpasset den ny folkeskolereform og hermed de nye Fælles Mål. Kataloget er omdelt på alle skoler, både kommunale og private, og skolebesøgene skulle sikre, at lærere og pædagoger har kendskab til Skoletjenesten Bornholm.

Gennem året er der løbende udsendt undervisningsnyheder til det nyetablerede ambassadørnetværk på skolerne samt til skolernes ledelse. Der er endvidere udviklet og gennemført pædagogiske temadage for natur- og kulturinstitutionernes undervisningspersonale samt for skolernes personale omhandlende åben skole.

FOTO: SKOLETJENESTEN.

NATIONALT SAMARBEJDE

Som den største og ældste skoletjeneste i Danmark har Skoletjenesten altid indgået i nationale samarbejder på forskellig vis, primært gennem deltagelse i nationale projekter, styregrupper og arbejdsgrupper og ved at stå til rådighed med sparring med andre skoletjenester og ministerier og styrelser. Det nationale samarbejde er øget gennem de seneste år, kulminerende med udviklingen af SkoletjenesteNetværk. Forankringen af SkoletjenesteNetværk i Skoletjenesten har været med til at øge de nationale samarbejdsflader. Nogle af henvendelserne går direkte til SkoletjenesteNetværk, mens en del fortsat går til Skoletjenesten. For at styrke vores bidrag på det nationale felt tilstræber Skoletjenesten et tæt samarbejde med SkoletjenesteNetværk og optræder derfor ofte i en dobbeltrolle i vores nationale samarbejder. Det udvider mulighederne for konstruktivt at kunne indgå i samarbejde, når vi både kan spille ind med SkoletjenesteNetværks nationale opdrag og med Skoletjenestens permanente og bæredygtige organisering.

SKOLETJENESTENETVÆRK – NATIONALT NETVÆRK AF SKOLETJENESTER

SkoletjenesteNetværk er et treårigt projekt under Undervisningsministeriet og Kulturministeriet, forankret i Skoletjenesten. Skoleåret 2014-15 er det andet år af projektperioden. Mens det første år primært blev brugt på at etablere samarbejder med medfinansierende kommuner og opstart af projektgruppen, har det andet år budt på en lang række af initiativer og aktiviteter, som beskrives nedenfor. Der er også kommet nye kræfter til i SkoletjenesteNetværk i løbet af året: Projektlederopgaven overgik fra en tidligere koordinator i Skoletjenesten til et projektlederteam bestående af Skoletjenestens leder og souschef samt en nyansat daglig projektleder. Den sidste regionale koordinator blev ansat i samarbejde med Hjørring Kommune i november. SkoletjenesteNetværk består således af en daglig projektleder og fem regionale koordinators for henholdsvis Nordjylland, Midtjylland, Sydvest- & Sønderjylland, Fyn & trekantsområdet og Sjælland. Samarbejdskommuner og daglige arbejdspladser for koordinators er: Hjørring, Randers, Esbjerg og Fredericia samt København (via placering i Skoletjenesten).

Sparring og konsulenthjælp

I det daglige virke har SkoletjenesteNetværks fem regionale koordinators været aktive lokalt, regionalt og nationalt. Arbejdet har centreret sig om at give lokal sparring til både opstart af samarbejder mellem kulturinstitutioner, skoler og kommune samt til skoletjenester, der allerede var startet op, og som skulle udvikles yderligere, og de hjælp nye i gang. Herunder har koordinatorsne også hjulpet kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer med at blive skarpe på deres læringsmål og fået forskelligartede aktører i kommunerne sat sammen og understøttet opbygningen af lokale samarbejder og netværk. Koordinatorsne har f.eks. sparret med Dansehallerne om udvikling af læringsmål, sparret med Kulturprinsen om Kulturmødet på Mors, etableret netværk imellem forskellige aktører i Varde, Tønder og Esbjerg, holdt oplæg i Ringkøbing-Skjern i deres stræben efter at samle skoletjenesterne, holdt møder med Kulturbry 2017 for at finde samarbejdsflader og startet et udviklingsprojekt op på Fanø.

Koordinatorsne har også arbejdet på nationalt plan, f.eks. ved at bidrage til SkoletjenesteNetværks nationale kortlægninger, bidrage til udvikling af nye prøveformer i forbindelse med især initiativ 8, have deltaget i rundbordssamtale med miljøministeren og undervisningsministeren med sparring på projektet "Udvikling af Udeskole", have samarbejdet med DAZA og været med på naturvejledermøder om skole-reformen i Nordjylland, Østjylland og Vestjylland. Vores nationale samarbejdspartnere via SkoletjenesteNetværk er især MiD, ULF, ODM, Nationalt Videncenter for Historie og Kulturarvsformidling, UdeskoleNet, Foreningen Historiske Værksteder, NTS, Friluftsrådet, BUM, Naturvejlederen og Nationalparkerne.

Temadage

SkoletjenesteNetværk har afholdt seks temadage i skoleåret 2014-15. Halvdelen af dem har været afholdt sammen med andre samarbejdspartnere som MiD, ULF og UdeskoleNet. Det har været et bevidst strategisk valg at prioritere samarbejde omkring temadage for at understøtte en

NATIONALT NETVÆRK AF SKOLETJENESTER

sammenhængende sektor, der bygger videre på hinandens kompetencer. Emnerne for temadagene har været: Partnerskaber, Dialogbaseret undervisning samt Udeskole og skoletjenester. Derudover har SkoletjenesteNetværk selv afholdt yderligere tre temadage med emnerne Forsyningselskaber, Bookingsystemer og Bazardag. I alt har der været over 300 deltagere til temadagene.

Studiegrupper

Studiegrupper har været et vigtigt redskab for koordinato-
rerne i SkoletjenesteNetværk i forhold til at opbygge lokale
netværk og understøtte aktørernes arbejde med at kvalifi-
cere deres praksis. Modellen med studiegrupper bygger på
erfaringerne fra Skoletjenesten på Sjælland. Styrkerne ved
studiegrupperne har også vist sig på nationalt plan, men
formen er også blevet udviklet i mødet med de lokale behov
og udfordringer over hele landet. I alt har 14 studiegrupper
været afholdt i skoleåret 2014-15, og der har været 83 del-
tagere. Emnerne har været: Før under efter, Faglig læsning,
Brug SOL i dit skoletjenestetilbud, Læring i den nye folke-
skole, Partnerskab med skolen, Inddrag IT og skoletube i
dit skoletjenestetilbud, Arkæologi i skolen, Børn med sær-
lige behov, Lav involverende rundvisninger og Historiefaget
i udskoling.

Foredrag, oplæg og anden ekstern kommunikation

Der har været stor efterspørgsel på koordinatorenes viden
og erfaringer i forhold til en række ministerielle initiativer.
SkoletjenesteNetværk har f.eks. været med på Undervis-
ningsministeriets og Kulturministeriets konferencer om åben
skole, nogle af Undervisningsministeriets gå-hjem-møder
for lærere, og derudover bidraget skriftligt til både Kulturmi-
nisteriet og Undervisningsministeriet med gode eksempler
på den åbne skole. Koordinatorerne har også bidraget til
en række af vores samarbejdspartneres konferencer, f.eks.
Nationalt Videncenter for Historie og Kulturarvsformidlings-
konference for lærere og NTS's Big Bang-konference, samt
bidraget til flere kommuners lokale møder og åbent hus-ar-
rangementer om den åbne skole. Endelig har koordinato-
rerne samarbejdet med relevante projekter, f.eks. fem museers
projekt om børn med særlige behov, hvor de har bidraget til
afholdelsen af en workshop.

Facebook, artikler og blogs

I oktober 2014 lancerede SkoletjenesteNetværk en side på
facebook, hvor koordinato-
rerne løbende deler erfaringer fra
de mange skoletjenester, som de sparrer med, og gør op-
mærksom på relevante arrangementer, puljer m.m. Siden er
henvendt til folk, der arbejder med skoletjeneste på kulturin-
stitutioner og i kommuner. Facebook-siden har stor aktivitet
med 2-3 indlæg om ugen, og gruppen af følgere vokser støt
uge for uge.

På Folkeskolen.dk har vi siden årsskiftet 2014-15 bidraget
med ca. en artikel per måned på vores blog. Desuden har vi
skrevet artikler på vores egen hjemmeside, f.eks. om arbej-
det med en kronologikasse i Nordjylland.

FOTO: SKOLETJENESTEN.

Møde med kulturministeren

I april måned var koordinato-
rer og projektledelse til møde
med kulturministeren, der som den ene af parterne bag pro-
jektet var meget interesseret i at høre om erfaringerne med
arbejdet. Ministeren var især optaget af samarbejdet med
kommunerne og af, hvordan vi sikrer, at den viden, der ge-
nereres, kan dokumenteres og deles.

Kommunernes Landsforening

SkoletjenesteNetværk har indledt dialog med konsulenter
fra KL om, hvordan vi kan udvikle vores samarbejde. Det er
blevet til deltagelse i fælles arrangementer og samarbejde
om planlægning af KL's Camp om den åbne skole i august
2015.

Læreruddannelserne

I forbindelse med revideringen af læreruddannelserne tog
SkoletjenesteNetværk kontakt til alle læreruddannelser med
opfordring til at indskrive den åbne skole i studieordninger-
ne, herunder forslag til, hvordan man kan gøre det, og tilbud
om hjælp til at etablere kontakt til lokale kulturinstitutioner.
Det resulterede i flere tilbagemeldinger og indledningen på
et konkret samarbejde med UCC.

FOKUS – Ringe i vandet

Skoletjenesten er fortsat med i **FORum** for **KUNst** og **Kultur**
i **SKolen**. I det foregående år har samarbejdet primært dre-
jet sig om udvikling af projektet "Ringe i vandet", som har
fokus på at uddanne kulturvejledere på skolerne. Der er ble-
vet udviklet ansøgning til A.P. Møller Fonden, som desvær-
re ikke fik tilskud, men på baggrund af god tilbagemelding
arbejder arbejdsgruppen bag på at indsende en revideret
ansøgning til efteråret 2016.

Forsyningsvirksomheder

I det regionale og lokale arbejde har koordinatorene i SkoletjenesteNetværk fået henvendelser fra mange forsyningsvirksomheder, som er i færd med at udvikle skoletjenester og derfor søger sparring til at kvalificere deres tilbud. For at kunne hjælpe undervisningsmedarbejderne godt i gang med bl.a. at udvikle netværk med deres kolleger på andre forsyninger, så de kan trække på hinandens erfaringer, arrangerede SkoletjenesteNetværk en temadag i februar 2015. Det blev en stor succes med 65 deltagere og en tilkendegivelse fra alle parter om et ønske om fortsat at udvikle netværket.

ODM's internationale formidlingsseminar

SkoletjenesteNetværk var ansvarlig for at udvikle og facilitere sporet "Open Schools – Open Museums" på Organisationen Danske Museers internationale formidlingsseminar i marts 2015. På sporet drøftede ca. 100 museumformidlere, hvordan man kan skabe nye samarbejder mellem museer og skole med inspiration fra Wendy Ng fra Canada, Göran Björnberg fra Sverige og Carol Rogers fra England.

Kortlægning

Som en ud af i alt seks kortlægninger har SkoletjenesteNetværk i februar 2015 udgivet "Kortlægning af kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning". Kortlægningen er baseret på 17 indsamlede eksempler på skoletjenester og andre organiseringer af understøttelser af kulturinstitutioners undervisning med fokus på målgrupper, organisering, økonomi og historik. Kortlægningen tegner et billede af et meget forskelligartet landskab, men giver dog også indblik i nogle fællestræk, som kan samles i forskellige modeller for skoletjenester.

Museet i den åbne skole

SkoletjenesteNetværk har været initiativtager og hovedaktør bag udviklingen af projektet "Museet i den åbne skole", der igangsætter 12 lokale projekter, hvor et museum, en skole og

en kommune går sammen om at udvikle partnerskab og læringsaktiviteter. De 12 lokale projekter samles på tre læringsdage gennem projektperioden, hvor de kvalificerer deres arbejde og deler erfaringer. I samarbejde med HEART – Herning Museum of Contemporary Art søgte SkoletjenesteNetværk Kulturstyrelsen og fik bevilget 1.500.000 kr. til projektet. Nationalt Videncenter for Historie og Kulturarvsformidling støtter projektet med ca. 700.000 kr. til bl.a. følgeforskning, og A.P. Møller Fonden har bevilget 360.000 kr. Projektet er forankret på HEART, og Skoletjenesten og SkoletjenesteNetværk er involveret i projektet i styregruppen og med konsulenthjælp til lokale projekter undervejs. De lokale projekter skal gennemføres i skoleåret 2015-16, og hele projektet afsluttes i efteråret 2016.

Udmøntning af SkoletjenesteNetværks puljemidler

SkoletjenesteNetværk har i projektmidlerne haft en sum øremærket udviklingsprojekter. Midlerne blev i juni 2015 udloddet i en pulje til udvikling af åben skole-samarbejder mellem skoler, kommuner og kulturinstitutioner. 11 forskellige kommuner fik tilskud, og målet er, at puljemidlerne kan være startskud til udviklingen af lokale skoletjenesteorganiseringer, der kan understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner på lokalt plan.

Midtvejsevaluering

SkoletjenesteNetværk blev i foråret/sommeren 2015 midtvejsevalueret af konsulenthuset Antropologerne. Der blev sendt en survey ud til de 350 nyhedsbrevsmottagere og lavet 21 dybdeinterviews med de regionale koordinatore og udvalgte aktører. Vi fik gennem midtvejsevalueringen input til, hvad der virker godt, og hvilke ydelser vi skulle lave mere af. Midtvejsevalueringen er også et vigtigt dokument i ansøgningen til Kulturministeriet og Undervisningsministeriet om at forlænge det treårige projekt fra sommer 2016 til 2019. Evalueringen er tilgængelig på www.skoletjenestenetvaerk.dk

ARBEJDERMUSEET

22.295 børn og unge har i skoleåret 2014-15 besøgt Arbejdermuseet fra dagtilbud, grundskole og ungdomsuddannelser, hvilket er en stigning på 447 i forhold til året før.

17.114 har deltaget i et undervisningstilbud, mens 5.181 har besøgt museet på egen hånd.

Skoletjenesten har i løbet af året udbudt 11 faste undervisningsforløb samt særlige forløb i forbindelse med samarbejder og særudstillinger. I takt med et stigende besøgstal og et større undervisningskatalog har afdelingen besluttet at øge antallet af studenterstillinger til varetagelse af undervisning i det daglige med to stillinger. Der indgår således nu 12 undervisere i den ugentlige vagtplan.

Den ene af afdelingens to undervisnings- og udviklingsansvarlige har været frikøbt i sidste halvdel af skoleåret, og vikaren har primært stået for at varetage den daglige drift samt at kvalitetssikre og udvikle de eksisterende undervisningstilbud.

DRIFT

Udvikling og optimering af faste undervisningsforløb

Afdelingen har udvidet det faste undervisningskatalog med et forløb om kvinders og tyendes valgret i anledning af 100-års jubilæet. Forløbet "Familien Sørensen får stemmeret" er udviklet til udskolingen og gymnasieskolen. Dermed understøttes missionen om at blive lige så ambitiøs på ungeområdet, som museets undervisning er blevet på børneområdet.

Undervisningen er udarbejdet i samarbejde med Rigsarkivets undervisningsafdeling.

I efteråret gennemførte den ene undervisningsansvarlige et program for supervision, som omfattede samtaler med undervisere i afdelingen, med det sigte at sikre kvaliteten og brugen af afdelingens undervisningsforløb.

Undervisningsmaterialer

Museet oplever en stigende efterspørgsel på undervisning, og det har udløst et behov for en ekstra indsats i forhold til den daglige vedligeholdelse af forløb og tilhørende materialer. Der er således dels blevet produceret og indkøbt flere materialer, dels indrettet et delvist selvkørende system til genopfyldning. Der er en stigende efterspørgsel på afdelingens classesæt af undervisningsmaterialer, og vi har derfor trykt nye oplag.

Undervisningskapacitet

Afdelingen har indgået samarbejde med resten af museumsafdelingen i forbindelse med åbningen af en ny særudstilling i det kommende skoleår. Det har affødt en beslutning om at øge undervisningskapaciteten, således at vi kan tage imod flere skoler end tidligere. Forudsætningerne er dermed sikret, således at kvaliteten af undervisningen fastholdes på trods af et større besøgstal.

Samarbejde med uddannelsesinstitutioner

Der er som tidligere år udviklet og gennemført workshops for studerende på læreruddannelserne og på DPU. Der er

FOTO: ARBEJDERMUSEET.

endvidere afholdt workshop med den nye natur- og kulturformidleruddannelse, og afdelingen har udviklet et kursus for de københavnske lærere som led i det årlige sommeruniversitet 2014.

Ens for vores samarbejder har været et øget fokus på åben skole med målet om at synliggøre potentialerne i det eksterne læringsmiljø. Et fokus, der ligeledes findes i afdelingens overordnede arbejdsplan.

UDVIKLING

Eksperimenter og nye tiltag

Afdelingen har udviklet to undervisningsforløb til museets skiftende særudstillinger. Begge forløb har været tværfaglige forløb, som har understøttet afdelingens indsats i forhold til at opbygge og fastholde en bred undervisningsprofil.

Til udstillingen "Forstaden – elsket og udskældt" havde vi tilknyttet et undervisningsforløb, som kombinerede museets historiske genstandsfelt med litterære danskfaglige tilgange. Målet var, at eleverne skulle identificere holdninger og indtryk af forstaden gennem tiden. Der blev i forbindelse med udstillingen også udviklet et fortælleforløb i samarbejde med den professionelle fortæller Kasper Sørensen fra Bestellers. Forløbet bestod af seks workshops, der både foregik på museet og på skolerne og strakte sig over fire uger i september og oktober 2014. Målet var, at eleverne skulle lære, hvordan fortællingen som greb og retorisk værktøj kan styrke den mundtlige formidling.

De seks forskellige klasser repræsenterede seks forskellige forstæder til København, og forløbet kulminerede i en fortællefestival på museet, hvor 150 elever deltog og fortalte om deres liv. I forbindelse med udviklingen af fortælleworkshoppene og afdelingens fokus på fortælling som pædagogisk metode udviklede Kasper Sørensen en fortælleworkshop for vores undervisere.

"Jagten på madpakken" var afdelingens bidrag til et Golden Days-arrangement, "Jagten", der løb af stablen i maj måned. Forløbet blev udviklet i samarbejde med Læringsenheden

på Rosenborg og var et forløb, der knyttede de to steders historie sammen gennem den forsvundne arbejdermadpakke, der er fundet på Rosenborg og udstillet på museet. Forløbet kobledes historie og bevægelse sammen, og i alt 300 elever deltog.

I fotoudstillingen "Tomorrows and Yesterdays" kombinerede afdelingen undervisningsgreb fra den visuelle kulturpædagogik med elevernes egne forforståelser i brugen af fotografier i deres egen hverdag. Således eksperimenterede vi i undervisningen med at inddrage elementer fra billedkunsfaget og udforskede de tværfaglige potentialer i analysen og genstandsbrugen af historiske og nutidige fotografier.

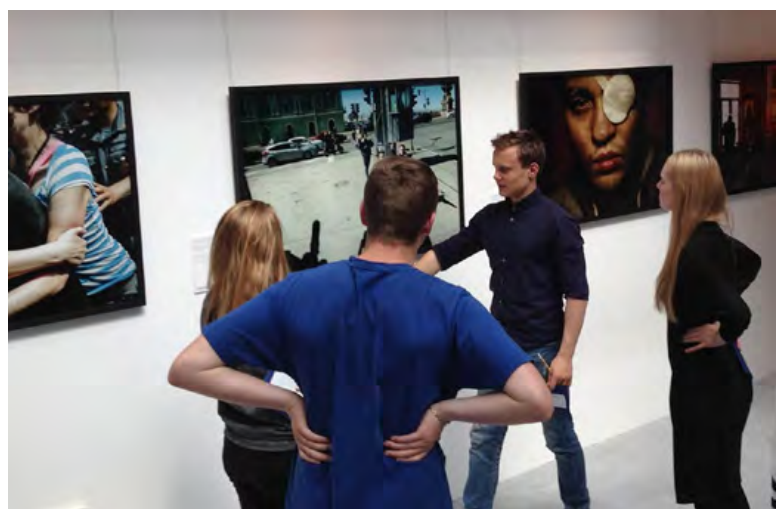

FOTO: ARBEJDERMUSEET.

Nyt valgfag til udskolingsklasser

I efteråret 2014 startede udviklingen af det nye valgfag "Unge Stemmer". Målet med projektet er at understøtte de deltagende elevers demokratiske selvtilid. Europæiske undersøgelser viser, at danske elever er blandt de mest kompetente demokrater i Europa, men når det kommer til troen på egne demokratiske evner, er danske unge placeret i den nederste ende af tabellen. 52 % af de adspurgte danske elever tror ikke på, at de har holdninger, andre synes er værd at lytte til.

I valgfaget skal de selv udtænke, skabe og afvikle forskellige samfundsrelaterede debatter og aktiviteter og derigennem sætte ting til debat og skabe aktualitet.

Den første pilotudgave af valgfaget blev gennemført fra februar til maj med afviklinger af elevkampagner, evaluering og udarbejdelse af en informationsfilm om faget som den foreløbige afslutning. Evalueringen med opsamling fra følgeforskningen og tilhørende anbefalinger bliver samlet og implementeret i forbindelse med afviklingen af endnu en pilot i efteråret 2015. Målet er, at faget kan udbydes som et egentligt valgfag i 2016.

Projektet gennemføres i samarbejde med Københavns Kommune, område Indre By/Østerbro, Kraftværket – Københavns Kommunes projektværksted for unge, Vesterdal efterskole og UCC. Projektet er støttet med 755.000 kr. fra Kulturstyrelsen.

FOTO: HENRIETTE BONDE.

Uhørt Ungdom

Direkte udledt af arbejdet med valgfaget og tematikken om at øge unges demokratiske selvtillid er afdelingen med i det udviklingsteam, der står for at udvikle den kommende særudstilling "Uhørt Ungdom". Udstillingen sætter fokus på demokratisk dannelse, og undervisning, læring og unge er udgangspunkt. Den konkrete udvikling af forløbet foregår i efteråret 2015. Men afdelingen har været med fra starten i januar.

Udvikling og administration

Hen imod slutningen af skoleåret satte vi en proces i gang, som skulle styrke undervisernes ejerskab til undervisningsforløbene og den daglige drift af disse. Det skete blandt andet ved at gøre dele af vedligeholdelsen af vores forløb selvkørende på den måde, at underviserne selv står for genopfyldning, produktion og udskiftning af materialer.

I foråret blev det også besluttet at implementere et nyt bookingsystem, som skulle effektivisere flere forskellige arbejdsgange. Vi ønskede dels en mere intuitiv og fleksibel brugerflade, dels havde vi brug for at kunne opfylde afdelingens behov for gennemsigtighed, så underviserne fik adgang til de indkomne bookinger. Sigtet er, at underviserne i højere grad end nu opretholder et selvkørende system i forhold til fordeling af undervisningsforløb og vagtbytte. Samtidig skal implementeringen også øge mulighederne for et mere grundigt statistisk overblik, som blandt andet kan styrke forståelsen af egen praksis og kortlægge fordeling og spidsbelastning på både undervisere og forløb. Et sigte har også været at kunne klarlægge, hvilke skoler der hyppigst bruger vores tilbud. Det kan give inspiration til mulige fremtidige samarbejdspartnere.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Afdelingen har arbejdet målrettet med de nye Fælles Mål i udviklingen af alle nye forløb gennem året. I forhold til de eksisterende undervisningsforløb er vi i gang med at tilrette undervisningsbeskrivelserne, så disse ligeledes bliver beskrevet i overensstemmelse med de nye læringsmål. En proces, der fortsætter i det kommende skoleår, i sammenhæng med Skoletjenestens samlede indsats på området.

Partnerskaber

Afdelingen har de sidste år haft et fast tilbagevendende partnerskabsforløb med Den Classenske Legatskole, der hvert efterår besøger os med deres to 8. klasser. De har fået et tværfagligt historie- og danskfagligt forløb med fokus på industrialiseringen og det moderne gennembrud. Der er desuden lagt et kommunikativt lag ind, idet forløbet afsluttes med et elev-til-elev-formidlingsgreb. Partnerskabet har det sidste år udviklet sig, og der er nu flere klasser fra skolen, der indgår samarbejder med os om novelleforløb og udstillingen "Uhørt ungdom", der udvikles og afholdes i det kommende skoleår.

Kvalitetssikring

Arbejdet med at sikre den daglige kvalitet i vores undervisning er beskrevet i afsnittene om den daglige drift og under udvikling og administration.

Men særligt udviklingen af det nye bookingsystem er en stor forbedring af kvaliteten i kommunikation og forventningsafstemning med lærerne, men også som internt redskab for underviserne, der nu får større ejerskab og indblik i de enkelte bookinger.

FOTO: ARBEJDERMUSEET.

ARKEN MUSEUM FOR MODERNE KUNST

Størstedelen af skolernes brug af ARKENs undervisning knytter sig til forløb i museets særudstillinger, og skoleåret 2014-15 var ingen undtagelse. En af årets væsentligste indsatser har derfor været at udvikle og gennemføre undervisningsforløb til tre særudstillinger samt udvikle materialer til dem. Hertil kommer udvikling og gennemførelse af nye forløb i regi af samarbejder, partnerskaber, åben skole og kulturaftaler. En anden væsentlig indsats er opbygning og vedligeholdelse af lærernetværk og i forlængelse heraf gensidig kompetenceudvikling og kvalitetssikring i samarbejdet med lærere på forskellige platforme.

Pædagogisk og fagligt har afdelingen været optaget af åben skole og spørgsmålet om, hvordan kulturinstitutionens potentialer som alternativt læringsrum udnyttes bedst muligt, samtidig med at de nye Fælles Mål imødekommes. Desuden har afdelingen, gennem to tværinstitutionelle projekter støttet af Kulturstyrelsen, haft fokus på kreative processer og på kunsten som sparring i kreativ innovation.

ARKENs skoletjeneste er en del af ARKEN Undervisning, og skoleåret 2014-15 har været et travlt år for hele afdelingen. Afdelingens leder gennem en årrække fik nyt job fra og med 2015, og frem til den ny leders ansættelsesstart fungerede den undervisnings- og udviklingsansvarlige som tovholder for en række opgaver, der lå ud over skoletjenestefeltet. Som kompensation og hjælp til at løfte skoletjenesteopgaverne blev en projektmedarbejder forlænget og bookernes timer opnoteret. ARKEN Undervisnings nye leder startede pr. 29. juni.

I alt 12.907 børn og unge besøgte ARKEN i skolesammen-

hæng, heraf deltog 7.999 i skoletjenesteforløb, 2.233 deltog i et rammesat besøg i særudstillingen "Modellen", mens 2.675 besøgte museet på egen hånd. Ser man på elevtallet fordelt på kommuner, er det de to kommuner, som ARKEN indgår i åben skole-samarbejder med, nemlig Ishøj og København, der leverer de to største elevgrupper. Ud af de 7.999 elever, der deltog i skoletjenesteforløb, har omkring 825 elever deltaget i længerevarende forløb (ugeforløb).

DRIFT

Udvikling af kunstpædagogiske møder i den åbne skole

Som fremhævet indledningsvis betyder efterspørgslen på forløb i ARKENs skiftende særudstillinger, at udvikling af undervisning udgør en stor del af driftsindsatsen. Et fælles overordnet mål for udviklingen af forløb i skoleåret 2014-15 har været at skærpe blikket på afdelingens praksis som realisering af den åbne skole. Det har på den ene side betydet en øget opmærksomhed på at udnytte museets særlige rum og fysiske genstandsfelt, der giver mulighed for situerede og sansebase-rede tilgange til læring, og på den anden side en opmærksomhed på, hvordan denne læring kan understøtte kompetenceområder i de nye Fælles Mål.

Forløb i årets særudstillinger

Skoleåret startede i højt tempo med en fire ugers slutspurt på ARKENs Hundertwasser-udstilling, hvor der var fuldt booket i skoletjenesten fra første dag efter ferien, herunder adskillige længerevarende kickstartforløb og det tværfaglige forløb, "Lort bliver til guld", i samarbejde med Kalvebod Naturskole.

FOTO: SOFIE AMALIE KLOUGART.

FOTO: SOFIE AMALIE KLOUGART.

Udstillingen “Michael Ancher og P.S. Krøyer – venner og rivaler” åbnede i september 2014. Mål for undervisningsforløb i udstillingen var blandt andet at styrke elevernes billedlæringskompetencer, men også at styrke deres selvtilid i forhold til at bruge personlige forforståelser til at undres, stille spørgsmål og give egne bud på fortolkninger. Udstillingen tog blandt andet afsæt i de to Skagensmaleres omfattende, livslange brevveksling. Inspireret af brevgenren arbejdede eleverne blandt andet med kreative skriveøvelser som et middel til at gå i dialog med det klassiske materiale. Foreningen Plusord (under Dansk Forfatterforening) blev inddraget til at kompetenceudvikle hele afdelingen i forhold til arbejdet med kreativ skrivning.

I udstillingen “Mellem Tårne” skabte kunstnerduoen Randi & Katrine en nærmest scenografisk installation i hele ARKENs kunstkasse, bestående af elleve brummende transformertårne forbundet af ledninger. I undervisningsforløbene, der blev udviklet i samarbejde med den teaterpædagogiske forening ZeRum, blev der arbejdet med kropslige og sanselige tilgange som afsæt for refleksion. Til udstillingen udviklede ARKEN pædagogiske værktøjer (arkitekturoplukkere og formidlingskort) i samarbejde med Skoletjenesten på KØS, der også havde Randi & Katrine på udstillingsplakaten.

Kort før skolernes sommerferie åbnede udstillingen “Bjørn Wiinblad”. Udstillingen kan karakteriseres som et møde med et generøst univers præget af enorm samlerglæde og skaberglæde. Derfor sætter ARKENs undervisningsforløb fokus på inspiration og designproces, og eleverne arbejder inspireret af Wiinblads praksis med visuelle undersøgelser, æstetisk smag, udvælgelse og re-mixing.

Kulturpakkeforløb

I regi af det faste samarbejde med Ishøj Kulturpakke udvikles i skoleåret 2014-15 to nye forløb i ARKENs samling. Forløbet *Dans et kunstværk*, der blev udviklet i samarbejde med Ishøj Kulturskole og Dansehallerne og afviklet med alle

kommunens 1. klasser, havde som målsætning at arbejde med æstetiske udtryksformer i et tværdisciplinært felt, hvor videnskonsstruktion om former, farver, krop og bevægelse gensidigt understøtter hinanden.

Forløbet “Billedbogsværksted” for alle store børnehavebørn i kommunen, der blev udviklet i samarbejde med Ishøj Bibliotek, havde som målsætning gennem legende og sanselige tilgange at styrke børnenes billedlæringskompetencer og kreative selvtilid. Som en del af forløbsudviklingen blev det undersøgt, hvordan gåturen mellem de enkelte værker på det store museum kunne medtænkes i en sammenhængende narrativ struktur – og på den baggrund udvikledes museumsbussen Jette. I alt 36 børnegrupper deltog i forløbet, og “Billedbogsværksted” er efterfølgende blevet til et fast tilbud på ARKEN for alle daginstitutioner.

FOTO: THOMAS MIKKEL JENSEN.

Lærersamarbejder

Kompetenceudvikling af lærere og pædagoger er et indsatsområde, som ARKENs skoletjeneste arbejder for at kunne prioritere stadig mere, og de faste samarbejdsaftaler og partnerskaber er et godt sted at begynde. Skoleårets kulturpakkeforløb blev kvalitetssikret og forankret gennem forudgående obligatoriske lærer- og pædagogworkshops, hvor deltagerne var med til at justere forløbene og arbejde med fælles idégenerering for arbejdet med forforståelse og efterbehandling af forløbet. Den gensidige kompetenceudvikling førte blandt andet til, at en stor del af Ishøj-pædagogerne valgte også at komme med de yngre børnegrupper på ARKEN og biblioteket og gennemføre lignende forløb på egen hånd.

En fast del af ARKENs drift er de store årlige lærerkurser i forbindelse med åbning af særudstillinger, hvor lærerne præsenteres for såvel et inspektøroplæg som for undervisningsmål og praksisnære smagsprøver på undervisning. I lærerkurserne knyttet til Ancher og Krøyer-udstillingen og Randi & Katrine-udstillingen deltog hhv. 150 og 60 lærere. Lærerkurset i Bjørn Wiinblad blev fastsat til umiddelbart efter skolernes sommerferie.

Et andet tilbagevendende samarbejdsarrangement med lærere er CFUs Billedkunstlærerens Dag, som ARKEN i skoleåret 2014-15 på tredje år var vært for. Her deltog 60 billedkunstlærere i foråret i en dag med inspektøroplæg, et oplæg fra ministeriets fagkonsulent for billedkunst samt workshops med afsæt i ARKENs undervisningstilbud i Randi & Katrine. Arrangementet repræsenterer et værdifuldt møde mellem kulturinstitution og faglærergruppe.

Partnerskaber

Partnerskaber med lokale skoler er en vigtig del af ARKENs skoletjenestes drift. I skoleåret 2014-15 blev den femte og sidste af Ishøj-skolerne en integreret del af kickstartsamarbejdet mellem ARKEN, Ishøj Kommune og skolerne. I alt blev der, i samarbejdet mellem skoler og museum, udviklet og gennemført 18 kickstartforløb (ugeforløb) med forskellige fokusområder som projektopgaven i udskolingen, entreprenørskabsforløb knyttet til Copenhagen Art Run samt forløb med fokus på samspillet mellem visuelle og sproglige kompetencer. Via partnerskabet og de udpegede "kulturambassadører" på skolerne vedligeholdes kontakten til lokale lærernetværk. Desuden gennemførtes et antal kickstartsamarbejder med andre parter, blandt andet med skoler fra Københavns Kommune som del af åben skoleindsatsen.

Gennem de seneste to år har ARKENs skoletjeneste haft brugerinddragende partnerskabssamarbejde med Københavns Åbne Gymnasium som del af udviklingsarbejdet før en udstillingsåbning. I 2014-15 testede gymnasieeleverne forskellige workshopformer og lavede egne gruppeprojekter ud fra Ancher og Krøyer-udstillingens materiale med det formål at være informanter i forhold til læringspotentialer.

Elevernes produkter blev synliggjort i en miniudstilling i museets værkstedsområde til inspiration for besøgende elever og undervisere.

Intern kompetenceudvikling

Kompetenceudvikling af ARKENs underviserkorps har gennem året fundet sted gennem både eksterne og interne workshops. Plusord fra forfatterforeningen afholdt workshop i forbindelse med fokus på kreativ skrivning. Den teaterpædagogiske forening ZeRum faciliterede en workshop med fokus på at koble dramapædagogiske tilgange til formidling af kunstinstitutioner.

Internt er der blevet arbejdet med kompetenceudvikling gennem studiekredse, fælles udviklingsdage og omviseromvisninger, ligesom enkelte undervisere er blevet inddraget i Skoletjenestens studiegrupper sammen med den undervisnings- og udviklingsansvarlige med det formål at dele refleksion over egen praksis i et formaliseret forum, hvilket kan være svært at realisere i en travl hverdag.

UDVIKLING

Skoletjenesten på ARKEN har gennem de seneste år været optaget af at undersøge kreativitet og læring i sin undervisningspraksis. To tværinstitutionelle projekter støttet af Kulturstyrelsen har gjort det muligt at sætte særligt fokus herpå.

Projektet "Kurser i kreativ innovation" har undersøgt, om kunstmuseet og det kunstpædagogiske felt kan bidrage på en særlig måde i innovative læringsforløb. Undersøgelsen

FOTO: ARKEN UNDERVISNING.

er blevet udfoldet i et samarbejde med skoletjenesten fra Teknologisk Instituts Opfinderrådgivning og erhvervsrettede gymnasiale uddannelsesinstitutioner fra Køge og Ishøj. Projektet, der havde opstart i foråret 2014, har gennem skoleåret 2014-15 genereret seks delprojekter med gymnasieklasser og har på baggrund af de samlede delsamarbejder kunnet definere en endelig driftsmodel, hvor eleverne over tre dage arbejder med kunstdrevet idégenerering, konceptualisering og oplevelsesbaseret kommunikation. Projektet, der afsluttes i efteråret 2015, har blandt andet vist, at afsættet i kunst og kunstneriske strategier har et særligt potentiale for at skubbe til grænser og vaneforestillinger i idégenereringsprocesser. Udover de faste medarbejdere i ARKEN Undervisning har tre af ARKENs undervisere været involveret i projektet, som har genereret brugbar viden og nye didaktiske tilgange til kickstart- og andre driftsforløb.

Det tværmuseale projekt "Kunstneriske eksperimenter og kreativitet på kunstmuseerne" startede op i skoleåret 2014-15 med et forprojekt, hvor deltagere fra undervisnings- og formidlingsafdelinger på seks kunstmuseer definerede ramme og målsætninger for et videre projekt.

Endvidere deltog den udviklings- og undervisningsansvarlige og en afdelingskollega i marts 2015 i opstarten på projektet Manucultura – et europæisk partnerskabsprojekt under Erasmus-programmet. Projektets målsætning er at sætte fokus på potentialer ved at inddrage kulturformidling i erhvervsfaglige lærlingeuddannelser.

I foråret 2015 udarbejdedes endvidere fondsansøgninger, der kan understøtte afdelingens udviklingsarbejde inden for områderne den åbne skole og partnerskaber mellem kulturinstitutioner og daginstitutioner.

SÆRLIGE INDSATSER

ARKEN har i sin undervisningsudvikling haft særligt fokus på de tværgående fælles indsatser udmøntet af Skoletjenesten.

Læringsmål

Den undervisnings- og udviklingsansvarlige har været del af kompetencegruppen til Pædagogisk Team i Skoletjenesten og har desuden sammen med kolleger i foråret 2015 deltaget i Skoletjenestens studiegruppe om de nye Fælles Mål. I begge fora er kulturinstitutionernes potentialer i forhold til læringsmål blevet debatteret. Efterfølgende er ARKENs skoletjenestes bud på samspillet mellem skole, museum og læringsmål blevet implementeret med særlig opmærksomhed i forløbsudvikling til Randi & Katrine-udstillingen og Bjørn Wiinblad-udstillingen.

FOTO: SOFIE AMALIE KLOUGART.

Partnerskaber

ARKEN har i en årrække haft partnerskaber med skoler som en særlig indsats, blandt andet gennem tilbagevendende kickstartsamarbejder med skolerne i Ishøj, støttet af Ishøj Kommune. I skoleåret 2014-15 er der taget spadestik til yderligere indsatser i forhold til lærersamarbejder og partnerskaber med Vestegnsskoler.

ARKENs skoletjeneste har i skoleåret 2014-15 arbejdet med kvalitetssikring gennem netop partnerskaber og praksisfællesskaber mellem skole og museum.

DANMARKS TEKNISKE MUSEUM

Besøgstallet for Skoletjenesten på Danmarks Tekniske Museum er i skoleåret 2014-15 steget med omtrent 2.000 elever og lærere. Særudstillingen "ROBOT" har trukket rigtig mange skoler til museet, og der er i årets løb undervist i 84 "ROBOT"-forløb. En anden årsag til fremgangen er, at vores trafikundervisning nu er blevet udbudt til flere kommuner i Nordsjælland, og det er primært fra disse kommuner, at stigningerne er kommet. Derudover har der været en stigning i besøg fra skoler fra København og Frederiksberg. Museets undervisningsforløb om opfindelser var blevet anbefalet i forbindelse med et lærerkursus, da alle Frederiksberg Kommunes 5. klasser havde et forløb om innovation og opfinderi. Den væsentligste stigning kommer dog fra vores øgede trafikundervisning med nye kommuner.

Trafikundervisningen er ressourcekrævende, da forløbet varer fire timer, og museet normalt har tre klasser samtidig. Den store stigning i booking af vores trafikundervisning har medført, at vi i foråret 2015 har haft ni undervisere tilknyttet Skoletjenesten. I samme periode er vores tre faste undervisere stoppet, og samtidig er der ansat nye, som er blevet oplært. I det kommende skoleår vil der være fire fast tilknyttede undervisere, og der vil fortsat i foråret og efteråret være ansat ekstra undervisere, der udelukkende beskæftiger sig med trafikundervisning.

DRIFT

Med udstillingen "ROBOT" lykkedes det at trække rigtig mange gæster og skoler til museet. Der blev udviklet undervisningstilbud til alle klassetrin og arrangeret en række

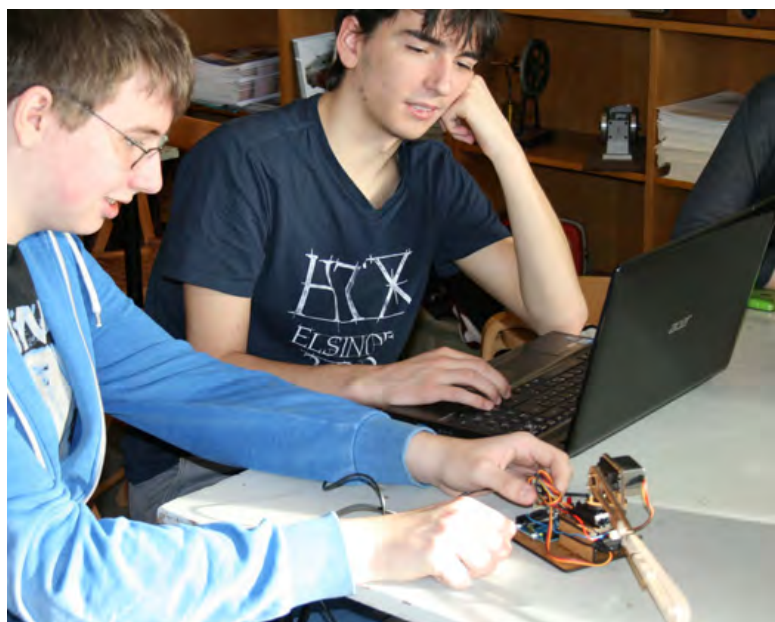

FOTO: DANMARKS TEKNISKE MUSEUM.

aktiviteter i udstillingen. I den forbindelse har Skoletjenesten udarbejdet en hjemmeside om robotter med læervejledninger i, hvordan man kan arbejde med temaet.

Sammen med billedskolen i Helsingør blev der arrangeret et samarbejde mellem museet og kunstnere tilknyttet billedskolen. Workshopen "Dyt Blåt ROBOT" bestod af et forløb på museet, hvor eleverne blev undervist i vores robotforløb og bagefter skulle bygge deres egne tegnerbotter, de såkaldte ROBOCUPS, som eleverne efterfølgende medbragte, når de skulle ned i Værftshallerne, hvor de sammen med de tilknyttede kunstnere arbejdede med billedkunst og robotteknologier og eksperimenterede med robotter og billedudtryk. Der var inviteret 16 6. klasser fra Helsingør Kommune.

FOTO: DANMARKS TEKNISKE MUSEUM.

FOTO: DANMARKS TEKNISKE MUSEUM.

Sammen med de robotambassadører, som museet forrige år oplærte i forbindelse med robotworkshops med Helsingør STX og HTX, har vi deltaget med forskellige formidlings-tiltag, både i forbindelse med ferieaktiviteter og til Naturvidenskabsfestival i uge 39. Danmarks Tekniske Museum deltog i Helsingør Kommunes børnehavers markedsdag på kulturhavnen i september. Markedsdagen handlede om Grønland, og museet deltog i en stand sammen med børnekulturnetværket, hvor museet havde medbragt vores robotsæl, som publikum kunne klappe og høre om. Samme måned deltog museet i Helsingørs Kulturnat. I samarbejde med Helsingør Bycenter lavede museet en workshop på Store Torv i Bycenteret, og sammen med museets robot-ambassadører kunne publikum lave børsteroboter. Museet havde også medbragt robotter fra museets udstilling "ROBOT".

UDVIKLING

Netværk og videndeling

Skoletjenesten på Danmarks Tekniske Museum deltager i en række relevante nationale og internationale netværk. I 2014 deltog museets undervisnings- og udviklingsansvarlige i Skoletjenestens studiegruppe om "Partnerskaber med skoler" og "Udstillingsdidaktik" og deltog i Skoletjenestens temadage. Skoletjenesten deltager aktivt i det lokale børnekulturnetværk i Helsingør Kommune, især omkring Ud-

dannelseshuset og børnekulturkonsulenten. Derudover er museets undervisnings- og udviklingsansvarlige formand for Museumsformidlere i Danmark (MID), er national korrespondent i ICOM/CECA og er repræsenteret i Helsingør Kommunes naturfagsbestyrelse. Museets undervisnings- og udviklingsansvarlige deltager i aktørfølgegruppen for SkoletjenesteNetværk på vegne af MID.

SKRIV

Til oktober 2015 åbner museets næste særudstilling, "SKRIV", om skrivemaskiner. Der vil blive udviklet et undervisningsforløb til mellemtrin og udskoling, og der vil til marts 2016 sammen med billedskolen igen blive tilbudt et forløb med billedkunstnere om brugen af tekniske skriveredskaber, "TAG & SKRIV" er arbejdstitlen.

FOTO: DANMARKS TEKNISKE MUSEUM.

Der vil fortsat blive udbudt trafikundervisning til alle de kommuner, der ønsker at deltage, og en række af de nordsjællandske kommuner, der endnu ikke deltager, vil fortsat blive tilbudt et samarbejde. Enkelte skoler fra de kommuner deltager allerede via egen betaling.

Den største udviklingsopgave i det kommende år er indgåelse af partnerskaber og kvalificering af eksisterende undervisningstilbud. Derudover vil der blive arbejdet med etablering af nye udstillingsområder med forbedrede muligheder for undervisning, og der vil også blive arbejdet med at få etableret et bedre modtageområde for skoleelever.

FOTO: DANMARKS TEKNISKE MUSEUM.

DEN BLÅ PLANET

Skoletjenesten på Den Blå Planet tilbyder en lang række undervisningstilbud til børn og unge fra daginstitutioner, grundskole, ungdomsuddannelser samt lærer- og pædagoguddannelsen. Undervisningen inddrager altid levende dyr, og det er Skoletjenestens ønske, at elever skal "få øje på fisken" gennem vedkommende og autentisk undervisning om livet i vand. Undervisningen foregår dels i Skoletjenestens to undervisningslokaler, hvor de levende dyr kan håndteres i de dertilhørende vandborde, dels i udstillingen, hvor begreber og læringsmål gentages og understreges, når dyrene aktiveres.

Da undervisningen i Skoletjenesten altid involverer levende dyr, er adgangen til dyrene afgørende for, at undervisningen kan gennemføres. Skoletjenestens undervisningslokaler har derfor eget akvarierum med flere akvarier til dyr, som anvendes i undervisningen. Skoletjenesten arbejder tæt sammen med dyreafdelingen på Den Blå Planet, Danmarks Akvarium, således at fodringer og aktiveringer af akvariets dyr kan indgå som en naturlig del af Skoletjenestens undervisning.

Organisation og medarbejdere

Skoletjenesten er blevet omplaceret i Den Blå Planets organisation og refererer nu til marketingschefen. Året har også budt på ændringer i medarbejderstaben, som tæller 6,5 årsværk, idet afdelingens UUA/L'er skiftede arbejde, og i maj startede den nye undervisnings- og udviklingsansvarlige (UUA) i Skoletjenesten. Afdelingen tæller desuden to fastansatte undervisnings- og udviklingsmedarbejdere (UUM) samt en undervisningsassistent. En del af undervisningen i Skoletjenesten varetages af 10 timelønnede undervisere, som alle er studerende indskrevet på relevante videregående uddannelser, heraf er to uddannede biologer, syv er indskrevet på biologistudiet og én studerer veterinærmedicin.

Besøgstal

Skoletjenesten på Den Blå Planet er et populært ekskursionsmål for landets naturfagslærere, og skoleåret 2014-15 var ingen undtagelse. 28.801 skoleelever besøgte Den Blå Planet i løbet af skoleåret, hvoraf 13.714 elever modtog undervisning, og 15.087 skoleelever besøgte Den Blå Planet på egen hånd. I alt havde 93 af landets 98 kommuner skoleklasser på Den Blå Planet i dette skoleår.

To hovedtendenser tegner årets besøgstal: At antallet af skolebesøg på egen hånd er faldet markant, og at antallet af besøg i Skoletjenesten med undervisning er langsomt stigende. Det antages, at den nye skolereform og den dertilhørende arbejdstidsaftale har været medvirkende til det store fald i antal af besøg på egen hånd. Den Blå Planet

FOTO: DEN BLÅ PLANET.

oplever også et generelt fald i besøgstal, og tre år efter åbning af det nye Danmarks Akvarium er nyhedsværdien også aftagende, hvilket må forventes at have en indflydelse på skoleklassers samlede besøg. Besøg i Skoletjenesten med undervisning er stadig meget populært blandt landets naturfagslærere, som udgør størstedelen af besøgene, og det stigende besøgstal bekræfter, at Skoletjenestens undervisningstilbud er et værdifuldt supplement til skolernes naturfagsundervisning.

Skoletjenesten tilbyder 15 undervisningsforløb, som er tilrettelagt, så de understøtter Fælles Mål, læse- og læreplaner. Til alle forløb findes undervisningsvejledninger, som skal støtte Skoletjenestens undervisere i undervisningens indhold, pædagogik og didaktiske overvejelser. Undervisningsvejledningerne revideres og opdateres løbende, således at de er ajourført i forhold til dyrestand. Skoleåret 2014-15 har gjort det tydeligt, at organisation og virksomhed stadig er under udvikling, og det primære arbejde i Skoletjenesten er koncentreret omkring at skabe en velfungerende undervisningsenhed.

UDVIKLING

Gyotaku

I skoleåret 2014-15 blev det muligt at booke det nye undervisningsforløb "Gyotaku", hvor eleverne arbejder tværfagligt

med naturfag og billedkunst ved en japansk trykform, hvor der laves detaljerede og kunstneriske aftryk af fisk på materialer som stof eller papir. Forløbet tilbydes 3.-6. klasse, og foruden at få kendskab til gyotaku som trykform undersøger eleverne også fisketrykkets detaljerede karakterer, således at forløbet også arbejder med tilpasninger til livet i vand ud fra morfologiske undersøgelser.

Alverdens hajer

I marts 2014 holdt Skoletjenesten hajtema, hvor et nyt undervisningsforløb, "Alverdens hajer", blev udviklet. Det blev taget så godt imod, at det fra efteråret 2014 er blevet en fast del af Skoletjenestens undervisningstilbud. Gennem skoleåret 2014-15 er det blevet et af de mest populære undervisningsforløb på Den Blå Planet. Da syv nye koralrødhajer er flyttet ind i Skoletjenestens undervisningslokaler, efter de forrige bambushajer og epaulethajer var vokset sig for store til undervisningsbrug, kan forløbet nu også tilbydes fremover som en fast del af Skoletjenestens tilbud. I undervisningen undersøger eleverne morfologiske forskelle på benfisk og bruskfisk og får udfordret deres – til tider stereotyp – forestillinger om hajer.

Naturvidenskabeligt grundforløb

Flere skoler efterspørger særlige forløb, som tilrettelægges efter læreres ønsker eller indhold i lære- og læseplaner. Skoletjenesten forsøger så vidt muligt at imødekomme efterspørgslen, og således var Nakskov Gymnasium på besøg i Skoletjenesten med et særligt tilrettelagt forløb. Undervisningen tog udgangspunkt i gymnasiets naturvidenskabelige grundforløb, som arbejder med nogle af de undersøgelsesmetoder, som anvendes i naturvidenskaben. Forløbet blev gennemført med stor succes og medførte, at Skoletjenesten fra august 2015 tilbyder forløbet som en fast del af Skoletjenestens undervisningstilbud til gymnasieklasser.

FOTO: DEN BLÅ PLANET.

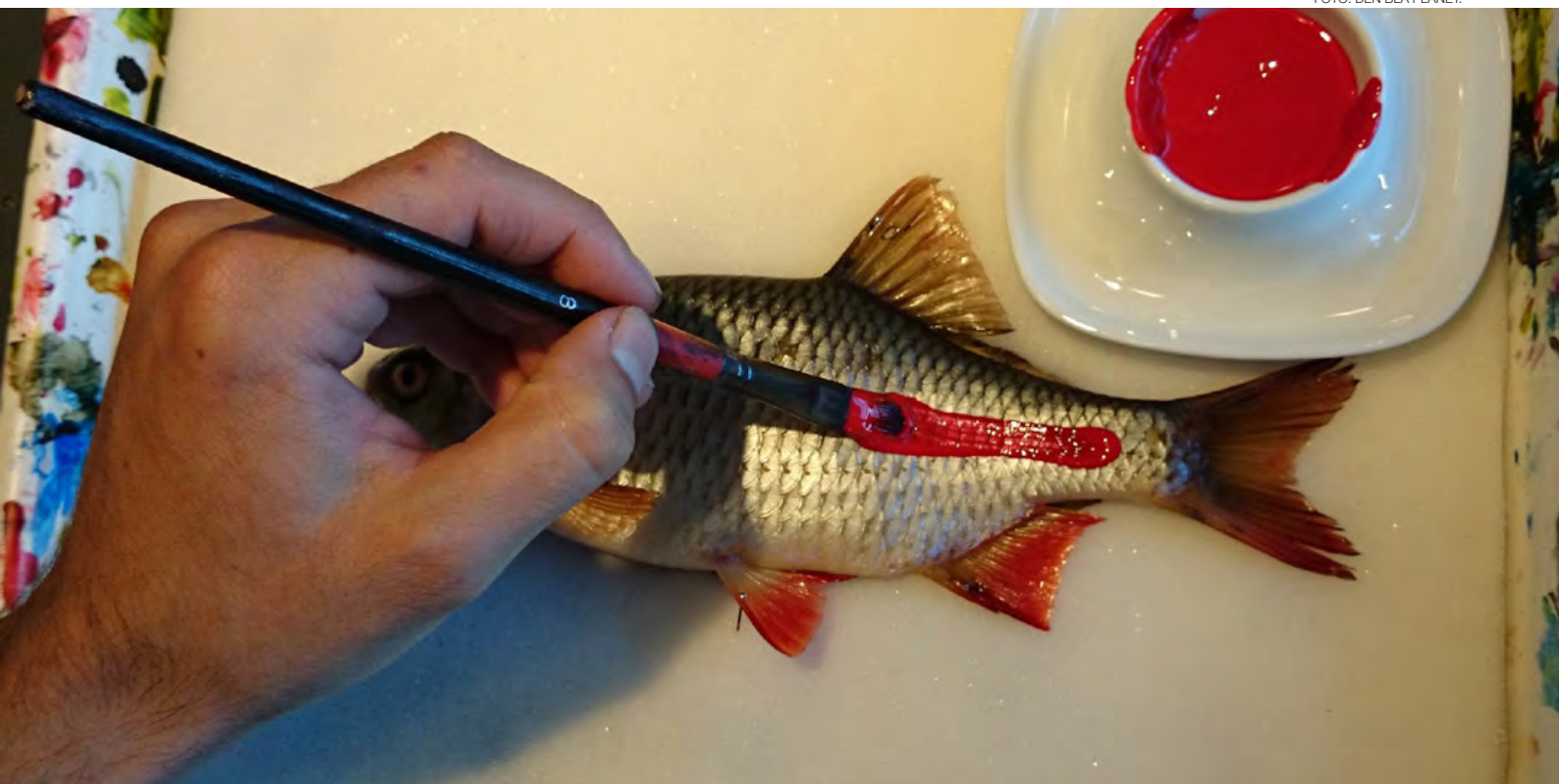
Besøg på egen hånd

I skoleåret 2014-15 blev Den Blå Planet besøgt af ca. 15.000 skoleelever, som tilbragte dagen på egen hånd i udstillingen. Det er væsentligt for besøgets kvalitet, at den enkelte lærer kan søge information om, hvorledes udstillingen kan anvendes til undervisning. Derfor har Skoletjenesten haft stort fokus på at udvikle undervisningsmateriale til brug for ekskursioner, hvor læreren selv skal tilrettelægge undervisningen i udstillingen. Fire nye materialer til indskoling og mellemtrin er tilgængelige på hjemmesiden, og de tager udgangspunkt i enten temaer eller undersøgelser i udstillingen. Undervisningsmaterialet indeholder et lærerafsnit med gode råd til planlægning af besøget samt en temadel. Alle materialer er tematiserede og nyskabende og arbejder med undersøgelsesspørgsmål frem for faktaopgaver.

De Blå Hajmyter

Skoletjenestens nye store satsning var det digitale undervisningsforløb "De Blå Hajmyter", som blev finansieret ved Tips- og lottomidler. Det blev færdigt i foråret 2015. Et af støttekriterierne var, at forløbet skulle være tilgængeligt for

FOTO: DEN BLÅ PLANET.

offentligheden, og "De Blå Hajmyter" kan derfor gennemføres både ved besøg på Den Blå Planet og hjemme på skolen. Med "De Blå Hajmyter" skal eleverne hente viden om hajer og deres levevis f.eks. fra materialet på hjemmesiden og formidle en udvalgt myte om hajer. Eleverne lærer at være kildekritiske, når de forholder sig til fakta om hajer, og forløbet afsluttes ved, at eleverne laver en hjemmeproduceret videofilm med videomateriale fra Den Blå Planet med fakta, som be- eller afkræfter myten.

Ny reklamefilm for Skoletjenesten

I forbindelse med optagelserne til "De Blå Hajmyter" blev der også produceret en lille reklamefilm om Skoletjenesten på Den Blå Planet. Filmen skal inspirere skolelærere til at tage deres klasser med på besøg i Skoletjenesten. Filmen kan ses på Den Blå Planets hjemmeside.

Samarbejder

Skoletjenesten på Den Blå Planet har et tæt samarbejde med naturfagslærerne og naturvejlederne i Tårnby Kommune. Repræsentanter fra Skoletjenesten har i årets løb del-

FOTO: DEN BLÅ PLANET.

taget i Science-netværket på pædagogisk center i Tårnby. Science-netværket tæller repræsentanter fra børnehaver, grundskoler, gymnasier samt naturskoler og andre uformelle læringsmiljøer på Amager.

Den Blå Planet samarbejder endvidere med Institut for naturfagernes didaktik på Københavns Universitet og bidrog i 2014 med en hel undervisningsdag for et hold universitetsstuderende fra Institut for naturfagernes didaktik.

Den Blå Planet samarbejder også med læreruddannelsen, som i efteråret 2014 besøgte Skoletjenesten med to hold, som modtog undervisning. En lærerstuderende fra Professionshøjskolen Metropol lavede sin bacheloropgave på Den Blå Planet, hvor hun undersøgte læreres og elevers brug af udstillingen, når de er på egen hånd.

SÆRLIGE INDSATSER

Den Blå Planet har i 2014-15 arbejdet med en række tiltag, der styrker videndeling og kvalitetssikring af undervisningen.

Supervision af undervisere

Skoletjenesten har i det forgangne år arbejdet målrettet med at udvikle en praksis til supervision af undervisningsmedarbejderne. Da en del af Skoletjenestens undervisning varetages af timelønnede undervisere, som alle er studerende, sker der løbende en udskiftning af medarbejdere, f.eks. når de studerende afslutter deres uddannelse. Oplæring af nye undervisere er tidskrævende, og især det pædagogiske arbejde kræver en stor oplæring.

I 2015 afholdt Ulla Nedergaard en workshop for Skoletjenestens undervisnings- og udviklingsmedarbejdere med fokus på supervisionsværktøjer til brug i undervisningsøjemed. Dette resulterede i, at Skoletjenesten nu arbejder med en konkret tilgang til supervision af undervisningsmedarbejdere, der blandt andet har medført, at alle undervisere fører

FOTO: DEN BLÅ PLANET.

logbog over afholdt undervisning. Hver måned introduceres et relevant "undervisningsfokus", som underviserne undersøger i egen praksis, og erfaringer diskuteres på det daglige evalueringsmøde. Supervisionsværktøjerne er, på trods af at være simple, blevet implementeret med stor succes og har haft en tydelig positiv effekt på kvaliteten af undervisningen i Skoletjenesten.

Målstyret undervisning

I forbindelse med Skoletjenestens samlede arbejde med "den særlige indsats med folkeskolereformen" har Den Blå Planet arbejdet intensivt med at tydeliggøre, hvorledes undervisning i Skoletjenesten kan anvendes af skoler. Alle undervisningsforløb har tydelige beskrivelser af indhold og praksis, som er tilgængelige fra virksomhedens hjemmeside, og der er opstillet konkrete læringsmål for alle forløb. Skoletjenesten ønsker at anskueliggøre for lærere, som besøger Den Blå Planet, hvordan undervisningen kan understøtte kompetencemål og videns- og færdighedsmål. Derfor arbejdes der på, at der til alle undervisningsforløb findes et bilagsark, hvor læreren kan se, hvordan undervisningsforløbet understøtter nye Fælles Mål. Arbejdet er omfangsrigt og forventes først tilgængeligt på hjemmesiden i løbet af efteråret 2015.

Åben skole

Københavns Kommune har givet Skoletjenesten en bevilling, som betyder, at klasser fra kommunens skoler kan modtage gratis undervisning på Den Blå Planet. Konkret betyder det, at 50 klasser fra kommunen i perioden august 2014 frem til december 2014 kunne få undervisningen betalt af kommunen. Alle 50 forløb i Skoletjenesten på Den Blå Planet blev revet væk, og den store efterspørgsel har gjort, at en lignende ordning er aftalt for foråret 2015 samt for skoleåret 2015-16, hvor 2.200 elever kan få undervisningen betalt af kommunen.

Turbo-forløb

Skoletjenesten på Den Blå Planet har, sammen med Gasværkvejens Skole, afholdt Turbo-forløb i efteråret 2014 og i foråret 2015. Turboforløbene er særligt tilrettelagte forløb for 7-8. klasses elever. I dette tilfælde havde skolens lærere udvalgt en gruppe elever med særlige talenter for naturfag, og i samarbejde med Den Blå Planets undervisere tilrettelagde vi et forløb, hvor eleverne kom på Den Blå Planet i flere omgange. Temaet for efteråret var Øresunds dyreliv, og i foråret evolution, og begge forløb var en stor succes. Forløbet blev i foråret afsluttet med, at turbo-eleverne planlagde og eksekverede undervisning for en 2. klasse.

FOTO: DEN BLÅ PLANET.

DESIGNMUSEUM DANMARK

Skoleåret 2014-15 har været præget af travlhed i Skoletjenesten på Designmuseum Danmark.

Vi har oplevet et stigende besøgstal fra især grundskolens mellemtrin. I skoleåret 2013-14 fik ca. 1.300 grundskoleelever undervisning i museets skoletjeneste. I skoleåret 2014-15 er tallet steget til ca. 4.000 elever fra grundskolen. Stigningen skyldes hovedsageligt indførelsen af det nye fag håndværk og design, der er blevet obligatorisk for grundskolens mellemtrin, og som kan vælges som valgfag i udskoling. I udviklingen af nye undervisningsforløb har vi arbejdet målrettet med Fælles Mål for håndværk og design og har dermed haft et prioriteret fokus på grundskolens mellemtrin. Det stigende besøgstal skyldes desuden, at Skoletjenesten i 2014-15 fik bevilget 50 gratis undervisningsforløb fra Københavns Kommune som led i indsatsen med den åbne skole. Der var stor interesse for forløbene, som alle blev afsat. Årets samlede besøgstal fra daginstitutioner, skole og ungdomsudannelser rundede 5.000, og herudover har ca. 3.000 elever benyttet museet på egen hånd.

Partnerskaber

2014-15 var også året, hvor grundstenene blev lagt til nye partnerskaber og samarbejder. Der blev indgået partnerskabsaftale med Valhøj Skole i Rødovre. Projektet er fortsat i sin udviklingsfase og vil føre til udvikling af og deltagelse i en innovationsuge i foråret 2016. I partnerskabsprojekterne er der et øget fokus på fagområderne håndværk og design samt innovation og entreprenørskab.

Undervisningsafdelingen indgik i foråret 2015 et samarbejde med By X og Copenhagen Business School, Center for Corporate Social Responsibility (cbsCRS) om at udvikle et undervisningsmateriale om bæredygtighed og modeindustri. Ansøgningen blev imødekommet, og i foråret blev udviklingsprocessen for projektet formuleret. Skoletjenesten på Designmuseum Danmark kommer til at stå som sam-

FOTO: DMD.

bejdspartner i ansøgningen, da vi bliver den institution, materialet rettes mod, og UUA'eren vil i den forbindelse indgå som en konsulerende part i forhold til, hvordan man laver undervisningsmateriale, samt hvordan man rammer målgruppen 14-17 år.

Medarbejdere

Museets undervisningsafdeling rummer en undervisnings- og udviklingsansvarlig, 37 timer ugentligt, og fem studenterundervisere, som udfører museets daglige undervisningspraksis. De er timeansatte og kan i særlige tilfælde hentes ind til udførelse af ekstra opgaver. Derudover er der en bookingansvarlig (studerende) i otte timer ugentligt og en undervisningsmedarbejder/skolekonsulent, som er projektansat 12 timer ugentligt frem til oktober 2015.

DRIFT

Eksisterende undervisningsforløb

I 2014-15 har vi haft særligt fokus på driftsopgaver samt optimering og justering af eksisterende undervisningsforløb. Med henblik på kvalitetssikring opstartede vi arbejdet med at justere eksisterende undervisningsforløb i forhold til nye Fælles Mål (håndværk og design), læringsmål og pædagogiske metoder. Arbejdet fortsættes i 2015-16. Skoletjenesten på Designmuseum Danmark udbyder i alt otte forskellige undervisningsforløb. Forløbene udbydes som både 1 times og 2,5 times forløb. Sidstnævnte er inklusive værksted.

Nye undervisningsforløb

Der blev i 2014-15 udviklet tre nye undervisningsforløb. Forløbene blev alle testet og sat i drift i foråret 2015. Forløbene er "Matematik i design" for udskoling, "Klæder skaber folk" for mellemtrin og udskoling og "Børneliv i 100 år" for indskoling og mellemtrin.

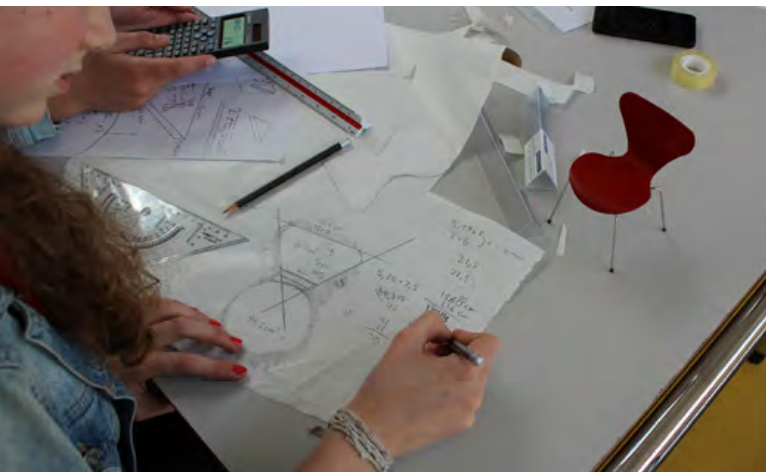

FOTO: DMD.

Undervisningsforløbet “Matematik i design” er et tværfagligt forløb, der som noget nyt kobler design med et af grundskolens “store” fag, matematik. Arbejdet med tværfaglighed vil være en fortsat prioritering i de kommende år. Til matematikforløbet er udviklet et undervisningsmateriale. Materialet kan bruges som inspiration før et eventuelt museumsbesøg. Materialet kan også bruges uafhængigt af et museumsbesøg.

Rekruttering, oplæring og supervision

I efteråret 2014 rekrutterede vi to nye undervisere til afdelingen. I forbindelse med rekrutteringen blev der udviklet en klar ramme for oplæringsperioden. Dette med henblik på at have en fast model for kommende oplæringsperioder. I foråret 2015 blev der foretaget individuel supervision på alle undervisere. Med supervisionen rettede vi et særligt fokus på didaktiske og pædagogiske greb, der kan sikre variation og brugerinddragelse i undervisningen. Supervision foretages fortsat hver 6. måned.

FOTO: DMD.

Vi har desuden eksperimenteret med at inddrage nye pædagogiske metoder i undervisningen med henblik på at opfylde læringsmål, understøtte nye Fælles Mål og sikre variation i undervisningen.

Administration

I takt med det stigende besøgstal har det været nødvendigt at afsætte tid til udvikling af administrative/driftsmæssige opgaver, herunder udvikling af faste rammer og strukturer for underviserne og for afdelingen som helhed. Der er i denne forbindelse blandt andet etableret en fast mødestruktur, udarbejdet en undervisermanual samt en række øvelses-skemaer, museets undervisere kan bruge som et aktivt greb i deres undervisningspraksis. I forbindelse med rekruttering af nye undervisere er der, som tidligere nævnt, udviklet en model for oplæringsprogrammet.

Læringsmål

Der arbejdes aktivt og fortløbende med både nye Fælles Mål (håndværk og design) og læringsmål i forbindelse med udarbejdelsen af både eksisterende og kommende undervisningsforløb og undervisningsbeskrivelser.

Partnerskaber

Der blev i foråret 2014 etableret et partnerskab med Valhøj Skole i Rødovre med henblik på udvikling og deltagelse i deres innovationsuger, der afvikles i foråret 2016.

Kvalitetssikring

Der arbejdes med kvalitetssikring på både et udviklings- og et driftsmæssigt plan. Via udviklingen af undervisningsbeskrivelser, herunder arbejdet med nye Fælles Mål og læringsmål, sikrer vi kvalitet i den daglige undervisningspraksis. Udarbejdelsen af afdelingens pædagogiske profil er ligeledes et led i arbejdet med at sikre kvalitet og skabe transparens i afdelingens praksis – både internt og eksternt. På det driftsmæssige plan arbejdes der aktivt med kvalitetssikring i form af udarbejdelsen af faste strukturer og gode rammer, f.eks. i forhold til museets underviserkorps og deres ansættelsesvilkår.

FOTO: DMD.

UDVIKLING

Undervisning

Udviklingsarbejdet i forbindelse med undervisningen har særligt handlet om udarbejdelse af undervisningsbeskrivelser til både nye og gamle undervisningsforløb. Der er blevet udviklet en bæredygtig skabelon til en undervisningsbeskrivelse, som i første omgang bruges internt i afdelingen. Undervisningsbeskrivelsen er bygget op omkring spørgsmålene: Hvad skal eleverne lære? Hvordan skal de lære det? Hvorfor skal de lære det? I undervisningsbeskrivelserne er der arbejdet aktivt med nye Fælles Mål for blandt andet håndværk og design og billedkunst samt læringsmål. Undervisningsbeskrivelserne er løbende blevet gennemgået sammen med underviserne med henblik på at implementere beskrivelserne som et aktivt arbejdsredskab, der kan sikre kvalitet i afdelingens undervisningspraksis.

FILM-X / DET DANSKE FILMINSTITUT

Skoletjenesten FILM-X har i det forgangne skoleår afholdt differentierede læringsforløb målrettet grundskolen og dagtilbud. Undervisningen til skolerne har budt på fem faste og fem skiftende forløb, der primært knytter an til danskundervisningen. Undervisningsformen veksler mellem klasseundervisning med faglige inspirationsoplæg, hands on-filmproduktion i små hold som den primære aktivitet, og evaluering med fælles refleksion som afrunding. Forløbene til dagtilbuddene er udelukkende praktisk anlagt, men inkluderer løbende dialog med deltagerne omkring fortællingen og virkemidlerne i deres film.

Med udgangspunkt i skolereformen har der været særligt fokus på målstyret undervisning og implementering af nye læringsmål. Derudover er der arbejdet med professionalisering af indsatsen over for elever med særlige behov. Indsatserne foregik sideløbende og dynamisk, således at arbejdet blev en integreret del af undervisningen.

Ved siden af den daglige undervisning har UUA'eren fortsat fokus på at udvikle og modernisere FILM-X – dels i de eksisterende studier, dels via nye permanente studier ude i landet, og dels online. Endelig er FILM-X's online animationsværktøj med udvidelsen som app helt central i forhold til Skoletjenestens og DFI's strategi vedr. filmproduktion i dagtilbuddene.

Ændringer i organisationen

Der er gennemført 289 skoleforløb for 5.978 elever og 29 børnehavebesøg for 231 børn. DFI gennemførte pr. 1. februar en større omorganisering. Skoletjenesten FILM-X er fortsat placeret i afdelingen DFI Børn & Unge, der nu er lagt

FOTO: ROBIN SKJOLDBORG.

sammen med Medierådet for børn og unge og Filmcentralen. B&U består af 16 medarbejdere med reference til afdelingschefen. Opfølgende blev det besluttet, at Skoletjenestens undervisnings- og udviklingsansvarlige (UUA) skal varetage den daglige ledelse af det pædagogiske team i FILM-X, og derfor er UUA-stillingen pr. 1. april 2015 konverteret til UUA med ledelsesansvar (UUA/L). UUA/L er daglig leder for et team bestående af en UUM'er på fuld tid, fem fastansatte undervisere med forskellig uddannelsesmæssig baggrund (lærere, akademikere og udøvende filmkunstnere) samt seks studentermedhjælpere, der arbejder 1-2 dage hver pr. måned og indgår i en standby-vikarordning.

Udviklingsprojektet "FILM-X fremtid" projektlejdes uden for det faste team, og DFI's regionale konsulent er også tilknyttet arbejdet med partnerskaberne ude i landet. Øvrige medarbejdere i DFI B&U bidrager løbende med sparring, både hvad angår udviklingsopgaver og løbende drift.

Endelig samarbejder Skoletjenesten FILM-X løbende med Filmhusafdelingen om publikumsaktiviteter og events, og der er fra det kommende skoleår indgået aftale om at afprøve en fælles rekrutterings- og oplæringspraksis, hvor udvalgte medarbejdere fra Filmhusets billetsalg oplæres i at betjene FILM-X. Dette skal stabilisere driften og øge serviceniveauet ift. kundesamtaler omkring FILM-X.

FOTO: ROBIN SKJOLDBORG.

DRIFT

Skoleåret 2014-15 har været kendetegnet af stabil drift – både hvad angår personale og faciliteter. Der har ikke været udskiftning blandt de fastansatte medarbejdere, hvoraf én dog har holdt orlov i 5 mdr. Pr. 1. august 2014 blev der indført en standby-vikarordning, hvor en vikar har været på tilkald i tilfælde af sygdom. UUA og UUM var på dagligt tilkald forud for etableringen af denne ordning, og det har både øget trivslen og stabiliteten i det administrative arbejde på kontoret og i de udviklingsprojekter, UUA og UUM er indgået i.

Teknikken i studierne har været relativt stabil, og service-niveauet vedr. akutte tilkald er blevet væsentligt forbedret.

FILM-X-forløb

Der har i dette skoleår været to faste FILM-X-forløb målrettet dagtilbud: "Animation" og "Live action". Animationsforløbet er kun blevet valgt ganske få gange. Dialogen med pædagogerne viser, at det skyldes, at "Live action" i kraft af den spontane og grovmotoriske produktionsform opleves som mere attraktivt for børnene. Erfaringen er dog, at animation, og i særdeleshed pixilation, har en særlig magi, der stimulerer børnenes nysgerrighed, kreativitet og filmforståelse, hvorfor der løbende blev arbejdet på at udbrede kendskabet til denne enkle produktionsform blandt både børn og pædagoger.

De fem faste skoleforløb blev videreført fra skoleåret før. Det har givet overskud til at optimere og justere forløbene med særligt fokus på målstyret undervisning og inklusion. Se mere herom under "særlige indsatser".

Særlige temaforløb

Der blev udbudt fem særlige temaforløb i skoleåret 2014-15. Alle forløbene behandlede filmfaglige vinkler på en anderledes måde end de faste forløb, og under tre af forløbene bidrog eksterne partnere i udvikling og afvikling. Forløbene er med til at løfte det faglige niveau, både under det særlige forløb og efterfølgende, idet underviserne gennem mødet med fageksperterne inspireres til at tage nye greb i brug. Eksempelvis afholdt Skoletjenesten i foråret et forløb omkring reklamefilm med en professionel reklamefilminstruktør, der udfordrede og inspirerede de undervisere, som på et tidspunkt selv skal gennemføre et reklamefilmforløb. Under temaforløbet "Filmlyd" fik alle guider lejlighed til at undervise sammen med en professionel filmkomponist, der gav inspiration til arbejdet med filmlyd, som er en fast disciplin i alle FILM-X-forløb.

Lærerkurser

Skoletjenesten har gennemført de to årlige introkurser for lærere, der skal i FILM-X med en klasse. Lærerkurset er et fast gratis tilbud til skolerne, der dels klæder lærerne på til forberedelse af et FILM-X-besøg, dels giver inspiration til praktiske filmforløb hjemme på skolen. Der kommer gennemsnitligt 15 lærere til kurserne, og kurserne opleves som relevante og lærerige.

I september afholdt Skoletjenesten desuden lærerkurset "Lav film i den understøttende undervisning", hvor lærere og pædagoger tilmeldte sig i teams og tilrettelagde et filmproduktionsforløb, de kunne gennemføre på skolen, samt "Animation i klasselokalet", hvor deltagerne blev fortrolige med FILM-X's stopmotion app. Begge kurser var efterspurgt og udsolgt.

FOTO: FILM-X.

Digitale materialer

Skoletjenesten udgiver løbende digitale læringsmaterialer til såvel skoler som dagtilbud. Videreudvikling og formidling af disse tilbud er en væsentlig del af Skoletjenestens samarbejde med DFI. I november udviklede Skoletjenesten en webbaseret julekalender med små filmlege, der kunne gennemføres i dagtilbuddene med brug af iPad eller digital-kamera. Legene blev lanceret alle mandage i december og indgik i undervisningsministeriets initiativ "Jul i EMUland". Ligeledes i november lanceredes Gyldendals Leg&Lær-portal, hvor Skoletjenestens UUA'er har bidraget med indhold og forslag til filmaktiviteter til dagtilbuddene samt omtale af FILM-X og Børnebiffen.

FOTO: ROBIN SKJOLDBORG.

UDVIKLING

Studier

FILM-X blev i starten af skoleåret 2014-15 moderniseret med nye tilføjelser i animationsstudierne. Der blev opsat lysbokse, der muliggjorde 3D-optagelser i studierne, og der blev udviklet en række nye baggrunde og suppleret med et større udvalg af figurer og materialer. Eleverne anvender de nye muligheder med stor begejstring, og animationsstudierne opleves nu som langt mere professionelle og på niveau med de øvrige optagestudier.

Film i kufferten

Projektet "Film i kufferten" modtog i starten af skoleåret en bevilling på 375.000 kr. til færdiggørelse af endelig kuffert. Projektet er imidlertid blevet gentænkt, da dagtilbuddene i dag har helt andre forudsætninger for at producere film, end da projektet blev startet op. Derfor er det i foråret 2015 besluttet, at der skal arbejdes ud fra et grundprodukt, FILM-X animation app'en, der skal optimeres med inspirationsmaterialer og skal gøre det attraktivt for pædagogerne at arbejde med filmproduktion ude i børnehaverne, og ikke nød-

vendigvis med bibliotekerne som mellemstation. Strategien for formidling af grundproduktet er stadig under udvikling af DFI, og her bidrager Skoletjenesten fortsat.

FILM-X modernisering

Der har i en årrække været foreslået forskellige modeller for, hvordan FILM-X kan blive moderniseret, både i sin nuværende form som fysisk undervisningstilbud og som online læringsplatform. I efteråret færdiggjorde DFI og Skoletjenesten et prospekt i samarbejde med firmaet Expology. DFI er siden gået videre med at tænke i alternative forretningsmodeller, og der arbejdes fortsat på at finde de optimale partnere, der kan hjælpe med at modernisere og udbrede læringskonceptet, så det kan leve videre og komme ud til flest mulige. Grundskolen er fortsat den primære målgruppe, og Skoletjenesten er tæt knyttet til projektet og bidrager til såvel strategi som pædagogisk koncept.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Skoletjenestens UUA'er har fra skoleårets start formuleret nye læringsmål og har inddraget underviserne i arbejdet med at implementere disse. Hele teamet deltog i oktober 2014 i Animated Learning's konference om skolereformen, hvilket gav en god fælles forståelse for de aktuelle læringsdiskurser og et afsæt for at forholde sig til og arbejde dynamisk med læringsmålene i FILM-X.

Medarbejdernes løbende refleksioner omkring læringsmålene er blevet samlet op på månedlige møder, og medarbejderne er nu godt klædt på til at gennemføre målstyret undervisning i det kommende skoleår, hvor der indføres en række nye faste undervisningsforløb. Underviserne er her med til at formulere og udvælge læringsmål og tilrettelægge strukturen i de enkelte forløb, så målene bliver tydelige. UUA'eren udvikler materialer, der understøtter de valgte læringsmål, blandt andet med inspiration fra Skoletjenestens kursus i visuel facilitering.

Elever med særlige behov

I efteråret 2015 arrangerede UUA'eren sideløbende med processen omkring læringsmålene et forløb for FILM-X-teamet med en inklusionskonsulent fra Københavns Kommune. Konsulenten fulgte undervisningen i FILM-X i starten af skoleåret og faciliterede efterfølgende kursus og sparring i forbindelse med inklusion af elever med særlige behov i FILM-X-forløbene. Denne læreproces har været med til at give underviserne nye redskaber til at håndtere vanskelige situationer, ligesom Skoletjenesten FILM-X er blevet professionaliseret på specialområdet, hvor vi oplever stor succes og efterspørgsel. Det har givet en viden, der blandt andet anvendes i vejledningen af lærere i forhold til holddannelse og forberedelse inden FILM-X-besøget, så eleverne får de optimale rammer.

Kvalitetssikring

DFI prioriterer at fastansætte medarbejdere med en relevant videregående uddannelse og herved understøtte et højt fagligt niveau i undervisningen, både i forhold til pædagogiske og filmfaglige kompetencer. Hvert forløb varetages af to FILM-X-guider, hvilket dels giver overskud til at give eleverne opmærksomhed og nærvær samt at udfordre dem én til én og i små hold. Dels giver det medarbejderne mulighed for at sparre med hinanden i forhold til formidlingen af filmfaglige pointer og håndtering af pædagogisk udfordrende situationer. På de månedlige medarbejdermøder evaluerer UUA'eren undervisningen som et fast punkt i dialog med hele teamet af guider, og her reflekteres der over daglige udfordringer og succeser.

UUA'eren afholder årligt supervision af de faste undervisere, og i skoleåret 2014-15 har denne supervision haft læringsmålene for øje: Hvordan formuleres målene over for eleverne, hvordan fastholdes målene i dialogen med klassen under produktionsfasen, og hvordan følges der op på målene i evalueringen af forløbet?

To af underviserne har en fastansættelse på en folkeskole ved siden af deres virke i FILM-X og bringer derved aktuel viden og erfaring med sig ind i teamet. På samme vis arbejder tre af de faste undervisere sideløbende med filmpædagogiske kurser for skoler, biblioteker og dagtilbud. Underviserne afholder ligeledes valgfag på skoler og har derfor solid føling med dagligdagen på skolerne, elevernes kompetencer og lærernes behov.

Partnerskaber

DFI har faste partnerskaber med kommuner og regioner omkring biografordninger og flerårige kulturaftaler. Skoletjenestens aktiviteter bidrager ofte til disse partnerskaber, eksempelvis via aktiviteter omkring FILM-X animation.

Der er i 2014-15 arbejdet på at etablere partnerskaber omkring udbredelsen af FILM-X til andre egne af Danmark. Skoletjenesten bidrager til den indholdsmæssige og faglige dialog, mens DFI varetager den strategiske rolle i denne fase. Samme model gør sig gældende i forhold til projektet "Film i kufferten". Begge indsatser fortsættes i det kommende skoleår.

Valgfag

Der er ikke etableret partnerskaber omkring forløbene i FILM-X. Vores forløb er efterspurgt og udsolgt, og med en relativt begrænset kapacitet har det ikke været prioriteret at indgå partnerskaber. Skoletjenesten formidler derimod kontakt mellem skoler og FILM-X-underviserne, der hyres af skolerne på freelancebasis til at varetage valgfag og kortere filmforløb. Det afsøges fremadrettet, om Skoletjenesten FILM-X skal tilbyde valgfag i samarbejde med en eller flere københavnerskoler.

FOTO: ROBIN SKJOLDBORG

KØBENHAVNS BEFÆSTNING

I skoleåret 2014-15 har vi undervist 6.217 elever, hvilket er det højeste antal elever i afdelingens historie, og en stigning på 1.913 elever i forhold til sidste år. Det er samtidig det første år, hvor afdelingen har været i almindelig drift uden særarrangementer i forbindelse med åbninger af anlæg og lignende. Vores syv undervisere har varetaget undervisningen, og den daglige UUA-stilling er blevet delt mellem to personer. På den måde har vi kunnet imødekomme den øgede efterspørgsel og sikret en stabil drift. Afdelingen har aktiviteter seks forskellige steder og udbyder 11 faste forløb. Det overordnede fokus i år har været kvalitetssikring af den daglige drift.

DRIFT

Afdelingens driftsmæssige vilkår er stadig præget af de mange og spredte lokationer, Befæstningen strækker sig over. Derudover er en fortsat uforudsigelighed i hverdagen en præmis for driften. Den daglige koordinering af aktiviteter og bemanning samt vedligeholdelse af undervisningsmidler kræver derfor fortsat en del ressourcer.

Efteråret 2014 var præget af ansættelse og oplæring af fem nye undervisere, der alle blev oplært efter mesterlære-princippet. At oplære underviserne ved at lade dem se UUA'erne undervise er blevet en fast del af den tilbagevendende kvalitetssikring af undervisningen. Hermed sikrer vi, at den "tavse viden" bliver overført, dvs. de pædagogiske og didaktiske nøglebegreber som f.eks. klasseledelse, brugen af genstandsfeltet og igangsættelse af pædagogiske metoder.

Samarbejde med uddannelsesinstitutioner

Der er ligesom tidligere år udviklet og gennemført work-

shops for studerende på læreruddannelserne. Ens for disse samarbejder har været et øget fokus på åben skole, med målet om at synliggøre potentialer i det eksterne læringsmiljø. Et fokus, der ligeledes findes i afdelingens overordnede arbejdsplan.

UDVIKLING

Selvom afdelingen nu er gået endeligt i drift, og driftssikringen har været det primære fokus i året, er der også blevet udviklet nye forløb. Disse forløb har overordnet set opfyldt afdelingens ønske om at kunne inddrage nye målgrupper og få en ny lokation i spil.

På Vestvolden og i Batteritogsmagasinet

I efteråret begyndte udviklingen af et nyt juleforløb, "Jul på Vestvolden", i det nyopførte Batteritogsmagasin ved Vestvolden i Rødovre og på selve Vestvolden. Forløbet henvender sig til indskolingsklasser, og den 26. november havde vi den første klasse på besøg. Efter positive evalueringer fra de deltagende lærere og elever besluttede vi at udvikle og udbyde en videreudvikling af forløbet. Det nye forløb "Soldat på Vestvolden" udbydes fra april til efterårsferien. Vi har med dette nye forløb formået at (gen)udvide målgruppen på Vestvolden til også at omfatte indskolingen. En målgruppe, der har efterspurgt forløb hos os.

Frederiksberg

I efteråret 2013 begyndte vi udviklingen af to nye undervisningsforløb på Frederiksberg i samarbejde med Frederiksberg Stadsarkiv og Third Ear. Begge forløb har ligget stille og afventet godkendelser i tilknytning til den videre projekt-

FOTO: THOMAS SJØRUP

plan, men de er begge blevet genoptaget ved årsskiftet. Det ene forløb fokuserer på historiske mindesmærker, lokal historie og kulturarv og er blevet til en lyd/lysfortælling i bunkeren på Madvigs Allé. Sammen med en byvandring fortæller det historien om fejlbombningen af den franske skole under 2. Verdenskrig og knytter an til de historiske spor på Frederiksberg. Forløbet blev færdigudviklet og testet af en række lokale klasser i foråret 2015. Derudover er der udarbejdet undervisningsmateriale i form af før- og efteropgaver, som knytter sig til forløbet.

Vi er også kommet videre med udviklingen af det kontrafaktiske dilemmarollespil "Danmark under angreb" om det civile beredskab, der holdt til i Kommandocentralen under rådhuset under Den Kolde krig.

Third Ear har også her været samarbejdspartner og produceret film, lyd og billeder til levendegørelse af scenariet. Testforløb og færdigudvikling er planlagt til september/oktober 2015. Drøftelser om aftale af den videre drift er påbegyndt.

Innovationsforløb på Valhøj Skole i Rødovre

Som led i afdelingens partnerskabsaftale med Valhøj Skole har vi i det forgangne skoleår været med til at udvikle og afvikle et innovationsforløb. Innovation er et af de tværgående fokusområder i den nye reform, som skal styrkes i alle fagene. Det er et område, som vi ønsker at byde ind på med de særlige potentialer, der findes i de eksterne læringsmiljøer. Forløbet blev til i samarbejde med en gruppe lærere og Heerup Museum.

Målet med innovationsugerne var, at vi som kulturinstitutioner skulle åbne vores formidling op for eleverne og inspirere dem til at innovere et selvvalgt sted i deres egen by. Lederen fra Heerup Museum og UUA'erne udviklede i efteråret en overordnet plan, der dannede grundlag for udviklingen af resten af forløbet. Forløbet strakte sig over to uger i marts og indeholdt tre faser, hvor eleverne tilegnede sig innovative kompetencer og selv udviklede idéer og projekter. Projekterne udfoldede sig på flere planer. To projekter blev forelagt Teknisk Forvaltning og er nu en del af kommunens høringsrunde i forbindelse med lokalplanen. Hele processen blev dækket af Rødovre lokalavis, og også kommunens skolechef lagde vejen forbi og talte med eleverne. En kobling til den åbne skole, som vi ikke havde forudset, men som gav ugerne tyngde og relevans. Evalueringen af forløbet er mundet ud i et ønske fra lærere, elever og ledelse om at gentage forløbet i det kommende skoleår.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Afdelingen har arbejdet målrettet med implementeringen af de nye Fælles Mål i ønsket om at få et tydeligere billede af, hvad eleverne kan lære ved at besøge os. Derudover er der også et ønske om, at en bedre beskrivelse af vores undervisningsforløb vil pege ind i lærernes nye hverdag.

FOTO: MORTEN M. KAASTRUP

Vi valgte at gøre indsatsen til en didaktisk pædagogisk proces med det mål at styrke undervisernes ejerskab til undervisningen. Derfor valgte vi at inddrage de interne kompetencer, der lå i undervisergruppen, idet tre af underviserne var lærerstuderende. Vi nedsatte en arbejdsgruppe bestående af undervisere og UUA'ere, som i fællesskab systematisk gennemgik alle vores forløb, således at der nu er beskrevet overordnede kompetencemål og videns/færdighedsmål for de relevante fag, som forløbene understøtter. Arbejdet med de nye Fælles Mål fortsætter i det kommende skoleår i sammenhæng med Skoletjenestens samlede indsats på området. Heri ligger blandt andet et arbejde med at formulere "øvrige læringsmål" for undervisningen, som vi endnu ikke er begyndt på.

Partnerskaber

Det formaliserede partnerskab med Valhøj Skole har nu haft sit første års forløb, og der er enighed om, at samarbejdet har været en succes og skal fortsætte.

Afdelingen har ligeledes lavet et partnerskab med Den Classenske Legatskole, der kommer til at ligne Valhøj-samarbejdet og starter op i det nye skoleår.

Kvalitetssikring

Afdelingen har fokus på kvalitetssikring af aktiviteterne i en uforudsigelig hverdag, hvilket betyder, at vores tiltag i forhold til kvalitetssikring også ændrer sig løbende. Vores prioriteter i arbejdet med kvalitetssikring har været mesterlæreoplæring, UUA-udvikling af forløb, der inddrager nye pædagogiske tiltag, og fokus på undervisningsmidler i drift. Vi har fortsat fokus på læringspotentialerne i det særlige genstandsfelt i forhold til valg af relevante pædagogiske metoder og formulering af nye Fælles Mål.

KØBENHAVNS MUSEUM

Skoleåret 2014-15 har for Københavns Museum været præget af store forandringer på det organisatoriske plan. Sammenlægningen af Københavns Museum, Thorvaldsens Museum, Københavns Stadsarkiv og Nikolaj Kunsthal i det nye museum Historie og Kunst blev en realitet pr. 1. februar 2015, og efterårets forberedende arbejde på tværs af institutionerne, bl.a. i skoletjenesterne, har været omfattende. Desuden har forberedelserne til lukning af Københavns Museum, flytningen til Stormgade, planlægningen af aktiviteter i museets lukkeperiode og en stor udskiftning på ledelsesniveau været dagordenssættende for hverdagen i Skoletjenesten på Københavns Museum.

Skoletjenesten på Københavns Museum er fortsat en selvstændig skoletjeneste i enheden Historie og Kunst. Vi samarbejder med skoletjenesterne på Thorvaldsens Museum og Nikolaj Kunsthal i forhold til kommende fællesprojekter inden for undervisning og læring i Historie og Kunst. De tre undervisnings- og udviklingsansvarlige holder månedlige møder og refererer i forhold til fælles projekter til Skoletjenestens leder.

Besøgstal og bemanding

Københavns Kommunes økonomiske støtte til læringstilbud for kommunens skoler satte kraftigt skub i Skoletjenestens besøgstal. Det gælder særligt for indskolingen, som besøgte udstillingen "Drømmen om en by" af Shane Brox. I alt besøgte godt 10.000 børn og unge Københavns Museum i skoleåret 2014-15. Heraf modtog godt 8.600 undervisning på museet eller i byrummet, og omtrent 1.400 besøgte museet på egen hånd. I 2014-15 har Skoletjenesten bestået af en undervisnings- og udviklingsansvarlig, en projektansat med opgaver inden for både skoletjeneste og andre formidlingsopgaver i 30 timer ugentligt, otte studentermedarbej-

dere, som har været ansat i 12 timer om ugen til fordeling mellem forskellige opgaver: Undervisning, omvisninger og byvandring, forhalsvagter og vagthavende funktion i weekender. Desuden var en projektmedarbejder ansat i løn-tilskud i 30 timer ugentligt fra oktober 2014 til marts 2015. Set i lyset af den snarlige lukning har museet valgt ikke at genbesætte ledige studenterstillinger i løbet af året, men har i stedet fordelt opgaverne til det tilbageværende personale.

Årets undervisningsprojekter

På undervisningsfronten afsluttede vi projekt "Grow Flow" i efteråret. "Grow Flow" var finansieret af Kulturstyrelsen. I læringsprojektet deltog otte skoleklasser, tre beboere og en socialfaglig medarbejder fra et bosted for unge med særlige behov, og der var fokus på at dyrke afgrøder i den urbane have på museets forplads. Projektet sluttede med en høstfest for elever og deres familier samt museets ansatte og gæster. Det lokale køkken Annes Gadernad serverede mad til børn og voksne lavet af havens afgrøder.

I efteråret 2014 startede projektet "Vores liv, vores fællesskaber", som er et samarbejde med 5. årgang fra Blågård Skole og klassens fire lærere. Projektet løb over hele skoleåret og mundede ud i udstillingen "Børnenes By", som åbnede med en stor fest i marts 2015, hvor eleverne var værter sammen med museet.

DRIFT

Grow Flow

Københavns Museum besluttede i foråret 2015 at gentage udviklingsprojektet "Grow Flow" fra forrige skoleår og udbyde det til fem skoleklasser fra København. Der er der-

FOTO: KØBENHAVNS MUSEUM.

FOTO: KØBENHAVNS MUSEUM.

for også i skoleåret 2014-15 blevet dyrket urbane haver på Vesterbro som led i læringsforløb på Københavns Museum og til gavn for lokalområdet og museets gæster. Gennem åben skole blev der tilbudt fem længerevarende forløb til københavnske folkeskoleklasser. To klasser fra Tove Ditlevsens Skole og tre klasser fra Blågård Skole deltager i projektet, der løber frem til efteråret 2015. Forløbene blev blandt andet videreudviklet med afsæt i evalueringerne fra de deltagende elever i "Grow Flow", ligesom erfaringer fra årets andet store projekt "Vores liv, vores fællesskaber" blev implementeret i forløbet. Til forløbet kobledes vi undervisere og studerende fra Hotel- og restaurantskolen, som rykkede ud på museet og lavede workshops om smag og sansning, i forbindelse med at eleverne plantede forspirede afgrøder ud i havernes bede.

Forløb til pædagog- og læreruddannelsen

I forbindelse med udstillingen "Børnenes By", som blev udviklet på baggrund af udviklingsprojektet "Vores liv, vores fællesskaber", har Skoletjenesten oplevet en interesse fra undervisere på pædagog- og læreruddannelsen samt pædagogisk assistent-uddannelsen, som ønskede oplæg om arbejdet bag udstillingen. De ønskede også mulighed for at besøge museet på egen hånd og arbejde med udstillingen som led i et forløb på uddannelsen. Der blev derfor udviklet et forløb, der kunne tilgodeses denne målgruppe.

UDVIKLING

Børnenes by

Det største udviklingsarbejde i årets løb har været samarbejdsprojektet "Vores liv, vores fællesskaber", hvor Københavns Museum i samarbejde med 5. årgang fra Blågård Skole skabte udstillingen "Børnenes By", som åbnede 25. marts. Projektet har været tosidet, idet vi sammen med eleverne både har lavet en udstilling om børns fællesskaber i København og sideløbende har inviteret eleverne med ind i "maskinrummet" på museet, hvor de har arbejdet med,

hvad et museum er, hvad en udstilling er, og de har mødt forskellige fagpersoner, der arbejder på et museum med samlinger og udstillinger. Sammen med eleverne har vi undersøgt, hvad der sker, når en *ting* fra hverdagen forvandles til en *genstand* på et museum. I projektet har vi prioriteret, at museumsansatte ikke kun mødte børnene på museet, men også ude på skolen på børnenes hjemmebane.

Eleverne har bidraget med egne genstande og fortællinger om de fællesskaber, som de indgår i som en del af deres hverdag. I udstillingen er disse genstande og fortællinger sat ind i en historisk kontekst med billed- og tekstmateriale fra museets arkiver og samlinger. I projektet har vi lagt vægt på at skabe en god relation mellem elever og museum. Dels ved at arbejde sammen med dem om udstillingen, men også ved at give dem værtsrollen ved åbningsfesten og ved at give dem ansvar for at skrive pressemeddelelser, holde tale og lave PR-arbejde.

Forældreinddragelse har været centralt i projektet ud fra tanken om, at forældrenes engagement i børnenes skoleaktiviteter understøtter børnenes læring. Vi har således eksperimenteret med familiesøndag på museet, afholdelse af forældremøde på museet og udlevering af personlige årskort til alle elever, dvs. gratis adgang på museet for hele familien hele året. Familierne har bakket godt op om arrangementerne, og ved forældremødet i museets havesal var forældregruppen mødt mere talstærkt op end ved et almindeligt forældremøde på skolen.

FOTO: KØBENHAVNS MUSEUM.

Dagtilbud

I forbindelse med udstillingen "Drømmen om en by" blev der i efteråret ansat en projektmedarbejder i løntilskud, som arbejdede særligt med vedligehold af udstillingen og udvikling af forløb til udstillingen. I den forbindelse blev der iværksat forskellige tiltag i forhold til dagtilbuddene, som er en relativt ny målgruppe for Skoletjenesten. Der har været fokus på at være opsøgende i forhold til daginstitutionerne, fortælle om mulighederne på Københavns Museum og være til stede og tilbyde gratis forløb. Desuden blev der i perioden udviklet og afprøvet forløb i byrummet til dagtilbuddenes 4-6-årige.

SÆRLIGE INDSATSER

Fælles Mål

I årets løb er der arbejdet med de nye Fælles Mål i både udviklingsprojekter og i undervisningstilbud. Den undervisnings- og udviklingsansvarlige har deltaget i studiegruppen "Fælles Mål" og har arbejdet med omskrivning af udvalgte undervisermanualer til indskoling, mellemtrin og udskoling. UUA'eren sidder desuden i kompetencegruppen for Skoletjenestens pædagogiske team, som understøtter arbejdet med nye Fælles Mål i organisationen.

Partnerskaber

I forbindelse med udviklingsprojektet "Vores liv, vores fællesskaber" blev der indgået partnerskab med Blågård Skoles 5. årgang og lærere. Et tæt samarbejde med årgangens lærere har givet et løft i forhold til afdelingens arbejde med nye Fælles Mål. Årgangen fra Blågård Skole deltager også i åben skoleforløbet omkring dyrkning af urbane haver på museets forplads.

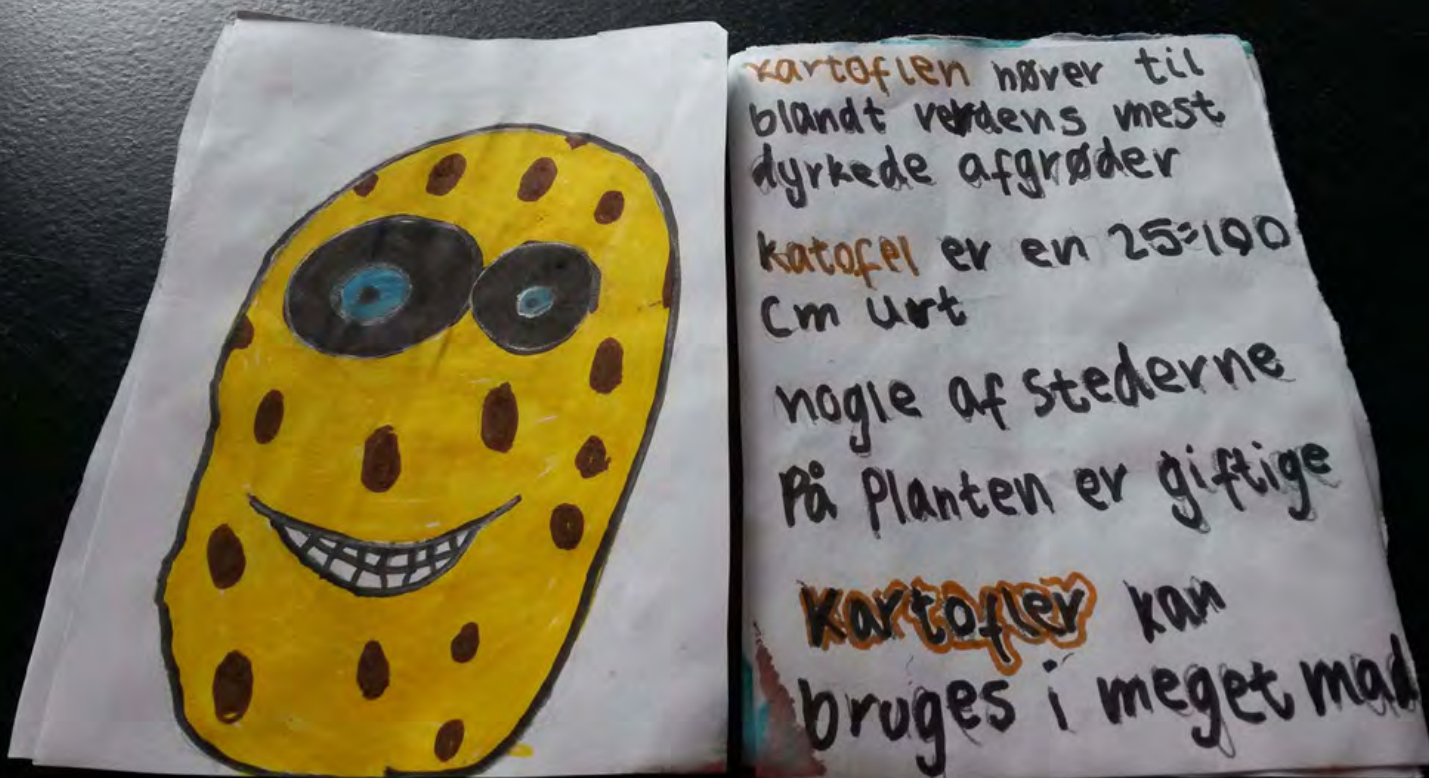
FOTO: KØBENHAVNS MUSEUM.

Kvalitetssikring

I forhold til kvalitetssikring har der i afdelingen været fokus på at inddrage og samarbejde med Københavns Museums andre fagligheder i arbejdet med undervisningsaktiviteter og læring. Blandt andet i forbindelse med kvalitetssikring af det historiefaglige indhold i byvandring til udskoling og ungdomsuddannelser.

I dette skoleår er undervisningsmanualerne til udstillingen "At blive københavnere" fornyet og kvalitetssikret, og vi har opstillet læringsmål for alle niveauer, så forløbet i højere grad understøtter de nye Fælles Mål. Det historiefaglige indhold af byvandringerne "Chr. d. 4", "Indvandringen til København", "Fra kongens forsvar til folkets fornøjelse", "Vesterbro: Fra landlig idyl til byfornyelse" samt "Fra vold til velfærd" blev kvalitetssikret i foråret i et samarbejde mellem undervisere og museumsinspektører.

FOTO: KØBENHAVNS MUSEUM.

KØS – MUSEUM FOR KUNST I DET OFFENTLIGE RUM

Skoleåret 2014-15 var året, hvor den nye skolereform trådte i kraft. Reformens krav om en længere skoledag, målstyret undervisning samt initiativer som den åbne skole har haft stor betydning for hverdagen i Skoletjenesten på KØS. Vi har oplevet en markant tilgang i besøgende på 80 %. Det kombineret med, at vores brugere efterspørger nye måder at samarbejde samt bruge museet på, har resulteret i, at vi har iværksat flere forskellige initiativer for at imødekomme denne nye virkelighed og vores brugeres behov.

Ændringer i organisationen

Skoletjenesten har fået flere timer til afdelingen, og der er i årets løb sket udskiftning i underviserstaben. En er holdt op, og to nye er kommet til. Den undervisnings- og udviklingsansvarlige (UUA) har fået fire ekstra timer om ugen, og der er blevet ansat en ekstra underviser. Skoletjenesten på KØS har ligeledes fået allokeret midler til etableringen af et praksisfællesskab for underviserne, så udvikling og evaluering sikres løbende. Med den nye struktur kan vi tilbyde undervisning tirsdag til fredag, og hver underviser har en fast undervisningsdag om ugen. Oplæring, indkøring og supervision har derfor været en naturlig del af UUA'erenes opgaveportefølje i årets første måneder. En historiefortællingsworkshop indgik også i oplæringspakken for undervisersteamet. Historiefortæller Kasper Sørensen havde tilrettelagt en halvdagsworkshop for KØS-underviserne, hvor vi arbejdede med at skabe fortællinger i Bjørn Nørgaards kartoner. Workshopen har resulteret i udvikling af flere nye opgaver og forløb i Bjørn Nørgaard.

Implementering af Gecko Booking fandt også sted i foråret, og med hjælp fra eksterne konsulenter har KØS fået et online bookingsystem, hvor lærerne selv kan booke forløb. Lærerne har taget godt imod det nye system, og vi kan se, at stadig flere benytter systemet. Gecko Booking blev blandt andet valgt, fordi flere af Skoletjenestens afdelinger med stor succes har implementeret Gecko.

Besøgstal

I skoleåret 2014-15 har 3.882 børn, unge og voksne set og undersøgt KØS' udstillinger. Langt de fleste har modtaget undervisning og deltaget på workshops. Sammenlignet med året før er besøgstallet steget med 80 %.

Det er en stigning, som kan tilskrives en kombination af flere faktorer: Skoletjenesten er organisatorisk blevet stærkere, og der er gjort en indsats i forhold til det opsøgende arbejde og relationen til lokale lærere og skoler. Tilbuddet om gratis workshops har desuden været værdifuldt og gjort det let for lærere at imødekomme reformens krav om at benytte eksterne kulturtilbud. Sidst, men ikke mindst ramte vores

FOTO: KØS.

forløb "Mindesmærkemani" plet i forhold til historielærerne og deres pensum.

Undervisning i byrummet

Skoletjenesten på KØS har i det seneste år arbejdet på to forskellige platforme, "KØS to go" og "KØS Nørregade". Som landets eneste museum for kunst i det offentlige rum er det vores ambition i endnu højere grad at komme ud til kunstværkerne i det offentlige rum.

På platformen "KØS to go" har vi f.eks. samarbejdet med Kulturcentret Assistens omkring en række mindesmærkeworkshops på Nørrebro og på KØS. Ligesom vi med udstillingen "Randi & Katrine: Follies & faces" har undersøgt mulighederne for undervisning i byrummet ude ved de fem kunstværker i Køge by. Undervisning og workshops ude i byrummet, tæt ved værkerne, er noget helt unikt og rummer et stort potentiale, som vi også i det kommende år vil arbejde videre med.

Platformen "KØS Nørregade" refererer til de aktiviteter, der foregår på museet og på forpladsen i Nørregade, hvor vores semi-faste Bjørn Nørgaard-samling af gobelinkartoner hænger, og hvor vores værksted ligger. Museet i Nørregade er også stedet, hvor skitser, forarbejder og modeller til kunstværker i det offentlige rum vises i skiftende udstillinger. I den forbindelse skal vores mindesmærkeforløb fremhæves; det blev årets store trækplaster blandt historielærere og mindesmærkefans.

DRIFT

Undervisningstilbud på KØS

I det forgangne skoleår har vi udviklet forløb og tilbudt undervisning og workshops i følgende udstillinger:

Bjørn Nørgaards kartoner til dronningens gobeliner

Der var stor glæde at spore hos lærerne, da gobelinkartonerne efter længere pause igen var at finde på museets øverste etage. Der ligger gode undervisningsmuligheder i de 1000 års Danmarkshistorier. Vores forløb er historieundervisning gennem kunsthistoriske greb, der giver nye og andre blikke på historiske begivenheder og kronologiske sammenhænge. I efteråret 2014 blev der lagt en ny strategi for undervisningen i vores gobelinkartoner. Med ønsket om at sikre kvaliteten valgte vi at skære antallet af forløb i Bjørn Nørgaards gobelinkartoner ned fra otte forløb med dertil hørende mulighed for 'design-selv-elementer' til ét undervisningsforløb pr. målgruppe. Over de næste år vil hvert forløb på ny blive udviklet med udgangspunkt i KØS' undervisnings- og udviklingsdogmer. De kan opsummeres til at fokusere på: brugerinddragelse, medbestemmelse, variation og mange øvelser.

FOTO: KØS.

Magt Minder Mennesker – Mindesmærker i dag

KØS har været ramt af en mindesmærkemani, og museet i Nørregade blev fyldt til bristepunktet med mindesmærker. 21 klasser var igennem hovedudstillingen i Nørregade. 12 af klasserne valgte at booke workshoppen, hvor eleverne afslutningsvis selv producerede mindesmærkemodeller. Vores workshops var populære, hvilket blandt andet skyldes, at vi på grund af generøs støtte fra Nordea Fonden og Københavns Kommune kunne tilbyde dem gratis. Som tidligere nævnt valgte vi at indgå partnerskab med Kulturcentret Assistens, og sammen designede vi en række dobbeltbesøg for mellemtrinselever med workshops på både Assistens Kirkegård og KØS. Seks ud af de mulige ti dobbeltbesøg blev afsat til lokale Nørrebro skoler hen over efteråret 2014.

Randi & Katrine – Follies & faces

Forårets store udstilling med Randi & Katrine blev både vist inde på museet og ude i byrummet, hvor kunstnerduoen havde produceret fem stedsspecifikke værker til Køge by. Vores undervisning til billedkunstelever (mellemtrin, valgfag og gymnasiet) indeholdt derfor både elementer fra "KØS to go" og "KØS Nørregade", hvilket resulterede i logistiske udfordringer, f.eks. var vi særligt udfordret på tid og afstande mellem værkerne og KØS.

I samarbejde med ARKEN Undervisning, som i samme periode også viste en Randi & Katrine-udstilling, udviklede vi en række arkitektoniske formidlingsgreb, som blev brugt til at åbne op for Randi & Katrines legende univers og til at undersøge byrum og arkitektur. Det var målet, at eleverne kropsligt skulle erfare, at kunst, arkitektur og rum påvirker dem, deres omgivelser og ultimativt deres færden i byrum. I udstillingen i Nørregade gik eleverne bag om kunstværkerne og kunne på fineste vis følge kunstnernes proces og arbejde med skitser, skala og modeller. De gratis workshops, der var sponsoreret af Køge Kyst og Københavns Kommune, var igen en succes.

UDVIKLING

Skoletjenesten på KØS har deltaget i følgende udviklingsprojekter:

Det er din kunst

KØS har i første halvdel af 2015 gennemført fire længerevarende undervisningsforløb med tre forskellige lokale skoler (Sct. Nicolai, Borup Skole og Asgård Skole). Intentionen har været at undersøge samarbejdsmulighederne i den nye reform. Alle forløb er udviklet, planlagt og gennemført i samarbejde med lærerteam og en KØS-underviser. Forløbene har vist sig at være en succes for elever, lærere, forældre og ikke mindst for KØS-underviserne. I det kommende skoleår vil vi derfor gentage projektet med to lokale skoler og en skole fra København. Projektet er støttet af Køge Kommune.

FOTO: KØS.

Folkekirkens Skoletjeneste

KØS og Folkekirkens Skoletjeneste har indgået partnerskab i forhold til udvikling af workshops i to af KØS' kommende udstillinger: "KØS dyrene" og et reformationsforløb i Bjørn Nørgaard. Forløbene er i støbeskeen og vil først blive en realitet i de kommende skoleår.

Køge Kulturtjeneste

I juni 2015 kom KØS med i det lokale kulturtjenesteprojekt. KØS skal sammen med vores naboskole Sct. Nicolai undersøge, hvordan en kulturinstitution og en folkeskole kan udvikle nye former for samarbejde, der knytter kulturinstitution og skole tættere sammen. Valgfagene på Sct. Nicolai er blevet projektets første samarbejdsflade. Projektet løber over 1½ år og er støttet af Kulturstyrelsen.

SÆRLIGE INDSATSER

Fælles Mål og fokus på læring

På KØS har vi arbejdet med at få implementeret de nye Fælles Mål i alle vores forløb – nye som eksisterende. Der er defineret mål for, hvad eleverne kan lære på de forskellige forløb. Vi arbejder med få, klare læringsmål samt en række på forhånd definerede tegn på læring, som KØS-underviserne samt lærerne kan benytte undervejs i forløbet. Vi er med andre ord optagede af at synliggøre, hvad eleven lærer ved at deltage i en workshop på KØS.

Når det er sagt, så er alle vores forløb også tilrettelagt, så de indeholder en åbenhed og et rum for forundring, debat og fordybelse. Det er discipliner, der er svære at måle, og hvor pointen netop er, at der ikke findes ét rigtigt svar/ét læringsmål. Her kan det i stedet handle om at sanse, blive forstyrret og forundret. Det kan handle om at undersøge og stille spørgsmål og vende ting på hovedet. På KØS handler det f.eks. ikke om, hvad kunst er, men hvad kunst gør.

Partnerskaber

Et af reformens helt store buzzwords er og har været partnerskaber. Som tidligere beskrevet har KØS indgået flere forskellige typer partnerskabsaftaler. Fra kortvarige partnerskaber, som med Kulturcentret Assistens, til længerevarende samarbejder med naboskolen Sct. Nicolai.

Kvalitetssikring

Studieturen til London gav god inspiration til det svære arbejde med at sikre kvaliteten bag om linjerne i afdelingen, og hvordan der kan arbejdes med oplæring, supervision og fastholdelse af de løst tilknyttede undervisere. På KØS har vi efterfølgende arbejdet med kvalitetssikringsbegrebet i forhold til vores undervisningspraksis. Hvordan taler undervisningsdesign og forløbsintention sammen med det forløb, som vores brugere møder og bliver en del af? Og hvordan sikres kvaliteten i et forløb, samtidig med at forløbet stadigvæk skal rumme åbenhed over for den enkeltes undervisningsstil og interesser?

FOTO: KØS.

MUSEET FOR SAMTIDSKUNST

Skoletjenesten arbejder især med udvikling af undervisning i relation til museets skiftende udstillinger med samtidskunst og de forskellige genrer inden for den tværgående kunst. Skoletjenesten har det forløbne år haft fokus på at udvikle en række projekter med fokus på partnerskaber med undervisningsinstitutioner og andre museer, lokalt og nationalt. Dette arbejde skal ses i relation til folkeskolereformen og den åbne skole samt Kulturministeriets børne- og ungestrategi fra maj 2014. Samarbejdspartnerne har været gymnasier, folkeskoler og professionshøjskoler, herunder læreruddannelsen og pædagoguddannelsen.

Med midler fra Kulturstyrelsens udviklingspulje har den undervisnings- og udviklingsansvarlige (UUA), på deltid i 2014, fortsat implementeringen af projekt Learning Museums koncept om lærende partnerskaber i SkoletjenesteNetværk. UUA'eren har deltaget i en række netværksmøder og seminarer rundt i landet samt løbende udvekslet erfaringer med de landsdækkende koordinatore.

Projektets hjemmeside www.learningmuseum.dk er nu at finde på www.skoletjenestenetvaerk.dk.

1.195 elever har i årets løb modtaget undervisning på Museet for Samtidskunst.

DRIFT

Skoletjenesten tilbyder sine faste undervisningsforløb og workshops målrettet museets skiftende særudstillinger og samling. Museet indgår i kommunens børnekulturnetværk og samarbejder med skolekonsulenten og Skoletjenesten i Roskilde Kommune. Vi tilbyder i denne forbindelse et gratis undervisningstilbud på én time til alle folkeskoler i kommunen. Gennem museets lærernetværk udbygger vi løbende

FOTO: MUSEET FOR SAMTIDSKUNST.

Kulturbussen på vej!

Kulturbussen er et tilbud, der er udviklet af Museum Vestsjælland i samarbejde med Museet for Samtidskunst i Roskilde og Sorø Kunstmuseum.

Nordea-fonden har med dens støtte gjort det muligt at benytte Kulturbussen gratis. Tilbuddet gælder alle grundskoler i Holbæk, Kalundborg, Odsherred, Ringsted, Roskilde, Slagelse og Sorø Kommune.

Bussen er forbundet mellem skolerne og museerne. Den transporterer eleverne ud til de tre kulturinstitutioner, hvor de kan deltage i et af de mange undervisningstilbud. Du kan booke Kulturbussen til et besøg, hvor museerne udføres på egen hånd, men vi anbefaler, at i bestiller et undervisningsforløb i forbindelse med Jørgens besøg.

Undervisningsforløbene er tilpasset Fælles Mål og udvikles og kvalitetssikres i samarbejde med museernes partnerskaber.

Vil du vide mere om Kulturbussen, hvordan du booker den og museernes mange undervisningstilbud så se mere på www.kulturbus.dk eller kontakt projektleder Kathrine Noes Sørensen på kns@vestmuseum.dk eller tlf. 41 37 92 53.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode idéer

DIN GRATIS TRANSPORT TIL KUNST OG KULTUR

FOTO: KATALOG.

kontakten til undervisere, lærerstuderende m.fl. og tilbyder inspirationsdage og kurser i forbindelse med de skiftende udstillinger. Lærernetværket tæller på nuværende tidspunkt 524 medlemmer.

Samarbejder

Museet indgår på forskellig vis i en række samarbejder og udviklingsprojekter med andre kunstmuseer og kulturinstitutioner. "Kulturbussen 2014-2016" er et projekt udviklet af Museum Vestsjælland i samarbejde med Museet for Samtidskunst og Sorø Kunstmuseum, som har fokus på museerne som rum for læring og oplevelser. Nordea-fonden har gjort det muligt at benytte kulturbussen gratis, og den er bindeled mellem skoler og museer, hvor eleverne kan deltage i et af de mange undervisningstilbud. Tilbuddet gælder alle grundskoler i Holbæk, Kalundborg, Odsherred, Ringsted, Roskilde, Slagelse og Sorø Kommuner. Se mere om kulturbussen på www.kulturbus.dk.

UDVIKLING

Samarbejde på tværs af kunstmuseer og gymnasier

Projektet involverede Sorø Akademi, Sorø Kunstmuseum, Roskilde Gymnasium og Museet for Samtidskunst, hvor tværgående samarbejde og innovation resulterede i to undervisningsmaterialer, der tager afsæt i samtidskunst og understøtter Ny skriftlighed, Innovation og AT (Almene studiekompetencer) på STX. I projektet har vi både gennem

samarbejds- og innovationsworkshops samt opsamlende møder etableret et tæt samarbejde, hvor alle har bidraget med faglig viden og ressourcer. Det har givet grobund for et fælles sprog og et fælles udgangspunkt for udviklingen af et to-i-et-undervisningsmateriale. Projektet er støttet af Kulturstyrelsen.

Workshop og undervisningsforløb BYT BLIK PÅ BYEN

I tilknytning til museets udstilling "Flaneuse de l'Europe" af kunstner Mette Kit Jensen blev der udarbejdet et samarbejds- og undervisningsprojekt med en 8. klasse fra Absalon Skole i Roskilde, som tog afsæt i Mette Kits kunstneriske virke. Projektet hed "Byt blik på byen" og gik ud på, at eleverne skulle møde en gruppe ældre i Roskilde og udveksle fortællinger fra offentlige steder i byen. Projektet foregik i relation til elevernes danskundervisning og resulterede i en række lydfortællinger, der på tværs af generationerne gav et indblik i offentlige steder i Roskilde.

Udviklingsprojekt mellem pædagoguddannelse og museer

"PÆDMUS" var et pilotprojekt mellem pædagoguddannelsen og museer, som løb i perioden maj 2014 til juni 2015 under Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling. Projektet arbejdede med, hvordan museer kan bruges som en del af den pædagogiske praksis i daginstitutionerne for de yngste fra 0-5 år. Projektet skulle belyse, hvordan der kan etableres tættere lokale samarbejder mellem pædagoger og museumsundervisere, som kan styrke begge parter på sigt. UUA'eren deltog som konsulent på projektet, der er inspireret af Learning Museum-projektet. Projektet resulterede i et inspirationsmateriale, "Museerne og de yngste medborgere". Projektet er støttet af Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

FOTO: KATALOG.

FOTO: KATALOG.

Museet i den åbne skole

Projektet er et samarbejde mellem 12 museer, 12 skoler og 12 kommuner om udvikling af modeller for brug af museet som læringsrum i forlængelse af folkeskolereformen. Projektet er forankret i kunstmuseet HEART i Herning. Projektet er organiseret i samarbejde med Nationalt netværk af skoletjenester, Skoletjenesten på Sjælland og Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling, der endvidere er tilknyttet med følgeforskning. Målet er at udvikle en eksemplarisk læringsaktivitet i samarbejde mellem museumsundervisere og en eller flere lærere. Museets og skolens ledelse inddrages i processen, således at erfaringer og resultater implementeres i de respektive institutioner og i kommunen. Skoletjenesten på Museet for Samtidskunst samarbejder med en lokal folkeskole, Absalon Skole, om to projekter. Det ene er et valgfag i billedkunst for 7., 8. og 9. klasse, der hedder "Samtidskunst og kunstneriske udtryksformer", som dels afholdes på museet, dels på skolen. Det andet projekt er med 8. klasse-teamet, hvor projektopgaven er i fokus. Her handler det om at give inspiration til at arbejde kreativt og processuelt med projektopgaven og dens udformning i 9. klasse. Projektet skal understøtte Fælles Mål for projektopgaven og danskfaget.

SÆRLIGE INDSATSER

Som det fremgår i foregående afsnit, har museets skoletjeneste især fokus på partnerskaber og samarbejde med andre undervisningsinstitutioner. I forlængelse af, at museets skoletjeneste udviklede det nationale projekt Learning Museum (2011-2013), er vi blevet inddraget som sparringspartner og konsulent i en række andre netværk og nationale projekter, der tager fat i dette område.

MUSEUM VESTSJÆLLAND

Skoleåret 2014-15 var kendetegnet ved, at den samlede undervisningsafdeling på Museum Vestsjælland overgik til drift. Særligt indvielsen af Kulturbussen markerede denne overgang, hvor museets samlede grundforløb blev udbudt, og nye undervisningsprojekter blev igangsat. Samtidig bød året på den fortsatte udvikling af afdelingens drift.

Mere end 9.300 elever besøgte i det forgangne skoleår Museum Vestsjælland i forbindelse med deres undervisning. Heraf modtog omtrent 5.500 elever undervisning eller deltog i museets partnerskaber og udviklingsprojekter og -opgaver. Af det samlede antal elever, der besøgte museet, anvendte 3.231 elever Kulturbussen til og fra museet, primært i forbindelse med et besøg med undervisning.

Foruden den undervisnings- og udviklingsansvarlige er der fire faste formidlingsmedarbejdere tilknyttet Skoletjenesten. Disse formidlingsmedarbejdere varetager også opgaver uden for Skoletjenestens regi. Partnerskaber, som er et af museets særlige indsatsområder, varetages af en af disse medarbejdere, der har det som sit særlige fokus. I slutningen af forrige skoleår blev der ansat en studentermedhjælper i tilknytning til besøgsbestillingen, og i løbet af året er der endvidere kommet undervisningsopgaver til denne funktion.

DRIFT

Besøgsbestilling

De driftsrelaterede opgaver fordelte sig i det forgangne år på to kategorier. Den første kategori omhandler administrative forhold. Her har der særligt været fokus på videreudvikling af museets besøgsbestilling, dvs. selve systemet, men også på procedurerne bag. Ud over afdelingens undervisnings- og udviklingsansvarlige samt en studentermedhjælper er der blevet oplært endnu en medarbejder til dette arbejde. Foruden den daglige dialog med lærere og pædagoger, der ønsker at besøge museet, er besøgsbestillingens arbejde at være i ugentlig kontakt med busselskabet, som Kulturbussen lejes af. Besøgsbestillingen har haft telefonisk åbningstid to gange om ugen med løbende behandling af elektroniske bookinganmodninger. Hertil kommer udviklingsopgaver i forbindelse med at udvikle en struktur og systematik for den øvrige administration, herunder betaling for forløb og administration af særlige projekter m.m.

Undervisningsforløb

Den anden kategori omhandler vedligeholdelse og tilpasning af eksisterende undervisningsforløb samt et fokus på formidlernes undervisningspraksis. I begyndelsen af skoleåret deltog alle undervisningsmedarbejdere i et todages seminar, hvor særligt undervisningspraksis, læringsstile

FOTO: MUSEUM VESTSJÆLLAND.

og arbejdet med nye Fælles Mål blev drøftet. Nye projekter blev sat i gang med særligt fokus på de ovennævnte begrebers praktiske anvendelse. Arbejdet med nye Fælles Mål fortsatte i en studiegruppe med museets UUA'er som tovholder på møderne. Sammen med medarbejdere fra andre kulturinstitutioner arbejdede vi praksisnært med målene, kombineret med faglige oplæg i gruppen. Studiegruppen fortsætter i det nye skoleår 2015-16. I anden halvdel af skoleåret blev flere af undervisningsmedarbejderne oplært i flere forløb, så det er muligt at udvide de dage, hvor skolerne kan deltage i undervisning. Skoletjenestens medarbejdere deltog ligeledes i forskellige interne arbejdsgrupper på Museum Vestsjælland, som handlede om udstillinger, udvikling af hjemmeside samt kommunikation internt og eksternt på museet. Samtidig har museets UUA'er deltaget i flere kommunale arbejdsgrupper i forbindelse med åben skole.

Kontakter og netværk

I skoleåret 2014-15 har driften i høj grad også handlet om etablering af kontakter og netværk med lærere, kommunale aktører og andre eksterne samarbejdspartnere. Dette har styrket vores kommunikationskanaler til Skoletjenestens målgrupper; blandt andet i forhold til afdelingens udviklingsprojekter. Der er i den forbindelse udarbejdet en struktur for, hvordan markedsføringsmateriale distribueres.

I det forgangne år har afdelingens medarbejdere desuden deltaget i GeoKids, som er et samarbejde mellem museet og Odsherred Kommune og andre aktører, samt i Børnekulturfestivaluge i Sorø. Begge aktiviteter vil fortsætte i det kommende skoleår i tråd med lignende initiativer i de andre kommuner, som museet dækker.

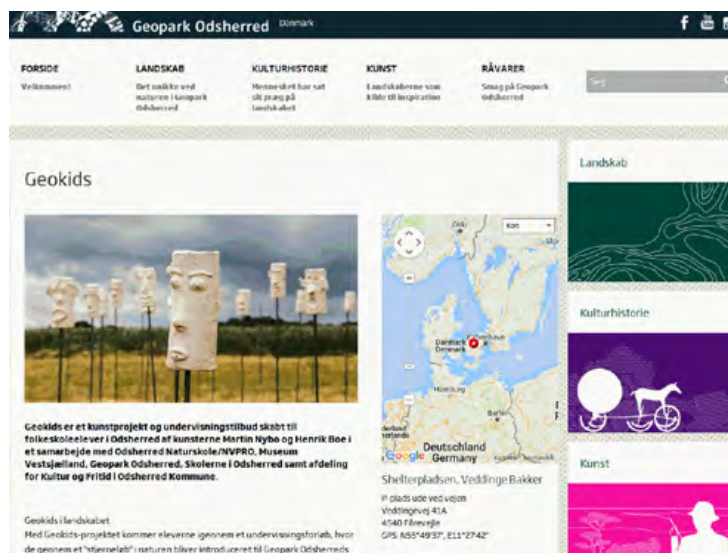

FOTO: HJEMMESIDE.

UDVIKLING

Skoletjenesten på Museum Vestsjælland har arbejdet på en række udviklingsprojekter, der både relaterer sig til udvikling af undervisningsforløb og -aktiviteter, men også udviklingsprojekter, der relaterer sig til den daglige drift.

Undervisningsprojekter

De igangsatte undervisningsprojekter har fordelt sig over hele skoleåret, men er primært igangsat og afviklet efter jul. Projekterne er varierende i omfang, og der arbejdes med forskellige målgrupper, læringsstile og former for brugerinddragelse. Alle projekterne på nær udviklingen af det selvaktiverende undervisningsforløb "Korsør Fæstning – på sporet af din kulturarv" er udviklet i forbindelse med etableringen af den fælles undervisningsafdeling. Projekterne har et todeligt sigte. For det første skal de resultere i konkrete undervisningsforløb og -aktiviteter, der kan gavne bredt og ikke kun de involverede elever og lærere. For det andet skal der i projekterne arbejdes målrettet med brugerinddragelse, nye Fælles Mål samt intern og ekstern vidensdeling. Dette skal sikre synergi og overensstemmelse mellem afdelingens pædagogiske profil og vores undervisningspraksisser. Målgrupperne i de forskellige projekter har været daginstitutioner, pædagoguddannelser, grundskolens udskolingsklasser samt sprogskoler. De udviklede forløb og aktiviteter spænder fra selvaktiverende undervisningsforløb, over udvikling af modeller for projektforsøg til afdelingens integrering i undervisningen på sprogskoler og pædagoguddannelser samt almene grundforløb. Undervisningsprojekterne i det forgangne år er enten i udviklingsfase eller ved at overgå til drift.

Sammen med Museet for Samtidskunst og Sorø Kunstmuseum har vi i årets løb kommunikeret mulighederne ved at bruge Kulturbussen. Herigennem vil vi styrke undervisningen de enkelte steder. Formatet for det selvaktiverende materiale er ens for de tre institutioner. Det vil sige, at der er en gennem-

gående struktur, så vores målgrupper kan genkende formatet, hvis de benytter tilbuddet i forskellige sammenhænge.

Driftsudvikling

Overordnet er afdelingen stadig i en fase, hvor der er behov for at udvikle driften. Særligt i sidste skoleår var der fokus på at koordinere arbejdsopgaver som eksempelvis indkøb, markedsføring, deltagelse i interne og eksterne møder samt overordnet kommunikation med administrationen. Hertil blev der finjusteret på proceduren for booking af Kulturbussen. Formålet var at tidsoptimere processen for de involverede parter.

SÆRLIGE INDSATSER

Forpligtende samarbejder

Partnerskaber var i skoleåret 2014-15 et prioriteret arbejdsområde. Således blev der allokeret ressourcer til en medarbejder, der har partnerskaber som sit primære arbejdsfelt. I samarbejde med museets UUA'er har der været arbejdet på en kortlægning af kommunale kontakter og andre samarbejdsflader i museets seks kommuner og i forlængelse heraf en strategi for området. Undervisningsmedarbejderen har i samarbejde med museets UUA'er udviklet modeller for samarbejdsformer med inddragelse af museets tidligere erfaringer. Det har været essentielt at skabe en klar og tydelig synergi mellem afdelingens tidligere beskrevne undervisningsprojekter og etableringen af partnerskaber med forskellige uddannelsesinstitutioner. Således blev samarbejdet med de enkelte uddannelsesinstitutioner i projekterne afsættet for vedvarende forpligtende samarbejder med skolerne. Foruden det allerede etablerede partnerskab med Pedersborg Skole i Sorø Kommune er der indgået et formaliseret samarbejde med University College Sjælland Pædagoguddannelsen Slagelse, Engskovskolen afd. Nr. Jernløse i Holbæk Kommune samt Stenlille Skole i Sorø Kommune om undervisnings- og uddannelsesforløb i det kommende år 2015-16.

FOTO: HJEMMESIDE.

MUSIKMUSEET

Skoletjenesten på Musikmuseet er en nyetableret undervisningsafdeling. Etableringen af en undervisningsafdeling på Musikmuseet faldt sammen med genåbningen af museet (tidligere Musikhistorisk Museum) i september 2014. Efter at have været nedlukket på grund af flytning i en længere årrække åbnede Musikmuseet i helt nye rammer med en helt ny udstilling og med nye undervisningsfaciliteter. Forud for åbningen har der i et samarbejde mellem Skoletjenesten og Musikmuseet været tilknyttet en UUA'er på museet med fokus på tre indsatsområder: Udvikling af et undervisningsprogram, konkretisering af det pædagogiske fundament på museet og netværksdannelse.

Musikmuseet har nu til huse i det tidligere Radiohus, som desuden rummer Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, Copenhagen Phil og en lang række andre musikaktører. Musikmuseet åbnede for publikum i september 2014, og museets undervisningsaktiviteter åbnede i oktober 2014. Fra oktober 2014 har museet udbudt fem forskellige både korte og længerevarende undervisningsforløb til folkeskoleklasser. Derudover udbydes seks korte og længerevarende forløb til gymnasieklasser og et enkelt forløb til dagsinstitutioner.

Besøgstal og medarbejdere

I det første år på Musikmuseet deltog i alt 3.494 elever i tilrettelagte undervisningsforløb fra Musikmuseets Skoletjeneste. I den daglige drift af Skoletjenesten er der tilknyttet fire medarbejdere til afdelingen. Skoletjenesten varetages af en

UUA'er på 20 timer. Derudover er der tre timeansatte undervisere tilknyttet museets undervisningsaktiviteter. Endvidere er der tilknyttet studerende fra Det Kongelige Danske Musikkonservatorium samt honorarlønnede musikere fra Music Confuzius Institute i museets undervisningsaktiviteter i Det Klingende Museum.

Musikmuseet er et satellitmuseum under Nationalmuseet. Skoletjenesten hører, ligesom de øvrige dele af Musikmuseet, til enheden Nyere tid og verdenskulturer. Placeringen af Skoletjenesten på Musikmuseet skal genforhandles med Nationalmuseets formidlingsafdeling ved udgangen af 2015.

DRIFT

I skoleåret 2014-15 har arbejdet i Skoletjenesten været fokuseret omkring indsatsområderne etablering og kvalitets sikring af museets undervisningsprogram, forankring af det pædagogiske fundament på museet og netværksdannelse.

Musikmuseets undervisningsprogram er resultatet af et længere planlægningsarbejde forud for museets åbning i et samarbejde mellem museets overinspektør, museets undervisere og UUA'eren. Programmet er blandt andet drøftet med fokusgrupper af lærere og elever på de relevante uddannelsesniveauer og andre relevante eksterne sparringspartnere. Forud for opstarten af Skoletjenestens tilbud blev

FOTO: KURT LARSEN.

der i løbet af maj og september 2014 afholdt testforløb med klasser inden for målgruppen. I løbet af skoleåret 2014-15 er der desuden løbende sket justeringer af forløbene i forlængelse af supervision fra UUA'eren, i samråd med museets undervisere og ud fra evalueringssvar fra lærere.

Det Klingende Museum

Det Klingende Museum er en særlig del af Musikmuseets undervisningsprogram. Det Klingende Museum har sine egne faciliteter i form af specialindrettede rum og brugsinstrumentarium, og undervisningsforløbene er længerevarende forløb for både folkeskolen og gymnasiet. I Det Klingende Museum besøger eleverne museet tre gange i løbet af skoleåret. Først i Det Klingende Museums særlige rum, hvor de afprøver instrumenter. Andet besøg foregår i museets udstilling, og sidste besøg består af en koncert. Forløbene har i indeværende år haft fokus på enten symfoniorkestrets musik (klassisk spor) og instrumenter eller traditionelle musikinstrumenter fra Østasien og Kina (traditionelt spor). Dette fokus fastholdes i det kommende skoleår.

Samarbejder

Undervisningsarbejdet i Det Klingende Museum omfatter blandt andet et samarbejde med Det Kongelige Danske Musikkonservatorium (DKDM). Studerende deltager her som undervisere i museets aktiviteter som en del af deres uddannelse. Det har været et fælles ønske, at dette samarbejde skulle finde en fast form og en fast placering i DKDM's uddannelse. I skoleåret 2014-15 har vi afprøvet forskellige modeller i forhold til at implementere forløb i Det Klingende Museum i DKDM's pædagogiske kurser. Dette resulterede ved afslutningen af skoleåret i en ny model for samarbejdet, hvor studerende deltager i forløbene som led i et valgfagsmodul med fokus på entreprenørskab og formidling til børn og unge. Valgfaget indgår i kursuspakken for DKDM's kurser for undervisningsåret 2015-16. I forlængelse af de gode samarbejdsrelationer i huset er der desuden indgået en aftale om samarbejde med Copenhagen Phil om koncertforløb i Det Klingende Museums klassiske spor. Dette samarbejde vil fortsætte i skoleåret 2015-16.

Samarbejdet med Music Confuzius Institute omkring forløb i Det Klingende Museums traditionelle spor har i løbet af skoleåret 2014-15 fundet en tilfredsstillende form med inddragelse af instituttets musikere og øvrige personale såvel som i forhold til hands-on-aktiviteter og koncertforløb.

Undervisningsmaterialer

I undervisningsåret har afdelingen desuden arbejdet på at udvikle undervisningsmateriale til nogle af museets faste forløb. Dette drejer sig om et basismateriale til forløb i Det Klingende Museum, et materiale med fokus på symfoniorkestrets historie og instrumenter, som forventes udgivet efteråret 2015, og et interaktivt materiale til brug i forbindelse med musikhistorisk undervisning i folkeskolen, som forventes lanceret i efteråret 2015. Derudover er der udarbejdet

FOTO: KURT LARSEN.

efterbehandlingsspørgsmål til de besøgende klasser, som udsendes efter besøg på museet.

Netværk

I undervisningsåret 2014-15 har Skoletjenesten inden for området netværksdannelse blandt andet haft fokus på det interne netværk af pædagogiske musikaktører i det tidligere Radiohus. I januar 2015 blev der etableret et mødeforum med deltagelse af pædagogisk personale fra de fire institutioner DKDM, Copenhagen Phil, Music Confuzius Institute og Musikmuseet med henblik på at skabe samarbejdsrelationer, styrke fælles projekter og et fælles ståsted for husets samlede pædagogiske arbejde. I foråret 2015 påbegyndte Musikmuseet et tættere samarbejde med to 3. klasser på Sønderbro Skole. Læs mere herom i følgende afsnit. I dette åbningsår har museet desuden været i tæt kontakt med omkringliggende skoler for at skabe tætte relationer. Musikmuseet har været i dialog med lokale lærerforeninger inden for musikområdet, og museet er gået i dialog med undervisere og musikstuderende fra Læreruddannelsen på Professionshøjskolen Metropol.

UDVIKLING

I skoleåret 2014-15 planlagde og afviklede Skoletjenesten en række udviklingsprojekter.

Soundscapes – musik fra byens rum

“Soundscapes – musik fra byens rum” var et udviklingsprojekt, som fandt sted i et samarbejde mellem Skoletjenesten | Musik og Musikmuseet samt en ekstern konsulent og lyd-forsker, Ingeborg Okkels. Omdrejningspunktet for projektet var kvalificering og bevidstgørelse af elevernes lyttekompetencer. Projektets leverance var syv workshops for elever på mellemtrinnet. Forløbene foregik både ude på skolerne og på Musikmuseet. Projektet indhentede blandt andet erfaringer med, hvordan elevernes eget nærmiljø aktivt kan inddrages i museernes pædagogiske arbejde, og hvordan dette samtidig kan gå i samspil med Musikmuseets samling og brugsinstrumentarium som en læringsressource. Projektet belyste samspillet mellem lytteprocesser og den kompositoriske proces. Samtidig viste forløbets form og metoder muligheder for at inddrage, motivere og aktivere eleverne på nye måder. Gennem arbejdet med et æstetisk produkt med tætte referencer til deres eget nærmiljø, og med inddragelse af museets genstande og brugsinstrumentarium, fik eleverne gennem den kompositoriske proces helt konkrete erfaringer med begreber som klangdannelse, klangkvaliteter og aktiv lytning. Projektet belyste samtidig også metoder til, hvorledes underviseren kan indgå som facilitator i elevernes kreative arbejdsprocesser. Forløbene blev afviklet med støtte fra Åben Skole, KK.

Ears on – Lyt og byg

“Ears on – Lyt og byg” er et udviklingsprojekt, som foregår i et samarbejde mellem Musikmuseet og Skoletjenesten |

FOTO: KURT LARSEN.

Musik. Projektet kombinerer elevers udvikling og bygning af musikinstrumenter med kreativt musikalsk arbejde. Projektet er inddelt i tre faser, som fokuserer på henholdsvis afholdelse af workshops, udvikling af undervisningsmateriale og afholdelse af lærerkurser. Projektet rummer flere perspektiver i forhold til tværfaglige samarbejder med blandt andet natur/teknologi, inddragelse af aktiviteter i den understøttende undervisning og samarbejde med musikskoler. I skoleåret 2014-15 har Musikmuseets UUA'er arbejdet med udvikling og konkretisering af projektet, fundraising og forberedelse af projektstart. Projektet er finansieret af bevilling pr. 25.02.15 fra UVM/Pulje for kunst og kultur i skolen. Projektets starttidspunkt er september 2015.

Tablets i undervisningen

I forlængelse af Musikmuseets formidling via tablet i udstillingen har Skoletjenesten også ønsket at udvikle en særskilt brugerflade til brug i museets klassesæt af tablets. Indhold i disse klassesæt vil trække på ressourcer og funktioner, som allerede er skabt til museets primære formidlingstablets. Men der vil derudover være mulighed for at integrere relevante værktøjer og funktioner velegnet til undervisningsbrug. Målet med denne brugerflade er at skabe et driftssikkert, dynamisk redskab, som løbende vil kunne inddrages i museets undervisningsaktiviteter. Systemet vil undervejs

FOTO: KURT LARSEN.

kunne give museets undervisere information omkring elevernes arbejde, som kan bruges i opfølgning på museet, og systemet vil give klassens lærere mulighed for at følge op på arbejdet efter besøget tilbage i klassen. I skoleåret 2014-15 har Musikmuseets UUA'er derfor i samarbejde med Nationalmuseets AV-afdeling og en ekstern konsulent arbejdet med udviklingen af en kravspecifikation til systemet. Systemet forventes færdigudviklet og implementeret i løbet af efteråret 2015.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Skoletjenesten har påbegyndt arbejdet med at definere konkrete læringsmål for udvalgte forløb på museet. Indtil videre er der defineret læringsmål for to forløb samt koblet udvalgte kompetenceområder til alle forløb. Arbejdet vil fortsætte i det kommende skoleår ud fra de retningslinjer og anbefalinger, som er givet fra Skoletjenestens pædagogiske team.

Kvalitetssikring

Fundamentet for Musikmuseets pædagogiske praksis er blandt andet funderet i museets dogmer for undervisningspraksis. Dette sæt af dogmer er udviklet i samarbejde mellem Skoletjenestens UUA'er, museets undervisere

og inspektører ved Musikmuseet/Nationalmuseet. De seks dogmer danner både grundlag for pædagogiske indsatsområder og for den løbende evaluering i det pædagogiske arbejde på museet. I foråret 2015 blev der igangsat en indsats for implementering af konkrete redskaber for selvrefleksion og videndeling mellem museets undervisere. Processen har blandt andet til formål at konkretisere læringsmålene for museets udbudte forløb og sidenhen redskaber til at identificere de tegn på læring, som opstår i mødet mellem elev og museumsunderviser. Denne indsats er kun påbegyndt og vil fortsætte i det kommende skoleår – sammenholdt med løbende supervision fra UUA'eren. I undervisersteamet afholdes der desuden møder hver tredje måned, hvor dette løbende bliver taget op.

Partnerskaber

I foråret 2015 påbegyndte Skoletjenesten planlægningen af et tættere samarbejde med to 3. klasser på Sønderbro Skole. Med dette samarbejde ønsker Musikmuseet at udforske, hvilke særlige potentialer der ligger i elevers længerevarende brug af Musikmuseet i forbindelse med tværfaglige og musikfaglige forløb. Projektet stiller blandt andet følgende spørgsmål: Hvad gør de gentagne besøg ved elevernes oplevelse af museet? Hvad gør dette ved elevernes interaktion med museets genstande og ansatte? Hvilke nye læringspotentialer findes der i denne tættere relation mellem elever og kulturinstitution? Projektet igangsættes i skoleåret 2015-16.

FOTO: KURT LARSEN.

NATIONALMUSEET

Skoletjenesten Nationalmuseet har i skoleåret 2014-15 opstartet et systematisk arbejde med pædagogisk kvalitetssikring af undervisningen. Det har blandt andet ført til afholdelse af faglige dage for kolleger og undervisere og udvikling af en strategi for et samlet pædagogisk løft af museets mange undervisningsforløb. Der har været særligt fokus på middelalder- og renæssance i form af en grundig gennemgang og kalibrering af alle forløb sammen med underviserteamet.

Derudover blev det store partnerskabsprojekt "POP-UP 1864" gennemført, hvor ca. 3.000 elever fra grundskolen såvel som fra ungdomsuddannelserne arbejdede i samskabende undervisningsforløb og udstillede nutidsfortolkninger af krig på Tøjhusmuseet og på kulturinstitutioner over hele landet.

Foruden de to skoletjenestemedarbejdere har museet haft yderligere to faste medarbejdere igennem 2014-15, som til dels har beskæftiget sig med undervisning. Den ene af Nationalmuseets medarbejdere er desuden teamleder af Undervisning og Udstillinger. Foruden arbejdet med undervisning har Nationalmuseets medarbejdere været beskæftiget med opbygning af udstillinger. Ud over det faste personale har der været ansat to projektmedarbejdere, som også delvist har beskæftiget sig med undervisning. I forbindelse med en større kontorrokade har Skoletjenesten taget hånd om såvel det strategiske som det praktiske ved indretnin-

gen af de to nye kontorlokaler til enheden Undervisning og Udstillinger.

Skoletjenesten har ansvaret for undervisning i Danmarks Oldtid, Middelalder og Renæssance, Danmarkshistorier, Klunkehjemmet, Religion og Ritualer. Nationalmuseets medarbejdere har ansvaret for undervisning i Antiksamlingen, Fortid for Begyndere, Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet.

DRIFT

Pædagogisk kvalitetssikring

Skoletjenesten overtog i 2014 de store undervisningsområder Middelalder/Renæssance, Danmarks Nyere Tid, Religion og Klunkehjemmet. I den forbindelse har der ligget et omfattende driftsarbejde i at udvikle områdernes pædagogiske kvalitet og læringspotentialer i tæt samarbejde med områdernes undervisere. Arbejdet er foregået hele det forgangne år og er fortløbende. Undervisningslokalet for Middelalder og Renæssance blev i denne forbindelse nedlagt, og al undervisning blev flyttet ud i udstillingerne. Undervisningsområdet for vikingetidsforløbene, Ask Yggdrasil, blev etableret i udstillingen og taget i brug. Undervisningslokalet for Danmarks Nyere Tid gennemgik en større sortering og oprydning.

FOTO: NATIONALMUSEET.

Nye undervisere og nye forløb

Der blev ansat og oplært 21 nye undervisere på Skoletjenestens områder, og der er udviklet og implementeret følgende nye undervisningstilbud: "Opdagelsesrejser" (4.-6. klasse), "Periodisering" (ungdomsuddannelserne) og "Den gode håndværker" (8.-9. klasse).

Udviklingen af følgende undervisningstilbud er i det forgangne år iværksat: "Historiebrug" (ungdomsuddannelserne) og "Statsdannelse" (ungdomsuddannelserne).

Der blev implementeret følgende undervisningsforløb: "Religion og ritualer" (3.-10. klasse) og "Verdensreligioner" (ungdomsuddannelserne).

Kurser og temadage

Der er afholdt lærerkursus om museets undervisningspotentialer for 45 deltagere i samarbejde med FALIHOS, foreningen af lærere i historie og samfundsfag. Der blev afholdt en temadag for Museumsformidlere i Danmark for ca. 15 deltagere om læringspotentialer i særudstillingen "De Hvide Busser". Skoletjenesten Nationalmuseet medudviklede desuden en temadag for Skoletjenesten på Sjælland om kvalitetssikring af undervisningen i et internationalt perspektiv med besøg af lederen for Learning på Queensland Museum, Australien.

Efteruddannelse

Skoletjenestens medarbejdere har deltaget i temadage om folkeskolereformen, en studiegruppe om flipped learning, en studietur til London med fokus på kvalitetssikring af undervisningen og ODM's internationale formidlingsseminar "Why Museums?".

UDVIKLING

POP-UP 1864

Partnerskabsprojektet gav unge over hele landet en stemme i debatten om krig og national identitet i form af udstillinger med kunstneriske nutidsfortolkninger af den dansk-tyske krig i 1864. Projektet bestod af tre dele: Et undervisningsforløb, en digital vidensbank og et produktionsmodul. Det var tværfagligt og havde to formål: 1) At tænke folkeskolereformens læringsmålstyrede undervisning og kompetencefokus ind for at kvalificere elevernes historiebevidsthed, handlekompetencer og evne til at skabe værdi for andre. 2) At udvikle nye samarbejdsformer, dvs. at skabe erfaringer med partnerskabsdannelse og brede, nationale samarbejder med både skoler og andre kulturinstitutioner for at styrke implementering af folkeskolereformen og især åben skole-elementet på museer. Det langsigtede mål var desuden at understøtte, at skoleelever oplevede museet som en relevant, aktuel og imødekommende platform, der støtter og kvalificerer deres stemmer i samfundsdebatten.

Partnerskaber med ungdomsuddannelser

Skoletjenestens to undervisnings- og udviklingsansvarlige

FOTO: NATIONALMUSEET.

har opstartet partnerskaber med Midtsjællands Gymnasium og Københavns Åbne Gymnasium samt et sparringsnetværk med undervisningsafdelingen på Rockmuseet i Røkilde via foreningen IntrFace.

Skoletjenesten indgår endvidere i Nationalmuseets partnerskabsprojekt "Nye veje", blandt andet som pædagogisk facilitator i opstarten af et partnerskab med ledelse og 10 lærere fra Marievangsskolen i Slagelse og med Trelleborgs undervisningsafdeling. I forbindelse med et partnerskabsprojekt med første årgang fra Blågård Skole udviklede Skoletjenesten i årets løb undervisningsforløbet "Bogstavjagten", som var en ny måde at bruge museets udstillinger på danskfagligt.

TEGNING, NATIONALMUSEET.

Undervisningsfilm

I 2014-15 er der arbejdet på fire undervisningsfilm, som med udgangspunkt i vikingernes Jelling skal kunne bruges til historiefaget i 4.-6. klasse. Den første film er færdigproduceret, de øvrige film forventes færdige i efteråret 2015.

Læringsmixeren

Skoletjenesten deltager i et udviklingsarbejde, som tager udgangspunkt i et eksisterende undervisningsmateriale, "Læringsmixeren", der er en app, som er udviklet til undervisning på kunstmuseer. I udviklingsarbejdet skal det undersøges, om "Læringsmixeren" med fordel kan bruges til undervisning på de kulturhistoriske museer med udgangspunkt i historie frem for billedkunst.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Vi har i løbet af året arbejdet med kvalitetssikring i afdelingen, som tager afsæt i Skoletjenestens fælles pædagogiske arbejde med en særlig indsats i forhold til skolereformen. Der er afholdt underviserkursus for alle museets ca. 70 undervisere om folkeskolereformen med særligt fokus på læringsmålstyret undervisning i eksterne læringsmiljøer.

FOTO: NATIONALMUSEET.

Kvalitetssikring

Som led i Skoletjenestens fokus på kvalitetssikring har de undervisnings- og udviklingsansvarlige arbejdet med at facilitere en række faglige dage for undervisningsteamet på Nationalmuseet. På de faglige dage er der blandt andet blevet arbejdet med supervision og folkeskolereform. I denne forbindelse har de undervisningsansvarlige også igangsat en observations- og supervisionsindsats, som både skal være med til at afdække de svagheder, der findes i de forskellige undervisergrupper, og skal opkvalificere de studenter, der varetager undervisningen på Nationalmuseet.

Partnerskaber

Nationalmuseets ene undervisnings- og udviklingsansvarlige har i skoleåret været tilknyttet det nationale projekt SkoletjenesteNetværk og arbejdede i den forbindelse med at skabe synergi på feltet, blandt andet i forhold til Nationalmuseets hovedmuseumsforpligtelse.

FOTO: NATIONALMUSEET.

NATURCENTER AMAGER STRAND

Naturcenter Amager Strand er helt nye bygninger og faciliteter, hvor vi tilbyder undervisnings- og læringsforløb til de 0-10 årige. Den 9. marts 2015 flyttede vi ind i Naturcenter Amager Strands nye bygninger, og den første klasse blev undervist den 22. april. Naturcenter Amager Strand blev officielt indviet i maj 2015.

Naturcenter Amager Strand er udviklet i et tværgående samarbejde mellem Københavns Kommune (Teknik- og Miljøforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen), Frederiksberg Kommune, Amager Strandpark I/S og Amager Øst Lokaludvalg. Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning står for driften i samarbejde med Frederiksberg Kommune; Skoletjenesten varetager den daglige drift.

Målgruppen er elever og børn fra kommunale folkeskoler og daginstitutioner i Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune. Det er centralt for Naturcenteret, at der ikke er en fast udstilling, men en skiftende udstilling hver dag, alt efter vind, vejr, årstid og temperatur. Omdrejningspunktet for undervisningen er strandens natur.

Naturcenterets hovedopgaver har i foråret 2015 været indflytning, opstart af undervisning, oplæring af studenter og andre medarbejdere samt opstart af samarbejdet med naturvejlederne på Frederiksberg. Efteråret 2014 blev brugt på at forberede indflytningen, indkøb af undervisningsma-

terialer, udvikling af undervisningstilbud samt udvikling af bookingsystem, samarbejdsaftale og hjemmeside.

Besøgstal og bemanding

1.645 børn fra daginstitutioner og folkeskoler på Frederiksberg og i Københavns Kommune har fået undervisning i løbet af de to første måneder af Naturcenter Amager Strands levetid. Fra Københavns Kommune har der været 101 børn fra daginstitutioner og 587 elever fra folkeskoler. Fra Frederiksberg Kommune har 521 børn fra daginstitutioner og 436 elever fra folkeskoler deltaget i undervisningsaktiviteter. Herudover har 90 elever fra københavnske folkeskoler været på besøg, hvor de har lånt udstyr til at undersøge havet og arbejde på egen hånd.

Bemandingen på Naturcenteret har fra 1. august til 1. november 2014 været en 30 timers og en 14 timers undervisnings- og udviklingsansvarlig. Fra 3. november 2014 er begge stillinger blevet opnormeret til 30 timer. Den 1. maj 2015 blev staben yderligere udvidet med tre studenterundervisere med et timetal på i alt 18 timer om ugen og en praktisk-pædagogisk medarbejder fra den særlige jobformidling, Ungdomsskolen i Utterslev, i 9 timer om ugen. Herudover lægger naturvejlederne på Frederiksberg en række timer på Naturcenteret, i temauger og på enkelt dage. De første måneder på Naturcenter Amager Strand har der også været fokus på oplæring af de tre studerende til at varetage

FOTO: NATURCENTER AMAGER STRAND.

undervisning. De tre studerende har alle en naturfaglig baggrund, så oplæringen har primært bestået i en pædagogisk/didaktisk oplæring samt sat fokus på at lære stranden og dens arter at kende. En anden oplæringsopgave har været indkøring af medarbejderen fra Ungdomsskolen i Utterslev til at indgå i praktisk-pædagogiske opgaver.

DRIFT OG UDVIKLING

Drift og udvikling har i dette første år været én og samme proces. Naturcenteret åbnede for undervisning i april, og de lokale skoler og daginstitutioner har i løbet af foråret og sommeren fået øjnene op for Naturcenteret og dets værdier. I løbet af foråret er der afprøvet og videreudviklet fem forskellige undervisningstilbud til børnehaver og indskoling: "Fugle på stranden", "Krible-krabledyr på stranden", "Små dyr på lavt vand", "Sten på stranden" og "Vind på stranden".

Læringsmål

Alle undervisningsforløb for folkeskoleelever understøtter nye Fælles Mål i natur/teknologi og læringsmålene for børn i daginstitutioner. I udviklingsprocessen af undervisningstilbuddene til skoleområdet er der inden for nye Fælles Mål i natur/teknologi blevet sat fokus på kompetenceområderne "Undersøgelse og Kommunikation". Ligeledes er der i udviklingsprocessen af læringstilbud til institutionsområdet sat fokus på læreplanstemaerne "Krop og bevægelse" og "Natur og naturfænomener". Sideløbende med udviklingen af undervisningstilbud er der udviklet et sæt dogmeregler for undervisningen, som medarbejdere på Naturcenteret løbende kan spejle undervisningen i. Kombinationen af en tæt kobling af nye Fælles Mål, læringsmål og dogmeregler har resulteret i didaktiske og læringsmæssigt velfungerende undervisningstilbud.

FOTO: NATURCENTER AMAGER STRAND.

Lokaler til fordybelse

Der er i årets løb også arbejdet med udvikling af Naturcenterets fordybelseslokaler. Naturcenteret har rådighed over to fordybelseslokaler, det våde rum og det tørre rum. Lokalerne er indrettet med akvarier, vandborde og diverse redskaber til at understøtte undersøgelse af naturen og elevernes læring. Der er pædagogisk og didaktisk blevet arbejdet med at koble udendørslokaliteten Amager Strand med fordybelseslokalerne. Vi har derudover udviklet lokalerne, så de både praktisk og pædagogisk fungerer i undervisningssammenhæng både til institutionsområdet, indskoling og i forbindelse med lærerkurser. Dette har indtil videre resulteret i nogle velfungerende lokaler, som kan bruges på forskellige niveauer. Udviklingen af disse er en fortløbende proces.

Samarbejde med naturvejledere

I forhold til samarbejdsaftalen med Frederiksberg er der startet et samarbejde op med naturvejlederne på Frederiksberg. I den forbindelse er der udviklet og tilbudt undervisning i tre temauger: Uge 20 "Krible-krabledyr på stranden" for de 4-6-årige, uge 25 "Undersøg din strand" for indskoling og uge 27 "Undersøg din strand" for børnehaver og SFO.

Desuden er der indgået en samarbejdsaftale med Afdelingen for Bæredygtig Udvikling, Børnehaver, Natur- og Miljøområdet, hvor der fremadrettet og i fællesskab skal udvikles forskellige læringstilbud til de yngste besøgende.

FOTO: NATURCENTER AMAGER STRAND.

NIKOLAJ KUNSTHAL

Nikolaj Kunsthals skoletjeneste kan se tilbage på et særdeles aktivt og udviklingsorienteret år med mange faglige og pædagogiske indsatser og store organisatoriske forandringer. Dels har kunsthallens aktiviteter i form af skiftende udstillinger og projekter genereret både mange og differentierede læringssituationer og processer, dels har vi arbejdet intensivt og strategisk med sider af skolereformen, og endelig har forberedelsen og implementeringen af den nye organisation Historie & Kunst præget afdelingens arbejde betragteligt. Året har bragt væsentlige erfaringer og perspektivrige muligheder med sig, som vi løbende har reflekteret ind i vores undervisningspraksis og så småt har taget hul på i samarbejdet på tværs af institutionerne.

Vi har i relation til kunsthallens udstillingsprogram, herunder de to tilbagevendende udstillingsformater: årets børneudstilling og FOKUS videokunstfestival, tilrettelagt og gennemført varierede dialogiske og performative undervisningsforløb for elever og deres lærere fra alle trin i grundskolen samt ungdomsuddannelser fordelt over især Hovedstadsregionen og Region Sjælland. Desuden har vi været engageret i to store samskabende lærings- og samarbejdsprojekter for skoleelever i København, som begge har haft afsæt i konkrete og lærende møder og kollaborative processer med samtidskunstnere. Endelig har vi fortsat arbejdet med læring i et udvidet felt og deltagelse i kunstprocesser i boligsociale områder for unge beboere i Valby i community building-projektet "pArt of Valby" i regi af det tværkommunale initiativ SKIS, som afsluttes med udgangen af 2015.

Besøgstal

I alt har 4.355 elever og deres lærere besøgt og arbejdet med Nikolajs udstillinger og projekter med kunstnere, fordelt på 216 hold, hvoraf de 110 hold deltog i 1,5 eller 3 timers undervisningsforløb i forbindelse med årets børneudstilling, og 19 klasser deltog i Nikolaj Kunsthals to store og langvarige samskabende læringsprojekter med billedkunstnere med tilsammen 57 individuelle læringsforløb i huset. De sidste 87 hold har deltaget i undervisningsforløb à 1, 1,5 eller 2,5 times varighed i forbindelse med skoleårets øvrige udstillinger.

Personale

Afdelingens fastansatte undervisnings- og udviklingsansvarlige har gennem året været suppleret af henholdsvis en løntilskudsansat på fuld tid, som har stået for booking og markedsføring samt assistance i udviklingen af undervisningsarbejdet, to virksomhedspraktikanter, fire praktikanter fra universitetet samt otte undervisningsassistenter (fem under børneudstillingen og to resten af året).

Historie & Kunst

Hele det forgangne år har været præget af den sammenlægning af Nikolaj Kunsthall og forvaltningens øvrige tre toneangivende kulturinstitutioner – Thorvaldsens Museum, Københavns Museum og Københavns Stadsarkiv – som KFU i Københavns Kommune i maj 2014 besluttede at gennemføre. Efteråret har været præget af udvalgsarbejde for arbejdsområdet undervisning og læring i forbindelse med at forberede mulige scenarier for snitfladerne i den nye organisation

FOTO: NIKOLAJ KUNSTHAL

frem mod en implementeret og sammenlagt organisation 1. januar 2015. Organisationens nye direktør tiltrådte i februar, og Nikolaj Kunsthal har samtidig gennemført et chefskifte. Større omstruktureringer i personalegruppen og ændringer af dels husets egne arbejdsgange, dels udvikling af en konkret strategi for Historie & Kunst, som blev organisationens nye fælles navn, blev søsat i foråret og pågår hele efteråret 2015.

For området undervisning og læring og de tre selvstændige skoletjenester i organisationen har man besluttet en løsning, som fastholder de tre enheders skoletjenester med selvstændige opgaver, og fortsat med muligheder for at samarbejde på tværs, hvor det forekommer naturligt og produktivt. De tre skoletjenester mødes månedligt og drøfter fælles udfordringer og samarbejdsmuligheder.

FOTO: KATALOG.

DRIFT

Skoletjenesten i Nikolaj Kunsthal har udviklet undervisnings-tilbud til i alt seks udstillinger i løbet af skoleåret. Som en pædagogisk læringsressource tæt knyttet til undervisningsforløbene har vi produceret trykt undervisningsmateriale til forløbet "Pixelade" og "Fotografier 2008-13" og et PDF-materiale til "Being human being". Vi har i perioden afholdt tre læringskurser knyttet til "Pixelade", "Being human being" og "Fotografier 2008-13" for at give undervisere mulighed for at forberede et besøg og desuden bidrage til den gensidige kvalificering af læringsarbejdet med samtidskunst og alle de fag, der kan involveres i dette genstandsfelt.

UDVIKLING

Tværfagligt samarbejde med faglærere

Vi har i årets løb eksperimenteret med involvering af faglærere og testklasser i udviklingen af indholdet i børneudstillingen, hvor matematik og fysik gik hånd i hånd med billedkunst og dansk. Tilsvarende har vi kuratorisk og pædagogisk eksperimenteret med et samarbejde med spiludviklerne Copenhagen Game Collective, som fik en central rolle i udstillingens interaktionsdesign, idet flere spil blev udviklet til udstillingen og formidlingsfladen.

Instagram som metodisk læringsredskab

Instagram har siden udstillingen med Stan Douglas været inddraget som medie for diverse øvelser i relation til undervisningsforløbene. Det giver mulighed for at lade eleverne skabe visuelle refleksioner over konkrete problemstillinger og spørgsmål i udstillingerne, som via hashtags genererer fælles arkiver over de oplevelser og erfaringer og den læring, som eleverne deltager i.

Nikolajs historier

Vi har længe ønsket at udfolde Nikolajs komplekse og forunderlige historier i et byhistorisk, museologisk og ikke mindst kunsthistorisk perspektiv. Vi har i foråret taget de indledende skridt til at udvikle et permanent undervisnings-tilbud for udskoling og ungdomsuddannelser, som går tæt på fortællinger baseret på både faktuel historie og fortolkninger samt performative reenactments af begivenheder i huset. Indsatsen ligger godt i tråd med vores nye organisatoriske ramme Historie & Kunst, som netop peger på sammenhængen mellem de to faglige perspektiver. Udviklingen af undervisningsformatet og indholdet vil blandt andet tage afsæt i erfaringer fra efterårets partnerskabsprojekt om begrebet sted – se mere under afsnittet om særlige indsatser.

Unge viser egne kunstfilm på skoler

Undervisningsafdelingen har i løbet af 2014-15 arbejdet på at muliggøre et permanent tilbud à 2,5 times varighed med afsæt i de unge lokale filmskaberes egne erfaringer fra projektet "pArt of Valby". Tilbuddet til skoleelever fra København er et format, der foregår lokalt på deres skole. Kunsthallens undervisere rykker således ud med en eller to unge og skaber dialog om identitet og fællesskaber i lyset af de unges egne filmfortællinger og deres erfaringer med at være del af et deltagerbaseret kunstværk, og hvad arbejdet med kunst kan betyde for ens identitet. Kunsthallens formidler rammesætter filmene i forhold til samtidskunstens metoder og motiver.

FIRE SAMSKABENDE LÆRINGSPROJEKTER

Oprindelse og aftryk

I forbindelse med udstillingen "Oprindelse og aftryk" gennemførtes et samskabende læringsprojekt for ti klasser fra 2. til 8. klassetrin fra københavnske skoler med støtte fra

Statens Kunstråds huskunstnerordning og Åben Skole, KK. Projektet gik tæt på menneskets oprindelse, aftryk og identitet og engagerede elever i USU-timer samt dansk og billedkunst. Alle klasser fik først besøg af en medarbejder fra undervisningsafdelingen på skolen og arbejdede herefter sammen med kunstneren i praktiske workshops i kunsthallen. Her var de med til at skabe et fælles værk i udstillingen, der ændrede sig fra dag til dag, i materialerne blod og ler. Eleverne mimede Lilibeth Cuenca Rasmussens praksis og supplerede hendes værker. Projektet afsluttedes med en fælles fernisering for alle deltagende klasser og deres familier.

Flokkene

97 elever fra fire københavnske grundskoler skabte gennem 2014 sammen med videokunstner Marika Seidler et eksperimenterende og deltagerbaseret performance- og videokunstværk, "Flokkene", som fik premiere som tre-spors-videoinstallation med tilhørende performances og maskekostumer på FOKUS videokunsthøst 2015. Eleverne har i 2014 samarbejdet med Marika Seidler, Nikolaj Kunsthal, og Zoologisk Have og har via deres aktive og medskabende involvering i en konkret kunstnerisk praksis fået erfaringer med fagligt relevante temaer som adfærd og identitet i flokke knyttet til specifikke fag som biologi, dansk og billedkunst. I februar 2015 gennemførtes en række performanceworkshops med støtte fra Statens Kunstråds huskunstnerordning og Åben Skole, KK, som resulterede i elevernes performances for andre klasser, for deres forældre og for et offentligt publikum under FOKUS.

pArt of Valby

2015 er det afsluttende år på outreach-projektet "pArt of Valby", som siden 2012 har engageret unge beboere i bydelen Valby i videofortællinger om deres liv og omgivelser sam-

FOTO: LAURA LAASIK.

FOTO: LAURA LAASIK.

men med billedkunstneren Tina Enghoff. Det er Skoletjenesten og den undervisnings- og udviklingsansvarlige, der driver og leder Nikolajs engagement i projektet. Projektets resultat fra workshops gennem 2014, filmen "De syv valg", havde premiere på FOKUS videofestival 2015, og projektet førte i løbet af foråret til en bæredygtig model for samarbejde med enkelte af de unge deltagere som assistenter i Nikolajs skoletjeneste i det permanente undervisningsformat "Unge viser egne kunstfilm på din skole".

Vi har desuden i forsommeren produceret en tryksag om rollemønstre, som dels fortæller om erfaringerne fra projektet, dels opfordrer andre unge til at engagere sig gennem kunstnerisk og socialt arbejde i deres lokalmiljø. Efterårets nye filmprojekt om tillid samt en afsluttende minifestival lokalt i Valby, hvor værker fra de fire år bliver projiceret uden dørs, er gennem foråret blevet planlagt, og lokale midler er søgt og bevilget. Endelig har vi taget hul på tilrettelæggelsen af den afsluttende videndeling om SKIS (Sæt Kulturen I Spil) under den nordiske konference Arts and Audiences i København i oktober.

FOTO: NIKOLAJ KUNSTHAL.

Med henblik på en fortsættelse af Nikolaj Kunsthals arbejde med outreach-strategier, som kombinerer det sociale, det pædagogiske og det kunstneriske arbejde, har vi i foråret i samarbejde med Tina Enghoff søgt fondsmidler til en fortsættelse og udvidelse af vores engagement i bydelen efter 2015.

Projekt STED

I forlængelse af vores hidtidige arbejde med samskabende læringsprojekter som et svar på skolereformen har vi i foråret søgt og fået bevilliget midler til et huskunstnerprojekt med tre skoler, som skal starte op i september. Brugerbetalingen og projektledelsen er dækket via Åben Skole, KK. Projektet er et samarbejde med billedkunstner Camilla Berner, forfatteren Gitte Broeng og lyddokumentarist Rikke Houd samt lærere og elever fra Korsager Skole, Øster Farimagsgades Skole og Christianshavns Skole. Temaet er en kunstnerisk og pædagogisk undersøgelse af det overordnede emne 'sted' med elever fra 7. og 8. klassetrin.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Vi har i det forgangne år arbejdet ret minutiøst med en definering af færdigheds-, videns- og kompetencemål og overordnede læringsmål for vores skiftende undervisningstilbud og har markedsført disse med ledsagende beskrivelser. Samtidig har vi i studiegruppen med fokus på kunstneriske og kreative metoder tilstræbt at udvikle brugbare parallelle og supplerende mål for undervisningen i netop kunstinstitutionerne eller der, hvor kunst indgår som genstandsfelt. Fordi de æstetiske læreprocesser per definition er uforudsigelige og ofte bygger på flertydighed, er de også mindre

målbare, men kan måske af samme grund træne evnen til at håndtere vanskelige problemstillinger i vores omgivelser.

Partnerskaber

Vi indledte foråret med en ny kontakt til skoleledelserne i grundskolerne i Københavns Kommune, i første omgang de nærmeste samt et par af skolerne i boligsociale byområder. Målet var at udvide samarbejdsmulighederne og indgå forpligtende og mere bæredygtige, langsigtede partnerskaber med afsæt i kunsthallens udstillinger og læringsrum samt kollaborative processer med udvalgte kunstnere. Vi har således fra skoleåret 2015-16 planlagt at oprette både et valgfag på 30 timer i samtidskunst målrettet elever fra udskolingen og at tilbyde særlige trinpakker af undervisningstilbud for hele årgange/klassetrin fra mellemtrinnet på byens skoler. Konkrete samarbejdsaftaler for kommende skoleår er i juni indgået med henholdsvis Sølvsgades Skole, Den Classenske Legatskole, Kirsebærhaven Skole, Christianshavns Skole, Korsager Skole og Øster Farimagsgades Skole.

Kvalitetssikring

Vi har arbejdet systematisk med evaluering af undervisningens indhold og metoder med blikke fra både elever og lærere i forhold til både de løbende undervisningstilbud og samarbejdsprojekterne. Desuden har den undervisnings- og udviklingsansvarlige i foråret indledt et action learning-baseret kursus i publikumsudvikling arrangeret af CKI, som netop går tæt på spørgsmål om kvalitet og relevans i forhold til den konkrete undervisningspraksis i kunsthallen. Endelig afsluttede UUA'eren i februar sin diplomuddannelse i kunst- og kulturredelse, som ligeledes har givet anledning til en praksisnær, kritisk og systematisk refleksion over afdelingens arbejde.

SAGNLANDET LEJRE

Skoleåret 2014-15 stod for Skoletjenesten Sagnlandet Lejre i nyhedernes og den åbne skoles tegn. Området omkring os, inklusive Sagnlandet, blev udnævnt til Nationalpark Skjoldungernes Land. Det fører til et tættere samarbejde i formidlerforum med særlige projekter. Nationalparken favner de tre omliggende kommuner Roskilde, Frederikssund og Lejre.

De historiske værksteder i Danmark dannede i det forgangne år en forening, Historiske Værksteder i Danmark, og er hermed indtrådt i en ny fase med et formelt samarbejde. UUA'eren blev valgt som næstformand i foreningen.

Det var også året, hvor Sagnlandet Lejre fyldte 50 år, og det blev fejret. Den største gave, vi modtog, var en bevilling fra A.P. Møller Fonden til "Sagnkongernes verden". Projektet, der blandt andet indebærer opførelse af en stor kongehal, sammenkobler Lejre-områdets sagnhistorie og arkæologiske fund i et nyt formidlings- og læringsunivers. Fysisk aktivitet kommer i samspil med digitale virkemidler og arbejder med vikingernes virkelighedsopfattelse og trosforestillinger. Alt afspejlet i genstande og landskabsforståelse.

"Da Danmark blev til", et kulturregionalt projekt, som Sagnlandet har været samarbejdspartner i de sidste år, blev forlænget de næste tre år. Projektet skiftede navn til "Da Danmark bliver til", og nye arbejdsopgaver venter forude.

Åben skole

For at imødekomme skolernes stigende behov for at bruge Sagnlandet Lejre som et ekstra klasseværelse blev entrépriisen for grupper sat ned fra 40 kroner til 30 kroner. I sidste skoleår kom en aftale med Roskilde Kommune i hus. De købte 30 læringsforløb, som skolerne kunne booke. Aftalen fortsætter også i det kommende skoleår.

Lejre Kommunes aftale, der omfatter, at alle skolebørn har gratis adgang til Sagnlandet samt et tilkøb af læringsforløb, blev genforhandlet i skoleåret 2014-15, og denne ordning fortsætter i det kommende år. Der blev også indgået en aftale om, at alle forskolebørn i Lejre Kommune har fri adgang. Det omfatter kommunale og private daginstitutioner og dagplejere, samt et indkøb af 20 læringsforløb i vores 1800-talsmiljø Krikkebjerg huse. Sagnlandet afholder kurser for at kvalificere besøg på egen hånd. Der er udviklet 11 læringsark, som lærerne kan bruge. Disse afprøves i det kommende efterår.

Desuden er der påbegyndt samarbejder og partnerskaber med læreruddannelserne.

FOTO: OLE MALLING SAGNLANDET LEJRE.

Det pædagogiske virke med skolebørn

Som Videnspædagogisk Aktivitetscenter har Sagnlandet sidste skoleår udbudt ni forhistoriske læringsforløb og fem historiske forløb. Derudover kommer tre forløb, der er knyttet til bældalen på tværs af tid og sted, og et forløb, hvor Sagnlandet drager ud af huset. Alle historiske miljøer fra stenalder til nyere tid var i gang. Skoletjenesten havde den glæde at undervise 5.873 elever. Dertil kommer 5.592 frie børn, der sammen med deres lærer og pædagoger opdager Sagnlandets læringslandskab på egen hånd og bruger bældalen. Læringsforløbene varer fra 1½ time op til et lejrskeleophold på fem dage. Disse tal rummer antal talte hoveder og ikke elev dage eller konfrontationstimer.

Lærer- og pædagogkurser

Vores aftale med Lejre Kommune omfatter gratis lærer- og pædagogkurser. Det blev til i alt syv dagskurser i det forgangne år til både indskoling, mellemtrin, udskoling og daginstitutioner. 25 lærere fra forskellige skoler i Lejre Kommune deltog i efteråret og i foråret i et lærerkursus, der satte dem i stand til at gennemføre undervisning på egen hånd. Der blev også afholdt et pædagogkursus for 13 pædagogiske medarbejdere fra Lejre Kommunes daginstitutioner, hvor de pædagogiske læreplaner blev bragt i spil. Desuden deltog 20 studerende fra Professionshøjskolen Metropol i en kursusdag sidste efterår med "indlevelse, oplevelse og medlevelse" som omdrejningspunkt.

DRIFT

Sagnlandets læringslandskab

At drive Skoletjenesten Sagnlandet Lejre kræver en stram årscyklus, koordinering og fleksibilitet. Der blev udformet et årshjul for Sagnlandet, som er koblet til nøglepersonernes digitale kalendere. Fremover vil det lette arbejdsgangene. For at skabe og holde overblik afholdes der hver måned sektionsmøder.

Skoletjenestens undervisning omfatter tre perioder fra stenalderen, jernalderen, vikingetiden og nyere tid samt landskabet og et oldtidseksperimentarium, "Båldalen".

Vi løser dagligt mange logistiske udfordringer og arbejder med booking, vagtplanlægning, personaleledelse, fødevarehåndtering, vedligeholdelse, forberedelse, oprydning m.m., som administrativt varetages af ½ årsværk.

Den gode sagnlandsformidler

De medarbejdere, der er knyttet til Skoletjenesten Sagnlandet Lejre, har forskellige uddannelsesbaggrunde og ansættelsesvilkår. Det betyder, at deres oplæring skal skræddersys. Hvert forår gennemfører vi et opstartsforløb med rekruttering af nye medarbejdere, studerende, et ansættelsesforløb og ti dages oplæring med efterfølgende føl-ordninger. I år var det 21 formidlere, der deltog. Opstartsforløbet giver formidlerne teoretisk og praktisk viden og kunnen omkring læring og formidling som fag. De bliver i bogstavelig forstand klædt på til at kunne varetage undervisnings- og formidlingskunsten. Derudover arbejder de med nogle redskaber til at kunne forbedre egen pædagogiske praksis ved hjælp af selvrefleksion og kollegial feedback, samt at få feedback fra områdelederne og UUA'eren. Midt i sæsonen ligger der en faglig dag, og sæsonen afsluttes med en fælles evalueringdag.

UDVIKLING

Liv på landet i 1855 – en fælles historie

Dette projekt er udviklet i et samarbejde mellem en sprogunderviser fra Sprogcenter Nørrebro og Sagnlandet Lejre. Moderskibet var et samarbejdsprojekt mellem Sorø Kunstmuseum, Dansk Sygeplejehistorisk Museum, Ribe Kunstmuseum, Næstved Sprog- og Integrationscenter og CBSI Sprogcenter Nørrebro. Målet med projektet var at udvikle og styrke partnerskaber og samarbejdsrelationer mellem undervisere på sprogcentre og kulturinstitutioner.

Forløbet er målrettet sprogkursister på landets sprogcentre. Forløbet er baseret på en inkluderende tilgang til arbejdet med historie. Det gøres gennem en kombination af teori og praksis. Deltagernes egen baggrund, kundskaber og historier inddrages. Målet er at give sprogkursister en oplevelse af, at de i dansk historie også kan finde en genkendelig historie fra de lande, de selv er vokset op i. Forløbet i Sagnlandet, hvor alle kursisternes sanser bliver inddraget i de praktiske aktiviteter, er med til at fremme praktisk-musiske erkendel-

FOTO: OLE MALLING SAGNLANDET LEJRE.

ser og inspirere til en engagerende historiebevidsthed og samfundsforståelse hos deltagerne. Det er med til at fremme en øget tværkulturel forståelse, et styrket medborgerskab og gensidig integration i det danske samfund.

At det lykkes, bekræftes af sprogkursisternes spontane kommentarer under forløbet. Det førte til engagerende samtaler om forskelle og ligheder på kryds og tværs af tider og nationale grænser.

Årstidsforløbene

I Sagnlandets husmandsmiljø Krikkebjerghuse, hvor livet på landet omkring 1855 kan opleves, har vi udviklet fire årstidsforløb. De tager udgangspunkt i en årstid og en højtide: "Forår og påske i gamle dage", "Midsommer og Sankt Hans i gamle dage", "Høsttid og Mikkelstdag i gamle dage" og "Vinter og jul i gamle dage". Forløbene er især blevet brugt af daginstitutioner, hvoraf flere er kommet igen for at besøge husmandskonene Sørine og hendes dyr. Her er genkendelsens glæde et vigtigt element i forløbet, og livet i 1800-tallet genkendes. Forløbene lægger vægt på at styrke børnenes sansning af årets rytme i naturen med god plads til i fællesskab at undres, stille spørgsmål og prøve at finde svar.

Årstidsforløbene klinger fint ind i arbejdet med de seks temaer i de pædagogiske læreplaner.

Projektet om et undervisningsforløb med helten Beowulf tager form i tæt samarbejde med en lærer fra Kirke Hyllinge Skole. Det har været en givtig proces at være med til at formulere elevernes progression i læringsprocessen. I tæt samarbejde har vi udformet undervisningstimer i og uden for skolen. Det færdige undervisningsforløb bliver skema-lagt til foråret 2016.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Arbejdet med Fælles Mål er en god øvelse i at se læringsforløbene efter i sømmene, særligt i forhold til at støtte læringsmål og kompetencer hos eleverne. I Sagnlandet Lejre bruger lærerne os til tværfagligt arbejde i mange fag. Det er udfordrende, og underviserne blev i denne proces mere bevidste omkring forløbene og mere skarpe i deres sprogbrug ved at beskrive, hvad eleverne skal arbejde med.

UUA'eren er med i kompetencegruppen for det pædagogiske team og er med i studiegruppen "Forenklete Fælles Mål", hvor vi har fået input af Skoletjenestens pædagogiske udviklingskoordinator, arbejder med erfaringsudveksling af egen praksis og får i efteråret et møde med en læringskonsulent fra UCC. UUA'eren har desuden deltaget i et fyraftensmøde for skolerne i Lejre Kommune omkring synlig læring, færdigheder og kompetencer og nye Fælles Mål.

Den kommende vinter venter opgaven med at formulere, hvordan Sagnlandets læringsforløb kan understøtte forenklete Fælles Mål og være med til at udvikle kompetencer og styrke færdigheder hos eleverne.

Partnerskaber

Vi har i løbet af skoleåret indgået partnerskab med Allerslev Skole, i form af et pilotprojekt om udeskole. UUA'eren og Sagnlandets naturvejleder holdt et oplæg vedrørende udeskole på et lærermøde i henhold til udvikling af en god pæ-

dagogisk praksis og rammesætning af udeskoleundervisningen. Derudover bruger skolen Sagnlandet som uformelt læringsrum. I samarbejde med naturvejlederen blev der afholdt nogle forløb i båldalen med natur/teknologi og matematik som omdrejningspunkt. Et samarbejde om metaller og forandringsprocesser er desuden i støbeskeen.

Med Professionshøjskolen Metropol er der indgået et samarbejde, hvor Sagnlandet er praktiksted og bliver brugt som case i Natur- og kulturformidleruddannelsen. I foråret arbejdede fire studerende med en problemstilling, der omhandlede kvindernes valgret. De udformede billedskabende fortællinger om fire fiktive personer fra 1800-tallet, der er præsenteret på Sagnlandets hjemmeside. De studerende blandede fakta med fantasi og fik deres historiske viden afprøvet.

Med UCC/læreruddannelsen Zahle er der indgået en partnerskabsaftale vedrørende modulet Skole-elev-museum. De første møder er afholdt.

Med UCSJ er der indgået en aftale omkring afholdelse af praktik med efterfølgende eksamen af de tre lærerstuderende, der kommer til efteråret.

Kvalitetssikring

Alle Sagnlandet Lejres læringsforløb skal rumme mulighed for at arbejde med fællesskabsfremmende aktiviteter, der lærer eleverne nye sider at kende af dem selv og hinanden ved at udfordre såvel hånd som hoved og samarbejdsevner. Læringsforløbene blev i årets løb kvalificeret ved, at vores undervisere hver dag har haft forskellige opmærksomhedspunkter at arbejde med. Ved skranken bliver de mødt med dagens kort, med et lille piktogram og tekst. Dagens opmærksomhed kunne f.eks. være "mød eleverne på deres præmisser", skab en ramme for "viden, forståelse, anvendelse", "vær en god vært" osv. Kortene blev brugt flittigt, og processen evalueres på en fælles evalueringsdag i oktober måned.

Derudover havde vi særlig opmærksomhed på at arbejde med kilder og kildekritik. Rekonstruktioner, historiske miljøer og det at arbejde som tidsvidner kommer i spil og bliver italesat med eleverne for at kunne forholde sig kritisk til kilder på første, anden og tredje hånd.

Evaluering af læringsforløb

"Sagnlandet giver en kop kaffe og lærerne deres tid". Dette princip fungerede godt i år i forhold til evaluering. Sagnlandet modtager umiddelbar reaktion og refleksion efter afholdt forløb. Det giver Sagnlandet mulighed for at kunne reagere hurtigt på f.eks. praktiske råd eller indholdsmæssige forslag, der kan højne læringstilbuddet. Herigennem kan vi også få feedback på, om den faglige og pædagogiske kvalitet af forløbene i Sagnlandet stemmer overens med skolerne behov og forventninger. Evalueringsskemaerne vidner om fin kvalitet i alle vores læringstilbud, der tilgodeser både det fagfaglige og det sociale. Skemaerne ligger fremme og bliver læst og brugt af underviserne.

FOTO: SAGNLANDET LEJRE.

SKOLETJENESTEN | MUSIK

Aktiviteterne for området Skoletjenesten | Musik fokuserer på såvel pædagogiske udviklingsprojekter inden for musikområdet som konkrete undervisningsaktiviteter. Tiltagene tager blandt andet udgangspunkt i netværk og aktiviteter omkring Skoletjenesten på Musikmuseet, men med fokus/perspektiver, der breder sig ud over Musikmuseets rammer. I skoleåret 2014-15 har aktiviteterne blandt andet resulteret i syv interaktive koncerter for indskoling og mellemtrin på spillestedet Global og udvikling af tilhørende undervisningsmaterialer. Dette skete i samarbejde med en formidlingsmedarbejder på Global og med finansiering fra Københavns Kommunes Åben Skole, KK. Skoletjenesten | Musik indgik i 2014-15 fortsat i dialog og sparring med DR Musikariet vedrørende aktiviteter for folkeskoleklasser. Derudover har Skoletjenesten | Musik været inddraget i flere konkrete udviklingsprojekter med base på Musikmuseet.

Skoletjenesten driver fortsat undervisningssitet www.verdensmusikbanken.dk, som er et undervisningssite for musikfaget på gymnasialt niveau inden for læreplansområdet ikke-vesteuropæisk musikkultur. I skoleåret 2014-15 involverede aktiviteter i Skoletjenesten | Musik 1.263 elever i de tilrettelagte undervisningsaktiviteter. Skoletjenesten | Musik drives af en undervisnings- og udviklingsmedarbejder med 10 timer ugentligt.

DRIFT

Skoletjenesten | Musik indgik i skoleåret 2014-15 et samarbejde med Global Copenhagen om en række dialogkoncerter for folkeskolens indskoling og mellemtrin. Koncerterne var støttet af midler fra Åben Skole, KK. Koncertforløbene ønskede overordnet at sætte fokus på musikkulturer uden for Europa og elevernes eget forhold til tradition og musik. Koncerterne blev afviklet i to pakker, to koncerter i efteråret med det ungarske folkemusikorkester Söndergöe og tre koncerter i foråret med det etiopiske orkester Fendika. Begge koncerter inddrog eleverne undervejs i forskellige elementer af sang og dans og blev faciliteret af Globals formidlingsmedarbejder fra scenen. Det tilhørende undervisningsmateriale, som blev udsendt til de deltagende klasser, forberedte eleverne på disse aktiviteter. Samtidig gav materialerne inspiration til, hvordan lærere kunne forberede og efterbehandle koncerten sammen med eleverne med fokus på netop kultur, identitet, traditioner i forhold til den oplevede musik og i forhold til elevernes eget liv. Samarbejdet om disse koncerter vil fortsætte i det kommende skoleår. Skoletjenesten | Musiks rolle i samarbejdet bestod i såvel planlægning af koncertforløb og udvælgelse af koncertnavne som udarbej-

FOTO: TORLEIF TONNESSEN.

delse af undervisningsmateriale og sparring i forhold til facilitatorrollen under koncerten.

Skoletjenesten | Musik indgik i året fortsat i dialog og sparring med DR Musikariet omkring aktiviteter for folkeskoleklasser. I indeværende skoleår resulterede dette i stil med foregående år i afviklingen af en række tilrettelagte besøg ved symfoniorkestrets generalprøve med dialog med orkestrets musikere og dertil hørende undervisningsmateriale. I forhold til undervisningssitet www.verdensmusikbanken.dk er der i skoleåret 2014-15 foretaget en række mindre tilpasninger af indhold samt i sitets bagvedliggende struktur.

UDVIKLING

Udviklingsprojekter i Skoletjenesten | Musik sætter fokus på mulige tværfaglige koblinger mellem musikfaget og andre fag, i og uden for den praktisk-musiske faggruppe. Dette er relevant af flere grunde. Musikfaget ophører pt. i 6. klasse, men kunne via tværfaglige konstellationer få en relevans hele vejen op gennem folkeskolen. Samtidig vil udfordringer i form af musikfagets begrænsede timetal blive imødekommet, hvis man inddrager et af folkeskolens mere prioriterede fag. Med projekterne ønsker vi også at afdække, hvilke muligheder der ligger i at integrere aktiviteter ude på skolerne mere bevidst ind i forløbene.

I skoleåret 2014-15 indgik Skoletjenesten | Musik i tre udviklingsprojekter i samarbejde med Musikmuseet. Projekterne har base på Musikmuseet og er beskrevet under museets afsnit i årsberetningen.

SKOLETJENESTEN | TEATER

Skoletjenesten | Teater har i løbet af året haft særligt fokus på den nye folkeskolereform, undervisning i forhold til den åbne skole samt indføring af reformens nye Fælles Mål. Skoletjenesten | Teater har indgået samarbejde med en række nye teatre, indgået et større udviklingsprojekt omkring digitalt læringsteater i Cisternerne på Frederiksberg samt været medudvikler på undervisningsmateriale. Skoletjenesten | Teater har ligeledes givet løbende sparring og rådgivning til forskellige aktører, teatre og organisationer med fokus på scenekunst og undervisning.

Skoletjenesten | Teater består af én medarbejder, der er ansat som undervisnings- og udviklingsansvarlig med ti timer om ugen. Skoletjenesten | Teater er organiseret som afdeling under Skoletjenesten på Sjælland og er ikke knyttet til nogen bestemt kulturinstitution, men fungerer hovedsageligt som rådgivnings- og konsulentafdeling samt indgår i diverse udviklingsprojekter med eksterne aktører.

DRIFT

Driften for Skoletjenesten | Teater er koncentreret omkring kontakten til samarbejdspartnere og aktørnetværk. Herunder at oprette og vedligeholde samarbejdspartnere på Skoletjenesten.dk, øge synligheden af samarbejdspartneres undervisningstilbud igennem Skoletjenestens kanaler samt at følge op på tidligere projekter.

Kom og vær med til

DIGITALT LÆRINGSTEATER I CISTERNERNE

en uforglemmelig oplevelse under jorden...

Cisternerne har nu muligheden for at invitere tre skoleklasser ned i en underjordisk verden til en helt særlig forestilling, hvor alle sanser kommer i spil og hvor hver klasse får mulighed for at være med til at forme den eventyrlige historie om Hemmelighedernes planet.

I forestilling pr. klasse
Kun 3 ledige tider

Onsdag d. 10. december
kl. 9.00, 10.30 og 12.00

En forestilling varer ca. tre kvarter og målgruppen er indskolingen.

For mere information kontakt:
Sara Lethan Abild
T: 60 83 36 37
M: saralethanabild@gmail.com

Ved hjælp af Rokocos nyskabende teknologi kan animerede figurer på et lærer kommunikere direkte med børnene, der her igennem bliver en del af fortællingen. Dette kan lade sig gøre, da de animerede figurer er direkte forbundet til rigtige skuespillere.

Projektet er et såkaldt "digitalt læringsteater" - et nyt rum for læring, hvor grænsen mellem fantasi og virkelighed bliver udvisket. Her udfordres børnene på en sjov, aktiv og indlevende facon. Samtidig vil Cisternerne og de knap 4400 underjordiske kvadratmeter danne en eventyrlig fortællehule, hvor klimatiske og akustiske forhold intensiverer oplevelsen.

Læs mere om Cisternerne:
www.cisternerne.dk
Læs mere om Rokoko:
www.rokoko.co
Se en teaser til forestillingen:
<https://vimeo.com/105681274>

Kom og vær med til noget helt nyt!

Forestillingen er leveret af det prisvindende selskab Rokoko i samarbejde med Cisternerne. Støttet af Nordes Fonden.

FOTO: KATALOG.

FOTO: KATALOG.

I løbet af det seneste år har Skoletjenesten | Teater indgået samarbejde med fem nye teatre, som er blevet oprettet på Skoletjenesten.dk. De fem nye teatre vil indgå i driftsopgaverne, og der vil være et løbende samarbejde omkring udvikling af deres undervisningsprofil.

Scenekunst i undervisningen

Skoletjenesten | Teater har i samarbejde med ZeRUM – Scenekunst i undervisningen udarbejdet metodehåndbogen "Scenekunst i undervisningen". I løbet af foråret 2015 har der været et særligt fokus på markedsføring af metodehåndbogen. I den forbindelse er der blevet udarbejdet et lærerkursus som introduktion til metodehåndbogen. Lærerkurset vil blive afholdt i september 2015.

UDVIKLING

Digitalt læringsteater i Cisternerne

I efteråret 2014 indgik Skoletjenesten | Teater i et udviklings-samarbejde med Cisternerne på Frederiksberg. Et projekt

med fokus på ny pædagogisk tilgang mellem animation og teater med indskolingen som målgruppe. Skoletjenesten | Teater har i denne forbindelse fungeret som sparringspartner i udarbejdelse af testforløb samt videreudvikling af dertilhørende undervisningstilbud. Med afsæt i testforløbet fortsatte samarbejdet i foråret med sparring omkring fundraising til et større projekt. Udviklingssamarbejdet vil fortsætte i 2015-16.

Undervisningsmateriale

Østre Gasværk Teater og Skoletjenesten | Teater indgik i foråret et udviklingssamarbejde omkring udarbejdelse af undervisningsmateriale til teatrets forestillinger generelt og specifikt til forestillingen "Hjælp søges". Skoletjenesten | Teater bidrog med sparring omkring opbygning, målgruppe, lærervejledning samt pædagogiske metoder og greb til før- og efteropgaver. Målgruppe: Udskoling og ungdomsuddannelser.

Teater Riddersalen og Skoletjenesten | Teater udarbejdede i efteråret 2014 undervisningsmateriale til forestillingen "Antons højre hånd". I forbindelse med den nye folkeskolereform blev forestillingen udbudt gratis til alle 1. klasser på Frederiksberg. Skoletjenesten | Teater bidrog med pædagogisk metode samt kommunikation til lærerne. Målgruppen var indskolingen.

Skolereformen

Skoletjenesten | Teater har i dette skoleår haft fokus på den nye folkeskolereform og inddraget dette område som en særlig indsats i året 2014-15.

SÆRLIGE INDSATSER

Den åbne skole og nye Fælles Mål

Skoletjenesten | Teater deltog hen over efteråret 2014 i Museumsundervisningsuddannelsen (MUU) afholdt af Skoletjenesten og ODM. Med afsæt i uddannelsen og den nye skolereform har Skoletjenesten | Teater i løbet af året haft fokus på sparring med teatre omkring undervisning i forhold til den åbne skole samt indføring af reformens nye læringsmål. En indsats, der vil fortsætte i det kommende år.

Partnerskaber

I foråret 2015 indgik Skoletjenesten | Teater et udviklingssamarbejde med ZeRUM – Scenekunst i undervisningen omkring en særlig indsats på partnerskaber. Med inspiration fra Malmö Stadsteater vil der blive udviklet et partnerskab mellem en skoleklasse og Teater ZeBU. Undervisningsfokus vil være scenekunst som udtryksform og teater som kulturinstitution.

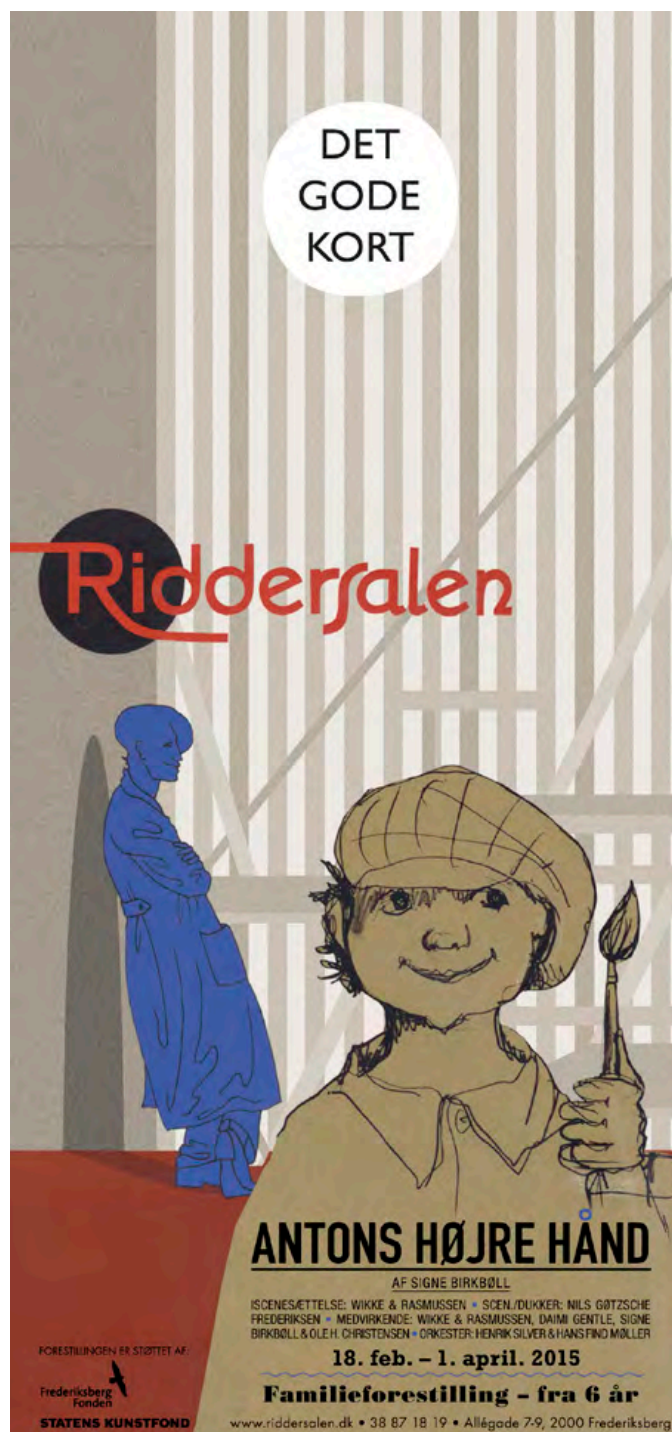

FOTO: KATALOG.

SKOLETJENESTEN ÖRESUND

Från 1 juli 2014 påbörjades ett treårigt samarbetsavtal mellan Skoletjenesten, Kulturförvaltningen i Malmö och Malmö Högskola kring Skoletjenesten Öresund (SkjÖ). Styrgruppen fick nu delvis nya representanter och under hösten flyttades också arbetsplatsen i Malmö från Malmö Museer till Barnkulturenheten i Mazettihuset. Denna enhets verksamhet genomgår en förändring från operativ till mer strategisk, och har också ett nytt förvaltningsövergripande uppdrag, vilket ger Skoletjenesten Öresund ett bättre utgångsläge i förhållande till Malmös kulturinstitutioner och skolförvaltningar. För Skoletjenesten Öresund har det varit en betydande del av årets insats att etablera sig inom Barnkulturenhetens organisation och undersöka vilka möjligheter till samarbete över sundet som finns. Med Malmö Högskola har Skoletjenesten också deltagit i förberedelser för en workshop kring historieförmedling, med målgrupp kulturavsinstitutioner och forskare.

FOTO: SKOLETJENESTEN ÖRESUND.

DRIFT

Seminarie serie för lärare

Under hösten 2014 utformades och marknadsfördes en seminarie serie för lärare kring andra världskriget och freden 1945, med samlingsnamn "Flykt, fred och frihet". De 3 se-

minarierna hölls dels i Dragør, med Museum Amager och Dragør Lokalkarkiv, dels i Malmö med Malmö Museer och Malmö Stadsarkiv och dels i København med Dansk Jødisk Museum. Totalt 35 lärare har deltagit i serien, flest svenska. SkjÖ utformade ett förslag till projekt inom ramen för Skapande skola (nationellt svenskt bidrag till kulturprojekt i skolan) utifrån seminarie serien och fick det förankrat på en skola, där 4 klasser kommer att testa utbudet i Dragør och Malmö hösten 2015.

Exkursioner med Malmö Högskolas lärarstudenter till relevanta kulturinstitutioner har genomförts.

Skolsamarbete

Under våren 2015 utarbetades en plan för skolsamarbete tvärs över sundet som inkluderar kultur och lärande. Målgrupp är grundskolor i Öresundsregionen, främst i Malmö, Frederiksberg och København. Initiativ togs också till en speciell insats för Bornholm och Ystad – Simrishamn och ett samarbete har inledningsvis startat med Skoletjenestens koordinator på Bornholm och kulturinstitutionerna i området. Ett pilotprojekt kring Skånes danska historia genomfördes i april månad, med två klasser från Frederiksberg och Malmö.

Förankring i Malmö

Genom placeringen på Barnkulturenheten i Malmö har SkjÖ stärkt kontakt med grundskoleförvaltningens kulturutvecklare och man samarbetar till exempel kring information ut till skolorna i Malmö. I samarbete med Malmö Museer och Barnkulturenheten har SkjÖ planerat och genomfört aktiviteter kring Torups slott för elever i 8-9 klass.

FOTO: SKOLETJENESTEN ÖRESUND.

För att nå ut till målgrupper på båda sidor av sundet och öka synligheten kring detta Öresundssamarbete har SkjÖ startat en sida på Facebook och undersöker vad det kan ge.

UDVIKLING

I samarbetet med Malmö Högskola har ett historiedidaktiskt projekt planerats och introducerats för intresserade lärare. 6 klasser, tre från dansk sida och tre från svensk är anmälda till projektet som genomförs under hösten 2015. Eleverna ska arbeta med stadens historia genom att skapa en stadsvandring utifrån gemensamma begrepp i dansk och svensk läroplan (*brud og kontinuitet*), och sedan resa över sundet och ta del av varandras vandringar på plats. SkjÖ har sökt och beviljats medel till projektet från Clara Lachmanns fond för skandinaviskt samarbete. I projektet experimenteras bland annat med varierande undervisningsformer.

Det utvidgade klassrummet

SkjÖ har tillsammans med Malmö Högskola och flera av Malmös förvaltningar bildat och deltagit i en styrgrupp för projektet "Det utvidgade klassrummet", där man ska undersöka lärande utanför klassrummet med fokus på elevers språkutveckling.

Samarbete med Malmö Högskola och andra institutioner

SkjÖ har i samarbete med Malmö Högskola och kollegor inom Skoletjenesten undersökt vilken forskning kring historieförmedling som pågår och som önskas. Det har gett uppslag till en workshop för forskare och historieförmedlare i Danmark och Sverige som Malmö Högskola och Lunds

FOTO: SKOLETJENESTEN ÖRESUND.

Universitet (Centrum for Öresundsstudier) genomför i oktober 2015.

Tillsammans med Regionmuseet Kristianstad, Klostret i Ystad, Trelleborgs Museum och Landskrona Museum har SkjÖ arbetat för att en större undersökning av metoder inom kulturpedagogiken ska göras. Region Skåne beviljade medel till en förundersökning, som genomfördes av Malmö Högskola under hösten 2014. Utifrån den utarbetades en ansökan till Statens Kulturråd, där man tyvärr fick avslag. Under hösten 2014 deltog SkjÖ i en arbetsgrupp som undersökte möjligheterna till ett Interreg V-projekt "Social innovation genom konst och design", där SKJÖ utformade idéer till aktiviteter för skolor som ett möjligt spår. Kommunerna i Vestegnens Kulturinvesteringsråd samt Ålborg universitet, Malmö Stad och Landskrona kommun ville vara partners, men då ingen velat ta på sig rollen som Lead Partner står arbetet stilla.

FOTO: IBEN KONNERUP.

STATENS MUSEUM FOR KUNST

Ud over den daglige praksis med i gennemsnit 7-10 forløb om dagen har skoleårets fokus været videreudvikling af partnerskabsprojekter i forhold til åben skole. Dette udmønter sig i 15 gennemførte Kunstkatapultforløb (forløbet består af fem workshops på både skole og SMK), et samarbejde med Guldberg Skole om tre sammenhængende forløb for deres kulturklasser (4. klasser) samt ugeforløbet "PLUS" i samarbejde med Øster Farimagsgade Skole, hvor en 8. klasse gennem en uge havde deres daglige skolegang på SMK. Forløbet involverede ansatte fra alle afdelinger på museet og forholdt sig blandt andet til det tværgående emneområde Innovation og entreprenørskab. I forlængelse af SMK's frigørelse af 150 digitaliserede værker har vi i samarbejde med Skoletube udviklet en række undervisningsforløb, der tager udgangspunkt i kunstværker fra SMK og brugervenlige digitale værktøjer. Alle forløb forholder sig til det tværgående kompetenceområde IT og medier samt Fælles Mål for fagene dansk, billedkunst og historie.

Sideløbende fortsætter vi det tætte samarbejde med Gefion Gymnasium, der med en særlig studieretningsordning (billedkunst, engelsk og samfundsfag) dels bruger museet som eksternt læringsrum på egen hånd, dels i undervisningsforløb, som hvert år tilrettelægges i tæt samspil med billedkunstlærerne for de udvalgte venskabsklasser. I efteråret 2014 deltog en klasse f.eks. i en Q&A med det kuratoriske hold bag udstillingen "BIOGRAPHY. Elmgreen og Dragset".

Året har været præget af samarbejder med andre eksterne læringsinstitutioner, kulturproducenter og forskere, deriblandt Ida Wentzel Winther fra DPU Aarhus Universitet. Hun var involveret i både udvikling af og efterfølgende observationer i SMK's børneudstilling "Og hvor har du så hjemme?", der åbnede i oktober 2014. Udstillingen inkluderede undervisningsforløb for indskoling og mellemtrin udviklet i samarbejde med brugerne, lige såvel som udstillingen er baseret på brugerinddragelse gennem interviews med ca. 100 børn. En anden ekstern partner er Concerto Copenhagen, som vi har udviklet forløbet "Barokekspeditionen" med for 3.-4. klasse i museets samling af 1600-talskunst, samt Sex og Samfund gennem et bidrag til deres "Uge Sex"-undervisningsmaterialer. Derudover er Københavns Sprogcenter en fast partner i udvikling af programmer for voksne sprogskelekursister, hvor omdrejningspunktet er en legende og personlig tilgang til det danske sprog og til kunstopplevelsen.

Besøgstal og medarbejdere

26.715 elever har i årets løb deltaget i undervisningsforløb, og 12.644 elever har besøgt museet på egen hånd. Vi har oplevet en mindre nedgang i antallet af bookede forløb, hvilket hænger sammen med en ny struktur pr. 1. januar 2015 med faste tidspunkter for, hvornår forløb kan ligge. Dette har til gengæld betydet en stigning i antallet af klasser på egen hånd.

FOTO: SMK

Afdelingen har talt i alt 25 medarbejdere, og der har været en del løbende udskiftninger.

Pr. juni 2015 var der 16 medarbejdere inkl. en undervisnings- og udviklingsansvarlig, en undervisnings- og udviklingsmedarbejder, en undervisningsmedarbejder i flexjob, en fastansat booker og 12 studentermedarbejdere, eksklusiv museets 22 værkstedsmedarbejdere, der frem til september 2015 ikke har hørt under Skoletjenesten.

Pr. 1. januar 2015 overgik vi til en ny struktur for timelønnede studentermedarbejdere/undervisere, som betyder, at de nu har en fast dag på min. 4,5 time med mulighed for ekstra timer ved ekstra undervisningsforløb eller udviklingsarbejde. Denne ændring er gennemført for at give underviserne en tættere tilknytning til museet og dermed en mulighed for at skabe et levende læringsmiljø, hvor underviserne også deltager i udviklingsarbejdet.

DRIFT

Vi udviklede nye forløb til særudstillingerne "BIOGRAPHY. Elmgreen og Dragset" (udskoling og ungdomsuddannelser), "What's happening" (udskoling og ungdomsuddannelser) og børneudstillingen "Og hvor har du så hjemme?" (indskoling og mellemtrin). Vi udviklede endvidere et nyt undervisningsforløb for sprogskolernes DU1 og justerede derudover forløbet "Sover engle på maven?" (indskoling og mellemtrin). Af undervisningsmaterialer har vi i årets løb udarbejdet nye arbejdsark til "Kunstkataapult" og materiale til sprogskoler. På museets hjemmeside er der udviklet et nyt projektrum for elevproduktioner samt månedlige nyhedsbreve til lærere og til sprogskolelærere.

Rekruttering og oplæring

Vi ansatte seks nye undervisere i december og tre nye bookere i april. De nye undervisere er blevet oplært til at varetage "Kunstkataapult". Derudover holder vi løbende underviserworkshops med vores underviserteam, og besøgte blandt andet i foråret Nationalmuseet, hvor vi deltog i et undervisningsforløb, der dannede udgangspunkt for fælles refleksion over praksis.

Pløje og udvikling af lærernetværk

Vi har haft møder med lærere involveret i "Kunstkataapult" samt jævnlige møder med andre samarbejdslærere fra Øbro Fri Skole, Gefion Gymnasium og Øster Farimagsgade Skole. Vi afholdt lærerkursus i børneudstillingen "Og hvor har du så hjemme?" og har som nævnt udviklet et koncept for nyhedsbrev målrettet sprogskolelærere.

UDVIKLING

PLUS – et ugeforløb for 8. klasse

"PLUS" står for partnerskaber, læring, uddannelse og sam-

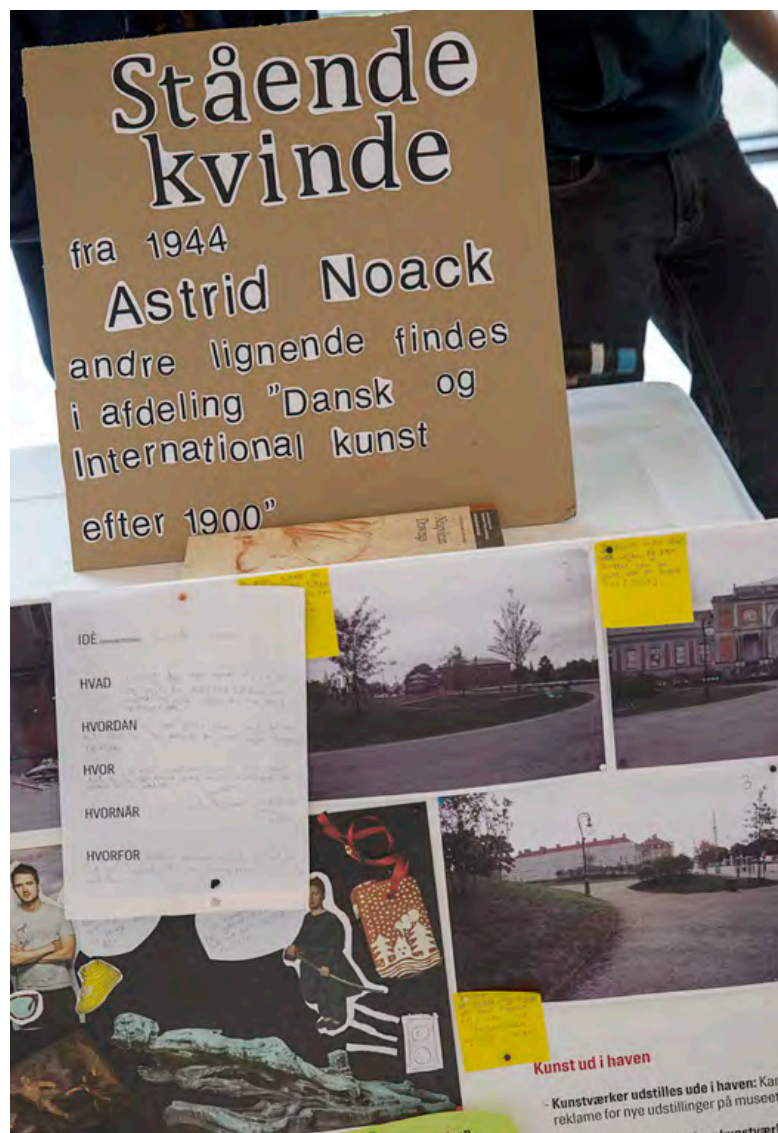

FOTO: SMK

arbejde og er Københavns Kommunes initiativ til at skabe tætte partnerskaber mellem skoler og det omkringliggende kultur- og erhvervsliv. I september 2014 afholdt SMK en uges særligt tilrettelagt workshop for en 8. klasse på Øster Farimagsgade Skole, hvor eleverne havde al deres undervisning på museet og var udstyret med medarbejderkort. Et forløb, der havde været under udvikling gennem flere måneder i tæt samarbejde med klassens lærere og kolleger fra alle afdelinger på SMK.

Vores overordnede pædagogiske fokus i forløbet var at udforske, hvordan vi kan arbejde med innovation og entreprenørskab i undervisningen på SMK med udgangspunkt i museet som en kreativ arbejdsplads, der på tværs af afdelinger arbejder med idégenerering og komplekse processer. Forløbets overordnede mål var, at eleverne fik større kendskab til et kunstmuseum som arbejdsplads og derved styrkede et praktisk og erhvervsnært element i skolen, samt at styrke elevernes kompetencer relateret til innovation og kreativitet ved at lade eleverne udvikle et produkt med relevans for museet og museets brugere. Museet stillede eleverne en opgave ud fra en konkret udfordring: SMK har fået en

ny museumshave. Hvordan udnytter vi den bedst muligt? Hvordan gør vi folk nysgerrige og giver dem lyst til at være i haven og gå ind på museet?

I forløbet eksperimenterede vi med forskellige arbejdsmetoder, der alle forholdt sig til virkelige arbejdsprocesser på SMK. Gennem ugen mødte eleverne bl.a. en konservator, en inspektør, en kunsthåndterer, en formidlingschef og en kommunikationschef, og forløbet afsluttedes med elevpræsentationer på museets scene med feedback fra SMK's faglige personale.

Et vigtigt resultat for os som institution var blandt andet iltning af vores undervisningspraksis og en medfølgende påvirkning af den daglige praksis med nye idéer og metoder. Dermed fungerer udviklingsprojekter også som intern kompetenceudvikling ikke kun for undervisningsområdet, men på tværs af afdelinger. Dele fra projektet er bragt videre i andre formater, tænkt videre i andre afdelinger og projekter.

Skoletube

SMK har i samarbejde med Skoletube udviklet syv undervisningsforløb, der tager udgangspunkt i kunstværker fra SMK og brugervenlige digitale værktøjer. Forløbene er primært tænkt til at foregå på skolerne og dermed til at kunne nå bredt ud på tværs af geografi. Kunstværkerne er uploadet til kanalen "SMK Billeder" på Skoletube i nedskalerede udgaver, som er lette at anvende i de digitale værktøjer. Alle

FOTO: SMK.

kunstværker i Skoletube-kanalen *SMK Billeder* er såkaldt fælleseje. Det vil sige, at værkerne ikke er omfattet af ophavsret og dermed tilhører offentligheden. Kunstværkerne kan derfor frit bruges, ændres og deles.

I direkte forlængelse af ovenstående har det overordnede pædagogiske fokus og vores mål med undervisningsforløbene i udviklingsarbejdet været at bidrage til dannelse af kreativt medskabende og ansvarlige borgere i det digitale samfund. I praksis betyder dette blandt andet, at de fire elevpositioner fra det tværgående emne IT og medier fra forenkledte Fælles Mål indgår i alle forløb.

Gennem blandt andet at arbejde med remix af værker og wiki-tekster håber vi at kunne styrke elevernes digitale dannelse, men også deres bevidsthed om dem selv som historieskabte og historieskabende. De syv undervisningsforløb er ud over det tværgående emne IT og medier målrettet fagene dansk, billedkunst og historie.

Børneudstillingen "Og hvor har du så hjemme?"

Med denne børneudstilling og ledsagende undervisningsforløb målrettet de 6-12-årige ønskede vi at opfordre til refleksion over, hvad hjem er, og hvordan det føles. Målet med udstillingen og forløbene var at give børn redskaber til at reflektere over, hvad hjem er (psykologisk, socialt, globalt), hvordan hjem føles (æstetisk, formmæssigt, sanseligt), og hvordan hjem kan folde sig ud i tegning, maleri, videokunst og installationer på tværs af kunsthistorien. Vi eksperimenterede i både udstilling og forløb med en sanseaktiverende tilgang, der blandt andet resulterede i en sansereol med lugte, lyde og ting, man kunne føle på, og en variation af kunstværker og aktiviteter, der lagde op til en styrkelse af både syns-, høre-, lugte- og følesansen.

Igennem udviklingsarbejdet har vi fået fornyet fokus på spørgsmål som: "hvordan arbejder vi med en åben værktilgang og flerstemmighed i en tematisk rammesætning?", "hvordan sikrer vi plads til det uforudsete i stramt tilrettelagte undervisningsdesign?". I projektet samarbejdede vi med forsker Ida Wentzel Winther, DPU Aarhus Universitet, der blandt andet forsker i børns oplevelse af hjem. Vi har i fællesskab foretaget observationer i udstillingen, og materialet ligger til grund for en kommende artikel, hvor vi deler erfaringer og udfordringer.

OrdVærkSted – programmer for sprogskoler

I vores fortsatte udvikling af programmer og undervisningsforløb for voksne sprogskolekursister ønskede vi i 2015 at blive klogere på Danskuddannelse 1, det vil sige kursister, der ikke har lært at læse og skrive på deres modersmål, eller som ikke kender det latinske alfabet. Det betyder, at vi har eksperimenteret med udvikling og afprøvning af helt nye greb og aktiviteter med et nyt undervisningsforløb som resultat. Undervisningsforløbet tager udgangspunkt i ord og kunst. Forløbet består af to undervisningsgange, først på sprogskolen og så på museet. Omdrejningspunktet er kursisternes personlige oplevelse af kunsten koblet til enkle opgaver med at finde danske ord.

Udvikling og administration

Vi har længe ønsket at udvide vores booking med et online bookingsystem, da vores bookingmedarbejdere ikke kan håndtere de mange henvendelser med det nuværende timeantal, samt med ønske om større brugervenlighed. Vi har derfor været igennem en udviklingsproces i foråret 2015, og systemet går i luften i oktober 2015.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Vi arbejder løbende med læringsmål, og alle nye forløb udvikles i overensstemmelse med nye Fælles Mål og i forhold til de mål, SMK som institution sætter sig. Her kan vi konkret nævne udvikling af forløb til børneudstillingen "Og hvor har du så hjemme?" samt udviklingen af forløb til Skoletube, hvor forløbsbeskrivelser og undervisningsdesign inklusiv læringsmål ligger frit tilgængelige på vores hjemmeside. Dog ligger der et stort arbejde foran os i gentænkningen af vores eksisterende grundforløb samt i vores kunstnerdrevne forløb, der fra september 2015 bliver afdelingens ansvar. Vi igangsætter i efteråret 2015 en refleksionsrække med de ansatte kunstnere for at nå frem til en klarere bevidsthed og et klarere sprog for, hvordan de kreative og kunstneriske processer kan beskrives, og hvilke læringsmål vi sætter for forløbene.

Partnerskaber

Partnerskaber er som allerede nævnt en af afdelingens fokusområder. Især forløbet "Kunstkatapult" har givet os gode erfaringer med de tætte samarbejder, og takket være en fin bevilling fra Københavns Kommunes Åben Skole-pulje har vi i skoleåret 2014-15 udvidet antallet af skoler. Det særlige ved forløbet er, at det både foregår på skolen og på museet, og at de deltagende 5. klasse-elever formidler deres processer og produkter for 4. klasserne, der året efter er de næste deltagere. Dermed tænkes forløbet ind i skolernes årsplaner.

Ud over "Kunstkatapult", samarbejdet med Københavns Sprogcenter og SMK's venskabsklasser på Gefion Gymnasium samarbejder vi fortsat med Øbro Fri Skole, der hvert forår inddrager museets samlinger og undervisningstilbud i et halvårligt billedskoleforløb, som vi afslutter med en fernisering på SMK. En anden lokal partner er Øster Farimagsgade Skole, som både er del af "Kunstkatapult" og "PLUS".

Kvalitetssikring

Kvalitetssikringen sker løbende gennem afdelingens prioritering af undervisernes kompetenceudvikling og dermed styrkelse af et stærkt praksisfællesskab. Dette inkluderer introkurser, underviserworkshops, partnerskaber mellem underviserne, hvor de giver hinanden feedback, supervision og løbende sparring med UUA'er og UUM'er samt underviserens deltagelse i udviklingsprojekter. Men kvalitetssikringen sker i lige så høj grad gennem samarbejde med brugerne og med eksterne læringsmiljøer som f.eks. DPU.

FOTO: SMK.

STATENS NATURHISTORISKE MUSEUM

2014-15 blev året, hvor planerne om et nyt Statens Naturhistoriske Museum fik økonomisk grund under fødderne, og dermed kan museets drømme om nye udstillinger og forsknings- og undervisningsfaciliteter blive til virkelighed. Året bød også på udskiftning af afdelingens UUA'er, og i undervisningen er der blevet arbejdet på at inddrage flere platforme og læringsrum. Lige fra online ressourcer om menneskets slægtskab til krævende geologisk feltarbejde. I 2014-15 gennemførte Skole- og gymnasietjenesten på SNM undervisnings- og læringsaktiviteter for ca. 27.000 elever. Eleverne fordelte sig meget ligeligt mellem grundskoleelever og gymnasieelever. Også ca. 300 børnehaverbørn deltog i årets løb i læringsaktiviteter med en af museets undervisere.

Skole- og gymnasietjenesten er en integreret del af formidlingsafdelingen på SNM.

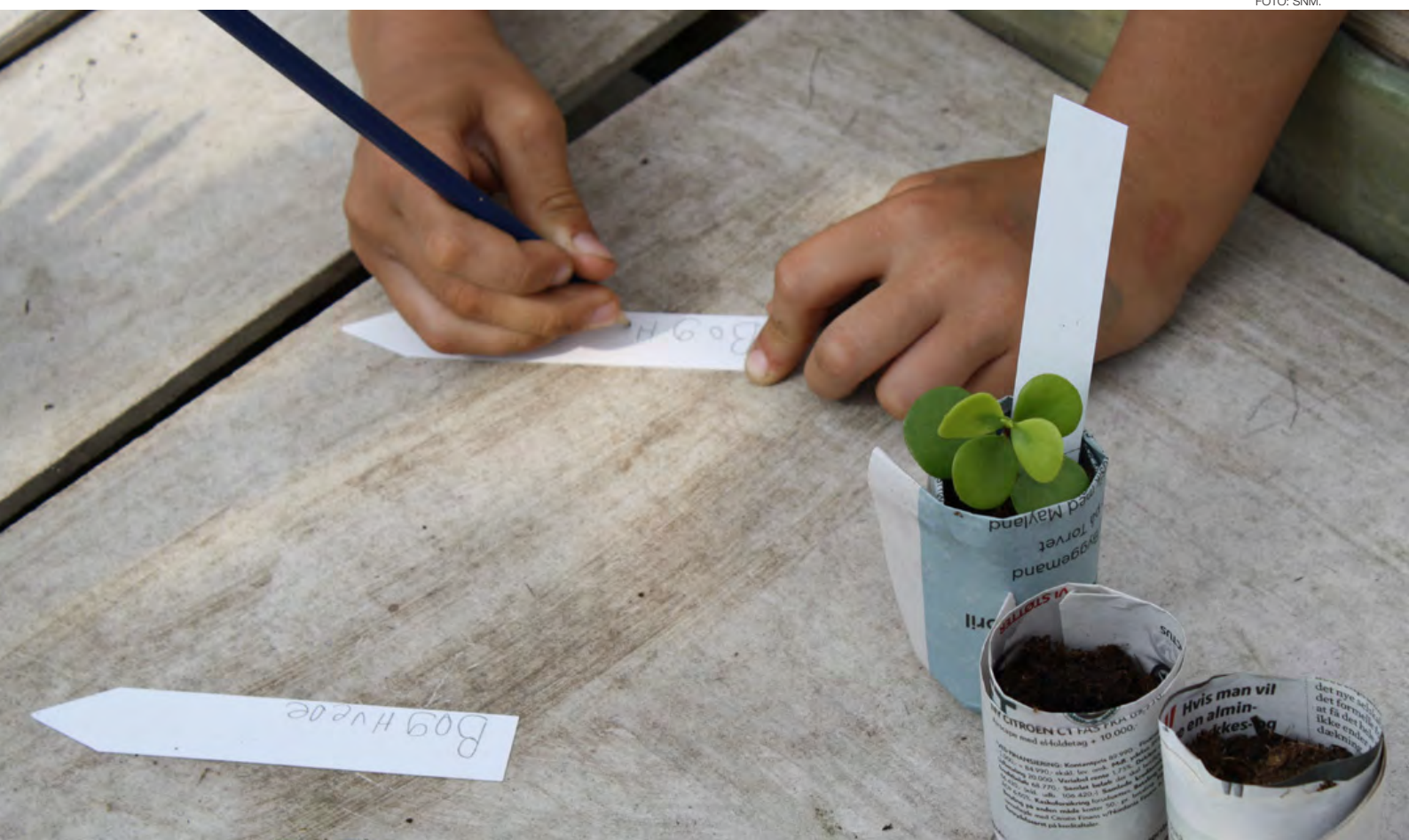
Undervisningen på SNM varetages af fastansatte undervisere, der ud over den daglige undervisning også varetager forskellige drifts-, projekt- og udviklingsopgaver. Museet har fem fastansatte undervisere samt fem-syv projektansatte. Derudover deltager flere ansatte på museet, både formidlingspersonale og videnskabeligt personale, aktivt i flere undervisningssammenhænge, f.eks. som foredragsholdere, idéudviklere eller i medieproduktioner.

DRIFT

Serviceeftersyn og relancering

I den daglige drift af skole- og gymnasieundervisningen har der været flere indsatsområder. Flere faste undervisningstilbud har fået et 'didaktisk serviceeftersyn', hvor de opsatte læringsmål er blevet sammenholdt med forløbs elevaktiviteter. Arbejdet har været gennemført af den nytiltrådte UUA'er og har på den måde tjent flere formål, dels at UUA'eren kunne få et grundigt kendskab til praksis på SNM, dels at få yderligere kvalificeret fundamentet for undervisningen på SNM og skærpet undervisernes didaktiske kompetencer. Det har især været evolutionsundervisningen, som er blevet diskuteret og analyseret, men også tilbuddet 'DNA og liv' har været igennem flere ændringer og skærpelse af det didaktiske design. Andre eksisterende undervisningsforløb er blevet relanceret i nye formater eller til nye målgrupper. "Menneskedyret", som er et online undervisningstilbud udviklet til gymnasier, er blevet tilrettet og målrettet udskolingen, og der er produceret video-tutorials. Museets mange lånekasser og online lærematerialer er også blevet opdaterede og udbredt til hele landet. Edderkoppelånekasserne med materiale til elevaktiviteter og undervisning kan nu lånes af lærere til brug i deres egen klasse via syv ud af Danmarks otte CFU'er. Desuden er materialet "Fugle i haven" blevet til en lånekasse til brug

FOTO: SNM.

i Botanisk Have suppleret med skriftligt materiale til download på hjemmesiden. "Tegn i haven" er ligeledes blevet relanceret både som lånekasse og onlinemateriale.

Forskning

Skole- og gymnasietjenesten har en stærk tradition for forskningstilknytning, både som egentlig følgeforskning på nye undervisningsprojekter og i en form, hvor SNM's eksisterende undervisningspraksis er gjort til forskningsfelt for didaktisk og pædagogiske forskning. I 2014-15 har Skole- og gymnasietjenesten haft en lang række forskningssamarbejder. Der er gennemført et todages pilotprojekt på Tingbjerg Skole vedrørende elevernes modstand mod læring i naturfagene. I samarbejde med SDU's forskningscenter DREAM har to ph.d.-studerende været tæt involveret i henholdsvis "Powerplay" og "Menneskedyret", hvor de forsker i didaktiske design og elevudbytte.

Undervisningstilbuddet "DNA og liv" følges af to specialstuderende fra Institut for naturfagernes didaktik, KU, og af en forsker fra Pædagogik og Uddannelse, DPU, AU. En lærerstuderende fra Professionshøjskolen Metropol har i forbindelse med sin professionsbacheloropgave undersøgt "Evolutionens byggesten".

FOTO: SNM.

Skoletjenestens netværk

Skole- og gymnasietjenesten på SNM prioriterer samarbejdet med de øvrige afdelinger i Skoletjenesten højt og deltager aktivt med en eller flere repræsentanter i Skoletjenestens netværk, studiegrupper og temadage. Museets UUA'er sidder med i Skoletjenestens pædagogiske kompetencegruppe, og en af de fastansatte undervisere sidder med i SkoletjenesteNetværks aktørfølgegruppe.

UDVIKLING

Det dyrebare

Udviklingsarbejdet i Skole- og gymnasietjenesten har haft flere pædagogiske og didaktiske fokuspunkter. Ved åbningen af den nye permanente udstilling "Det Dyrebare" blev undervisningstilbuddet "Skriv naturfagligt" udviklet. "Skriv

naturfagligt" har et flerfagligt sigte. I forløbet skal eleverne i udskolingens klasser udtrykke sig skriftligt om udvalgte genstande fra museets samling. Målet er, at det, ligesom i udstillingen "Det Dyrebare", er en enkelt genstand, som får stor opmærksomhed. Eleverne skal observere genstanden og arbejde med en skriftlig fremstilling af genstanden. Det har vist sig krævende, men også spændende at introducere klare danskfaglige elementer i undervisningen på SNM, og udviklingen af tilbuddet fortsætter.

Botanisk værksted

I Botanisk Have har den pædagogiske udfordring været både at skabe nye fysiske faciliteter til eleverne og at udvikle mere værkstedsprægede elevaktiviteter. I foråret 2015 blev der åbnet for, at børnehaver og indskoling kan booke besøg i "Botanisk værksted". "Botanisk værksted" tager afsæt i gartnerfaglige metoder og teknikker og er centreret omkring en række arbejdsstationer, som eleverne frit kan cirkulere imellem. Aktiviteterne foregår i formidlingsafdelingens væksthuse, men da der er ønske om en større kapacitet, er der projekteret og påbegyndt en opførelse af tre udendørs arbejdsstationer i form af pavilloner med faste borde og bænke.

Fortællerum

På Zoologisk Museum er der arbejdet med det scenografiske og æstetiske udtryk ved to eksisterende tilbud, "Fossiler – på sporet af fortiden" og "Det modige rensdyr". I udviklingsarbejdet er der arbejdet meget bevidst med at skabe to forskellige rum med hver sin stemning, som skal understøtte undervisningens mål og aktiviteter. Det ene rum – fortællerummet – er mørkelagt og har forskellige lys- og lydeffekter, det andet rum er mere traditionelt indrettet med arbejdsborde til eleverne. Målet er, at fortællerummet fysisk skal understøtte det narrative element i undervisningsforløbet og gøre det nemmere for både elever og underviser at give sig hen til fortællingen. I det andet rum arbejdes der med forskellige genstande, som underbygger de naturfaglige pointer i fortællingen, som eleverne lige har hørt. Erfaringerne med rummene og undervisningen er entydigt positive, og disse erfaringer vil blive anvendt i andre sammenhænge og skal bæres med til det nye museum.

Citizen science

Et stadigt voksende udviklingsområde for Statens Naturhistoriske Museum er Citizen science, hvor elever og andre borgere bidrager med data til forskerne på museet. I 2014-15 er der gennemført et pilotprojekt på et stort Citizen science-projekt kaldet "Myrejagten". Det nye i "Myrejagten" er, at der i projektet ikke kun er opsat et mål for forskernes dataindsamling, men også er indarbejdet læringsmål for eleverne. Normalt vil der i Citizen science være et meget stort fokus på resultaterne. I "Myrejagten" er resultaterne også vigtige, men de videnskabelige arbejdsmetoder er mindst lige så vigtige. Pilotprojektet blev gennemført sammen med lærere og elever fra forskellige skoler, blandt andet Sølv-

gades Skole. Det er ikke ligetil at kombinere forskernes behov for meget og god data med læringsmål for elever i 7.-8. klasses biologiundervisning. Ikke desto mindre viste pilotprojektet et stort potentiale, og der arbejdes videre med projektet.

Geologi i felten

Elevernes arbejde i felten har været det gennemgående tema og fokus i arbejdet med de geologiske undervisningstilbud. Sammen med Sølvgades Skole og Østsjælland Museum har Skole- og gymnasietjenesten udviklet et felt-baseret undervisningstilbud kaldet "Kridt". I "Kridt" arbejder eleverne i felten og på museet med grundlæggende geologiske metoder til beskrivelse af kridt. Udviklingen af undervisningstilbuddet har været eksemplarisk i den forstand, at alle involverede parter er gået ligeværdigt ind i samarbejdet, og der er høstet værdifulde erfaringer i forhold til etablering af samarbejder mellem skoler og andre museer.

I samarbejde med NTS-centeret har undervisere i Skole- og gymnasietjenesten udarbejdet et geologisk undervisningsforløb for udskolingen. Undervisningen er formet som et GPS-styret orienteringsløb, hvor eleverne går på opdagelse i Botanisk Have. Eleverne gennemfører også egne undersøgelser af forskellige bjergarter fra museets samling.

På gymnasieniveau er der også i 2014-15 arbejdet på at udvikle geologiske undervisningstilbud. Projektet "GEOfelt" er et ambitiøst feltkursus, hvor udvalgte gymnasieelever sammen med undervisere, studerende og forskere fra SNM og KU tager på en uges feltarbejde på spektakulære geologiske lokaliteter i Sydengland. Målet er at øge elevernes viden og interesse for geologi og give dem mod på en vide-regående uddannelse inden for geoscience. I 2014-15 blev der gennemført tre ture.

Det nye Statens Naturhistoriske Museum

I 2014-15 er der også taget hul på det mere langsigtede udviklingsarbejde i Skole- og gymnasietjenesten. I december 2014 blev det offentliggjort, at det økonomiske fundament til bygningen af det nye Statens Naturhistoriske Museum er sikret via offentlige midler og donationer fra fonde. Med fundingen på plads og med et vinderprojekt fra arkitektkonkurrencen er det store arbejde med at definere det nye museum gået i gang. Afdelingsleder og den tidligere UUA'er har fra starten siddet med i de centrale arbejdsgrupper, hvor beslutninger og prioriteringer i forhold til det nye museum er taget. Der har fra starten af processen i arbejdsgrupperne været en klar ambition om at sikre Skole- og gymnasietjenesten en central placering i det nye museum.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål og kvalitetssikring

SNM har i årets løb arbejdet målrettet med både læringsmål, kvalitetssikring og partnerskaber. I forhold til lærings-

FOTO: SNM.

mål er der som beskrevet i tidligere afsnit arbejdet både med mål for forskernes dataindsamling og med læringsmål for eleverne i Citizen science-projektet "Myrejagten". Som beskrevet indledningsvis har flere af de faste undervisningstilbud på SNM fået et 'didaktisk serviceeftersyn' i dette år, hvor de opsatte læringsmål er blevet sammenholdt med forløbets elevaktiviteter for derigennem at udvikle og styrke kvaliteten.

Partnerskaber

Der er gennemført et todages pilotprojekt på Tingbjerg Skole angående elevernes modstand mod læring i naturfagene. Sølvgades Skole er tæt samarbejdspartner i udviklingen af forløbet "Kridt".

I samarbejde med SDU's forskningscenter DREAM har to ph.d.-studerende været tæt involveret i hhv. 'Powerplay' og 'Menneskedyret', hvor de forsker i didaktiske design og elevudbytte. Undervisningstilbuddet "DNA og liv" følges af to specialestuderende fra Institut for naturfagernes didaktik, KU, og af en forsker fra Pædagogik og Uddannelse, DPU, AU. Forskerne undersøger for det første, om "DNA og liv" øger elevernes interesse for naturfag gennem deres møde med forskningsmetoder, som stadig er i udvikling, og for det andet, hvordan forskningens mål fordrer eller modarbejder de læringsmål, som der sættes op for eleverne. En lærerstuderende fra UC Metropol har i forbindelse med sin professionsbacheloropgave undersøgt forskellige modeller til elevernes databehandling i "Evolutionens byggesten".

VIKINGESKIBSMUSEET

I skoleåret 2014-15 besøgte mere end 14.000 elever Vikingeskibsmuseet. Heraf deltog knap 11.000 i et af Skoletjenestens undervisningstilbud. Ud af dem modtog godt 700 undervisning på deres egen skole, som var arrangeret af Skoletjenesten. I forhold til sidste skoleår har der været en mindre stigning på 762 elever, der har modtaget undervisning af Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet. Stigningen skyldes de særlige tiltag, som Skoletjenesten har foretaget – f.eks. Fortællefestival, Forskermøde, Intraface, lærerkurser og lærerpraktikanter. Tiltagene er også begyndelsen på lokale samarbejder, som er med til at forankre Vikingeskibsmuseet lokalt i Roskilde, samtidig med at vi arbejder med mulighederne på museet i forhold til folkeskolereformen.

Ud over den undervisnings- og udviklingsansvarlige (UUA) er der i Skoletjenesten ansat 1-2 faste medarbejdere samt otte studentermedhjælpere til at varetage undervisningen. De faste medarbejdere er med til at sikre kontinuitet og overlevering i undervisningen og er derved medvirkende til at sikre kvalitet i arbejdet.

DRIFT

Sikring af kvalitet i undervisningen er en del af den daglige drift. Gennem oplæring, uddannelsesdage og supervision

samt justering og videreudvikling af eksisterende forløb sørger vi for, at undervisningsforløbene følger udviklingen på uddannelsesinstitutionerne.

Lokale samarbejder

I skoleåret 2014-15 har Skoletjenesten især haft fokus på de lokale samarbejder, og vi har udviklet undervisning i samarbejde med Roskilde Gymnasium og Absalons Skole og har indgået aftale om lærerpraktikanter fra seminariet i Trekroner, UCSJ. Derudover er der et samarbejde under udvikling med Roskilde Museum, Børnemuseet Muserum, som handler om at udvikle tilbud til daginstitutionerne.

Netværk

Den undervisnings- og udviklingsansvarlige indgår i Skoletjenestens tværgående aktiviteter og deltager dermed i temadage, studiegrupper og studieture om relevante emner. I 2014 deltog UUA'eren i en studiegruppe om "Læring i forhold til Folkeskolereformen", diverse temadage om læring og pædagogik samt en studietur til London under overskriften: Kvalitetssikring af undervisningen. Netværket mellem kolleger giver mulighed for udveksling og sparring på emner som didaktik, pædagogik og læring i forhold til museet som alternativt læringsrum.

FOTO: VIKINGESKIBSMUSEET.

FOTO: KATALOG.

UDVIKLING

Gislingeprojektet

Vikingskibsmuseet har fået støtte fra Kraks Fond til at bygge Gislinge båden – et fiskefartøj fra tidlig middelalder, som blev fundet i den nu inddæmmede Lammefjord. Båden har været brugt til fiskeri og transport. Med byggeriet vil museet sætte fokus på håndværk, fjord, fiskeri og fangst. I Skoletjenesten er vi i samarbejde med Absalons Skole i gang med at lave et undervisningsforløb i det nye fag håndværk og design. Det betyder, at 5.b skal have håndværk og design et andet sted end på skolen i efteråret 2015. De skal nemlig fem gange på Vikingskibsmuseet og en enkelt gang i Boserup Skov. På museet skal de lære om et skibs konstruktion, materialer og teknikker. I Boserup Skov skal de lære om, hvilke træer der bruges til skibsbygning, og hvordan det foregår. Gennem fire dage på museet vil eleverne lære, hvordan håndværkerne (bådebygger, reblægger, smed og væver) arbejder på at rekonstruere en båd fra vikingetiden. I ugerne efter forløbet skal eleverne selv arbejde med at designe et produkt med vikingetidens udtryk, materialer og teknikker.

Intrface

I uge 21 i maj måned havde Skoletjenesten besøg af 1.x fra Midtsjællands Gymnasium. Forinden havde klassen i april været på besøg på museet, hvor de fik en introduktion til museet, de fem skibe, vikingetiden og vores overvejelser i forhold til undervisning.

FOTO: VIKINGESKIBSMUSEET.

I uge 21 arbejdede klassen intensivt med vikingetiden i fagene dansk, historie, billedkunst, fysik, kemi og matematik. Da det er en naturvidenskabelig klasse, indgik det i opgaven, at de skulle lave matematiske opgaver med inspiration fra deres emne om vikingetiden. Eleverne var inddelt i seks grupper, som arbejdede med navigation, vikingernes motivation og drivkraft for at drage ud, symboler, datering og konservering, ressourcer og teknikken bag skibet samt sager. Som kulmination på ugen skulle grupperne forberede et mundtligt oplæg samt undervisningsmateriale i form af matematikopgaver til en 5. klasse.

Forløbet gav eleverne mulighed for selv at bruge museets genstande og fagpersonale til at finde og formidle viden. De kunne gå om bord i en af museets rekonstruktioner og lave målinger til brug for deres beregninger. De kunne konsultere museets sejladsleder med spørgsmål om vikingernes navigation, museets bådebygger med spørgsmål om teknikken bag skibene og museets væver med spørgsmål om sejlets konstruktion. De konkrete genstande og fagpersoner gav et indblik i en ellers teoretisk verden.

Det Marinarkæologiske Eksperimentarium

I samarbejde med Museum Lolland-Falster, Absalons Skole og RUCMUS har Vikingskibsmuseet og Skoletjenesten ansøgt Kulturstyrelsen om midler til udvikling af undervisning og udstilling til Det Marinarkæologiske Eksperimentarium.

I udstillingen "Marinarkæologisk Eksperimentarium" tager Vikingskibsmuseet museumsgæsten med under vand og genskaber havbundens skatkammer af genstande og fortællinger: Kulturarv fra tidligere generationer. Levende vægge med et projiceret hav og en kulisser af undervandslyde skaber en omsluttende stemning. Med digitale og interaktive formidlingsformer kommer museumsgæsten helt tæt på marinarkæologens arbejde og de metoder, der bliver anvendt. Udstillingen skal danne platform for test og afprøvning af nye formidlingsgreb inden for udstilling, undervisning og aktiviteter.

"Marinarkæologisk Eksperimentarium" er en inddragende og feedback-orienteret udstilling. Vi vil arbejde med brugerinvolverende metoder, hvor både museumsgæsten og museet får glæde af processen og det endelige resultat. Brugervolveringen vil fokusere på to typer målgrupper: lærer/elever og børnefamilier samt foregå i projektfaserne: etablering, realisering, evaluering og implementering.

Kulturstyrelsen har bevilget 600.000 kr. til udvikling af udstilling og undervisning. I løbet af efteråret 2015 starter udviklingsarbejdet i samarbejde med Absalons Skole, Museum Lolland-Falster og RUCMUS.

Fortællefestival

I september 2014 afholdt museet Fortællefestival, og i den forbindelse fik Skoletjenesten og Annemarie Krarup, kunstnerisk leder af Fortællefestivalen, med støtte fra Roskilde Kommune mulighed for at afholde fire fortælleworkshops på lokale skoler i Roskilde. Arbejdet på skolerne kulminerede i to fortællekoncerter på Vikingskibsmuseet for 2 x 180

FOTO: VIKINGESKIBSMUSEET.

elever fra 6.-9. klasse. Op til koncerten havde flere klasser arbejdet med deres egne fortællinger, og seks klasser deltog i en fortællekonkurrence, hvor vinderklassen blev belønnet med en sejltur på Roskilde Fjord. Samarbejdet mellem Vikingeskibsmuseet, Skoletjenesten, Annemarie Krarup og Roskilde Kommune forventes at fortsætte i 2015.

SÆRLIGE INDSATSER

Skoleåret 2014-15 har budt på mange forskellige opgaver i Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet. Vi har taget hul på mange gode samarbejder, som vil fortsætte i næste skoleår.

Folkeskolereform

I forbindelse med folkeskolereformen besluttede Roskilde

FOTO: VIKINGESKIBSMUSEET.

Kommune at afholde lærerkurser for alle lærere i Roskilde Kommune i starten af august 2014. Det betød, at lærerne skulle ud på kulturinstitutionerne og se, hvilke muligheder de kan tilbyde. I Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet afholdt vi tre kurser à tre timers varighed, hvor lærerne deltog i undervisningsforløbet "Smag på vikingetiden", de var til åbent hus i Lodsens, hvor de hørte om Skoletjenestens profil og forskellige tilbud, og endelig kom de en tur ud og sejle. Folkeskolereformen giver mange nye muligheder, som vi i Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet ønsker at kunne udnytte til fulde. Derfor har vi indgået et samarbejde med Absalons Skole i Roskilde, og sammen med lærerne vil vi udvikle forskellige tiltag, som kan hjælpe dem i arbejdet med reformen.

Københavns Kommune har valgt at købe undervisningstilbud fra forskellige skoletjenester, så skolerne gratis kan rekvirere undervisningstilbud. I den forbindelse har vi i Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet i skoleåret 2014-15 haft besøg af 19 københavnske skoleklasser, som har deltaget i historisk værksted og har været ude og sejle. I skoleåret 2015-16 vil 30 københavnske folkeskoleklasser få samme mulighed.

Samarbejde og forskermøde

I efteråret planlagde Skoletjenesten i samarbejde med lærere fra Roskilde Gymnasium et undervisningsforløb for eleverne. Det mandede ud i, at 60 gymnasieelever mødte tre forskere: en arkæolog, en marinarkæolog og en historiker, som hver især fortalte om deres arbejde og brugte udstillingen "Verden i vikingetiden" som eksempel. Inden mødet havde eleverne selv arbejdet med vikingetiden og lavet hver deres fortolkning i form af film à 2-3 minutters varighed, som blev lagt på en touchscreen ved museets indgang. Samarbejdet med gymnasiet forventes at fortsætte som en årligt tilbagevendende begivenhed.

Lærerpraktikanter

Skoletjenesten på Vikingeskibsmuseet har indgået en aftale med University College Sjælland/UCSJ om lærerpraktikanter til praktikforløb i anden skoleform à seks ugers varighed. Skoletjenesten modtog i oktober tre lærerpraktikanter, som observerede undervisningen, arbejdede med deres eget undervisningsforløb og skrev synopsis. Skoletjenesten vejledte, observerede praktikanternes undervisning og deltog i eksamen. Ud over samarbejdet med UCSJ indgik Skoletjenesten også i samarbejde med de øvrige kulturinstitutioner, som modtog praktikanter, så vi kunne planlægge besøg på alle kulturinstitutionerne, og så praktikanterne kunne sparre med hinanden.

ZOOLOGISK HAVE

Det forgangne år i Skoletjenesten Zoo har været præget af specialforløb, elev-til-elev-formidling og større inkorporering af den øvrige Haves dyr og faciliteter i Skoletjenesten Zoos aktiviteter.

Det faste team af tre UUM'ere har muliggjort udvikling af nye undervisningsforløb samt specialforløb sideløbende med den almindelige drift. Det tætte samarbejde med lærerne under specialforløbene (grundskole såvel som gymnasiale uddannelser) har sikret fokus på skolernes udfordringer med den nye skolereform og de nye Fælles Mål.

Skoletjenesten Zoo har det seneste år haft en stigning i besøg på 19 % siden sidste år. Det vil sige, at 38.899 elever og lærere har besøgt Skoletjenesten Zoo i løbet af skoleåret, både i Zoo og ude på skolerne.

DRIFT

Undervisningsforløb

Teamet af tre UUM'ere har i årets løb opdateret og udviklet flere undervisningsforløb. Forløbet "Zoo auf Deutsch", der henvender sig til grundskolens mellemtrin, træner eleverne i brug af tyske navneord og tillægsord. Under forløbet skal der både tales og skrives på tysk. Reglen er, at når man håndterer dyrene, taler man tysk.

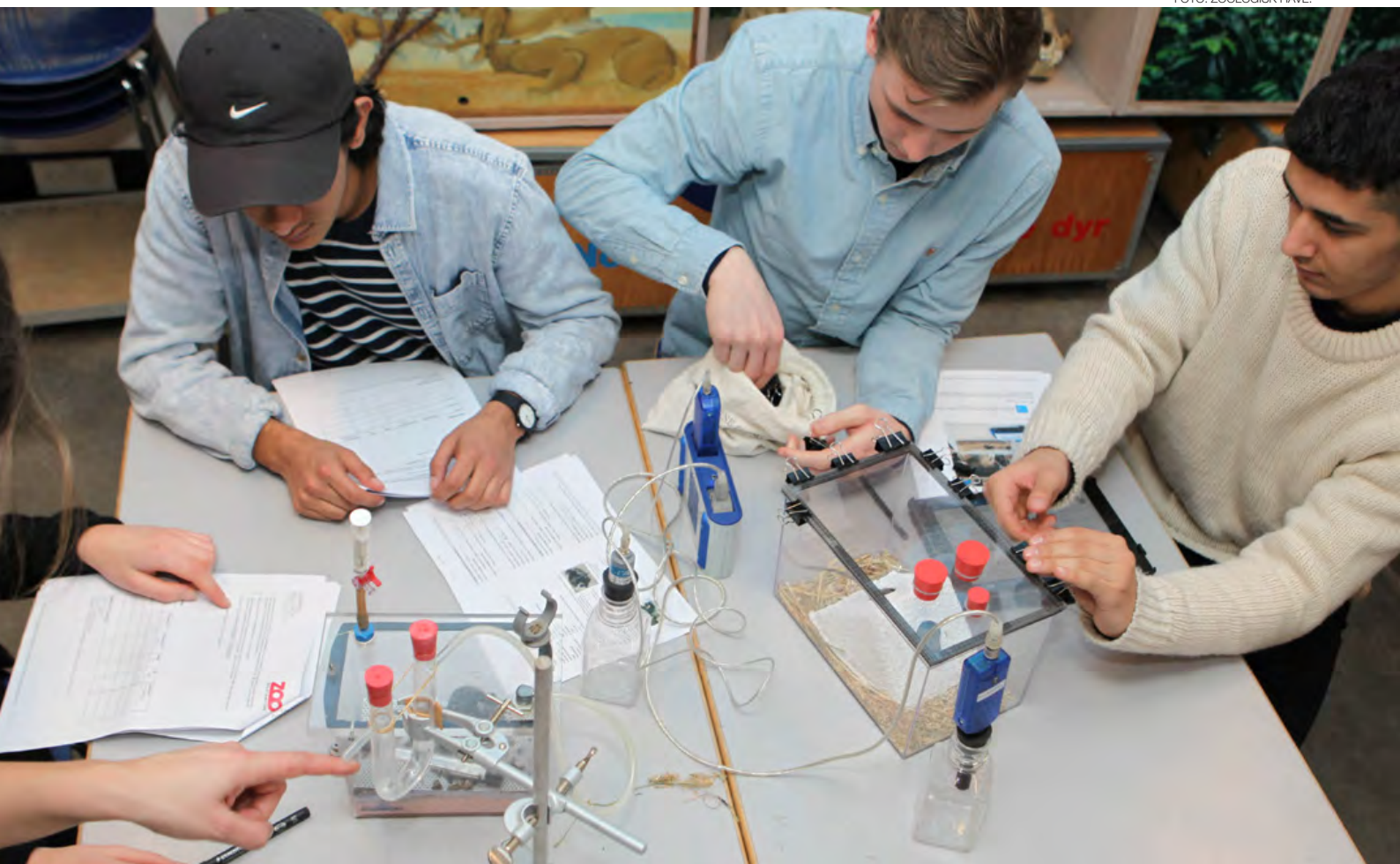
Forløbet "Evolution og tilpasning" henvender sig til udskoling. Efter en kort introduktion til begreberne evolution og tilpasning får eleverne gruppevis udleveret et levende dyr, som de skal forme i modellervoks eller tegne. Dyret bliver nu udsat for forskellige habitataendringer, der medfører, at dyret udvikler sig efter elevernes fantasi. Forløbet afsluttes med en opsummering af nogle af de tilpasninger, som Skoletjenesten Zoos dyr har.

"Zoo som arbejdsplads" henvender sig til udskolingselever, og særligt EUD10-elever. Gennem dialog gennemgås, hvad en Zoo skal kunne (mission/vision), og hvilke arbejdspladser der derfor skal være for at opfylde disse krav. Eleverne hører om underviserens og dyrepasserens uddannelse og besøger Zoos "håndværker gang", hvor de møder tømrere, veterinærer eller folk fra Zoos foderkøkken.

I det forgangne år er 38 pædagoger og lærere uddannet brugere af Biologisk Værksted 3, hvor de på egen hånd kan undervise. Kurset blev i år revideret med øget fokus på didaktik, lokalets temakasser og brugen af levende dyr. Kurserne blev afholdt i december 2014 og juni 2015.

I dette skoleår er der endvidere udviklet forløbet "Hvordan bruger jeg Zoo i min undervisning", som er målrettet mod

FOTO: ZOOLOGISK HAVE.

lærere og lærerstuderende. Forløbet gennemgår et valgfrit oplæg til grundskolen, og undervejs holder vi "timeouts", hvor undervisningen bliver diskuteret på metaplan. Dette forløb er videreudviklet til pædagoger og pædagogstuderende (se afsnit om særlige indsatser).

Specialforløb

Der har i det forgangne år været stor efterspørgsel på specialforløb for gymnasiale uddannelser. Dette har blandt andet udmøntet sig i et innovativt AT-forløb med dansk og filosofi, hvor eleverne fik til opgave at finde på måder at inkorporere filosofi i Zoo. Alle projekter blev af eleverne præsenteret for underviseren, der vurderede, hvilke der var bedst. Eleverne kom med mange kreative bud, der på længere sigt kan bruges til f.eks. gymnasiedage i Zoo. Som en alternativ Operation Dagsværk-dag afholdt vi dagen "Hvad skal en zoo?" for 30 elever fra Ørestad Gymnasium. Gennem en rundvisning i Zoo og foredrag ved zoolog Mikkel Stelvig fik eleverne et indblik i Zoos forpligtelser og samarbejder, der gav dem et solidt grundlag til at debattere emnet "Hvad skal en Zoo". Ligeledes fik 26 elever fra den internationale linje på Skanderborg Gymnasium i maj 2015 et indblik i Zoos internationale samarbejder og naturbevaring gennem undervisning af en underviser og zoolog Mikkel Stelvig.

Buster Filmfestival

Under overskriften "Abeskøn dag i Abejungen i Zoo" blev Buster Filmfestival afholdt den 15.-17. september 2014 i Zoo. Filmen "Chimpanzee" blev vist i Zoos auditorium, hvorefter elever og lærere fik et indblik i Zoos chimpansers liv i Abejungen gennem underviserens oplæg og Abejungen dyrepassere. 221 lærere og elever besøgte Zoo i forbindelse med filmfestivalen.

Naturvidenskabsfestivalen 2014

Science på Frederiksberg blev igen i år afholdt på Læreruddannelsen Metropol med Zoos UUA'er i styregruppen. I denne forbindelse indledte vi et nyt samarbejde med Læreruddannelsen Metropol. Målet for dette samarbejde var at give eleverne praktisk erfaring med didaktikken i Skoletjenesten Zoo gennem forberedelse i Zoo og afvikling på Naturvidenskabsfestivalen. Lærerstuderende fra Metropol havde et todelt forløb i Skoletjenesten Zoo, hvor de på første kursusdag blev introduceret til Skoletjenesten Zoo og didaktikken omkring undervisningen. På anden kursusdag gik eleverne yderligere i dybden med didaktikken og inddelte sig i de grupper, der skulle afvikle workshops på Naturvidenskabsfestivalen. Temaet for festivalen var "Vejen til fremtiden", og de studerende fik til opgave at inddrage levende dyr og effekter, hvorigennem de skulle formidle deres indhold. Temaerne blev til "Menneskets evolution", "Isbjørnens fremtid", "Bæredygtig mad" og "Fremtiden for regnskoven". Temaerne blev formidlet kreativt ved brug ikke kun af levende dyr og effekter, men ligeledes af film og lydclip på iPads, quizzer, QR-koder med info samt smage- og lugtestationer m.fl.

FOTO: ZOOLOGISK HAVE.

Værkstedssuge

Traditionen tro afholdt Skoletjenesten Zoo værkstedssuge i Zoos centralhave i uge 21. Ca. 2.600 elever og lærere besøgte værkstederne 20.-22. maj 2015 med temaet "Dyr og affald". Ugen blev arrangeret af UUM i samarbejde med Zoos naturvejleder Eddie Bach. UUM'ere, studenterundervisere, naturvejledere og zoopiloter (se afsnit om Gadehaveskolen) formidlede forskellige aspekter over temaet. De besøgende elever blev klogere på spiselige organer, genanvendelse og kompost via værkstederne.

Roskilde Dyrskue

I forbindelse med Roskilde Dyrskue 5.-7. juni 2015 afholdt Skoletjenesten Zoo, ledet af Helle Hellensten, workshops og oplæg om eksotiske husdyr på børnescenen. Husdyrene var i fokus under alle oplæg: fåreklip, dissektioner, ko- og gedemalkning, historier om kaninerne samt heste. Igen i år var Zoos stand velbesøgt.

UDVIKLING

Med henblik på, at den nye gymnasieportal zooscience.dk gik i luften i foråret 2015, har Skoletjenesten Zoo det seneste år haft særligt fokus på gymnasiale tilbud med afsæt i Havens videnskabelige arbejde. Med udgangspunkt i Zoos dyrlæger er forløbet "Dyrlægen i Zoo" udviklet. Eleverne får i grupper til opgave at beregne den korrekte bedøvelsesdosis til forskellige dyr. Opgaven kræver, at eleverne har en forståelse for dyrets biologi (vægt, alder) samtidig med et overblik over, hvilke bedøvelsesmidler der skal bruges og i hvilken koncentration. Opgaven løses først med marsvin, der håndteres i undervisningslokalerne, og derefter et computerspil. Første udgave af computerspillet blev færdigt til Gammel Hellerup Gymnasiums (GHG) studieretningsdag i Zoo den 4. februar 2015.

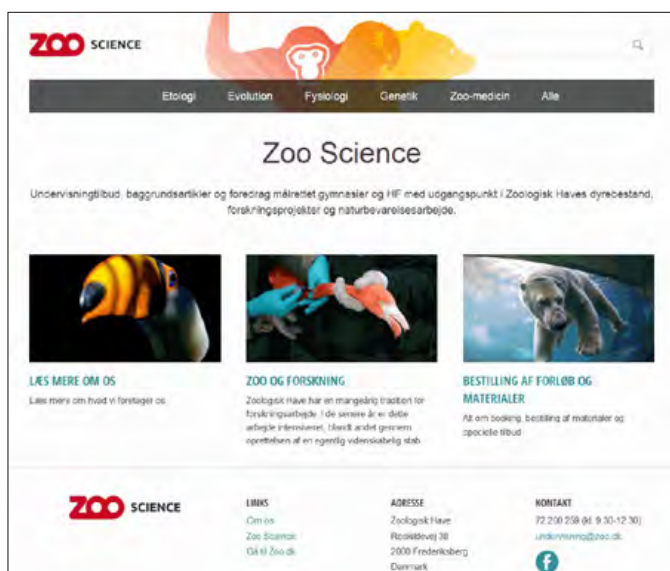

FOTO: HJEMMESIDE.

Denne dag besøgte 180 elever fra GHG's biologi- og bioteknologilinje Zoo. Dagen blev arrangeret i tæt samarbejde med skolens lærere. Eleverne blev præsenteret for en bred vifte af Skoletjenesten Zoos undervisningstilbud tillige med foredrag afholdt i Zoos auditorium. Formålet med dagen var gennem mødet med autentiske biologer og veterinærer at skabe fokus på, hvad naturvidenskabelige uddannelser kan bruges til, samtidig med at der blev indsamlet store datasæt til senere rapportskrivning.

Erfaringerne fra GHG's studieretningsdag blev brugt i foråret 2015, hvor Bagsværd Gymnasium afholdt en "Gymnasiedag i Zoo" for at fejre, at de havde vundet DTU Hempel prisen. 180 elever fra hele Bagsværd Gymnasium besøgte Zoo den 10. april 2015. Skoletjenesten Zoos naturfaglige gymnasieprofil blev udfordret på dette arrangement, hvorfor oplægget "Dyr i litteraturen" blev udviklet. Oplægget tager udgangspunkt i diverse digte og fabler med dyr, der læses op ved det pågældende anlæg, hvorefter teksten bliver diskuteret med fokus på skellet mellem de biologiske fakta og den menneskelige fantasi. Denne dag blev arrangeret af UUM i tæt dialog med skolens lærere.

SÆRLIGE INDSATSER

Læringsmål

Skoletjenesten Zoo afholdt den 8. oktober 2014 en temadag for alle UUM'ere og studenterundervisere. Målet for dagen var en gennemgang af forløbene til indskoling og mellemtrin med fokus på den røde tråd, brugen af dyr samt opstilling af klare læringsmål. I det forløbne skoleår er der på de daglige morgenmøder før undervisningsstart fulgt op på temadagen, således at et af dagens undervisningsforløb kort gennemgås med samme fokus som temadagen. Dette sikrer, at underviserne bibeholder fokus på læringsmål, opsamling og den røde tråd i forløbene. Samtidig kan forløb hurtigt tilpasses, hvis nye metoder tages i brug.

Specialforløb for pædagoger

For at støtte op om pædagogernes ændrede rolle, efter at den nye folkeskolereform er trådt i kraft, har UUM i samarbejde med Pædagoguddannelsen Storkøbenhavn udviklet et specialforløb til pædagoger og pædagogstuderende med specialisering inden for skole- og fritidspædagogik. Dette forløb ruste pædagogerne bedre i forhold til, hvordan de kan bruge Skoletjenesten Zoo i deres understøttende undervisningstimer.

Samarbejder

Skoletjenesten Zoo har det forgangne år haft særligt fokus på samarbejdsaftaler. For Skovshoved Skole har samarbejdet i det forgangne år strakt sig over 0., 3. og 7. klassetrin. Forløbet, der startede i 2013 for Skovshoved Skoles 3. klasser, blev med enkelte justeringer afholdt af UUM. Via Skype blev skolens 3. klasser præsenteret for seks forskellige værksteder, som de senere kunne fordybe sig i og finde på spørgsmål til. I Skoletjenesten Zoo lærte de, hvordan dyrene i deres værksted skulle håndteres, og kunne få svar på deres spørgsmål af zoo-underviseren. Anden gang 3. klasserne kom i Zoo, var de ledsaget af skolens 0. klasser, som de præsenterede deres værksteder for og viste dyrene til. 3. klasserne var i alt tre gange i Zoo. Den sidste dag præsenterede de værkstederne for hinanden, så alle fik mulighed for at håndtere alle dyr og effekter ved værkstederne. Forløbet blev løbende evalueret med eleverne, der fra gang til gang blev bedre til at formidle værkstederne og niveaudifferentiere formidlingen.

FOTO: ZOOLOGISK HAVE.

I vinteren 2014-15 udbød vi et specielt "Matematik i Zoo"-forløb for Skovshoved Skoles 7. klasser. Formålet var at benytte matematik i praksis samt at formulere matematiske problemstillinger til skolens 3. klasser. Over to dage var 7. og 3. klasser sammen i Zoo, hvor 7. klasserne underviste i matematik, i undervisningslokalerne og elefanthuset. Denne opgave gav 7. klasserne en del udfordringer, især ved første undervisningsgang med 3. klasserne. Vi kunne se en klar positiv progression fra første til andet besøg, hvor 7. klasserne var blevet bedre til at formulere og præsentere opgaverne.

Valghold

En helt ny form for samarbejde med Skovshoved Skole blev etableret i foråret 2015, hvor Skoletjenesten Zoo og Skovshoved Skole udbød et valghold for 7.-9. klasser i Gentofte Kommune. Valgholdet blev styret af lærere fra Skovshoved Skole og UUM'ere. Den første dag blev eleverne præsenteret for en projektopgave, der gik ud på, at de skulle designe et nyt anlæg til de kæmpepandaer, Zoo modtager i 2017. Gennem fem besøg i Zoo tilegnede eleverne sig viden om naturbevaring, zoomatematik, berigelse af dyr, samt hvad man skal være opmærksom på i forhold til opbygning af anlæg. Eleverne havde herefter tre gange på Skovshoved Skole til i grupper at tegne og bygge deres bud på et anlæg til kæmpepandaerne. Alle anlæg blev vist frem på Gentofte Hovedbibliotek 29. april 2015, hvor de stod udstillet i en uge.

Samarbejde om zoopiloter

Gadehaveskolen og Skoletjenesten Zoo har underskrevet en økonomisk bindende aftale, der sikrer forløbene i Zoo for Gadehaveskolens 3., 5. og 7. klasser i det kommende skoleår.

I det forgangne skoleår er den faste aftale om forløb for skolens 3. og 5. klasser afholdt som i forrige skoleår, med enkelte justeringer. Forløbet for skolens 7. klasser blev for første gang afholdt i foråret 2015. Forløbet til 7. klasserne havde til formål at uddanne eleverne til zoopiloter. Zoopiloterne modtog undervisning om adfærd og didaktik med det specifikke mål at skulle planlægge et undervisningsforløb for skolens 5. klasser. Gennem formidling i Zoolab og afprøvning af undervisning i Zoos undervisningslokaler fik eleverne øget fokus på opbygning af undervisning, herunder aktivering af viden, læringsmål samt brug af virkemidler. Forløbet blev afsluttet med, at UUM'ere tog de dyr og effekter med ud til Gadehaveskolen, som eleverne ønskede at benytte til undervisningen, hvorefter 7. klasserne over en hel formiddag underviste 5. klasserne. Som en del af samarbejdsaftalen deltog de nyuddannede zoopiloter i Værkstedsugen i uge 21, hvor de fortalte de deltagende skoleelever om insekter og hjalp dem med at bygge insekter af affald.

FOTO: ZOOLOGISK HAVE.

BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2013-2014

ELEVER, DER HAR MODTAGET UNDERVISNING

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Øvrige Danmark	Sverige	Ikke oplyst kommuner	I alt
Arbejdermuseet	10.796	2.656	2.640	8	0	16.100
Arken	11.064	3.879	713	226	0	15.882
Den Blå Planet	10.800	2.578	173	0	0	13.551
Danmarks Tekniske Museum	4.495	314	26	178	0	5.013
Designmuseum Danmark	2.147	306	689	52	0	3.194
Film-X	4.823	1.132	358	0	0	6.313
Københavns Befæstning	3.839	185	56	10	214	4.304
Københavns Museum	3.975	475	350	25	0	4.825
KØS**	652	889	107	0	0	1.648
Museet for Samtidskunst	301	1.218	0	0	0	1.519
Musikken i Skoletjenesten	1.320	196	0	0	0	1.516
Nationalmuseet	0	0	0	0	0	52.458
Nikolaj Kunsthall	353	0	47	0	0	400
Sagnlandet Lejre	3.563	4.962	428	203	0	9.156
Statens Museum for Kunst	18.324	3.889	5.141	20	1.803	29.177
Staten Naturhistoriske Museum	14.094	3.893	5.937	64	4.220	28.208
Thorvaldsens Museum	6.392	807	331	0	0	7.530
Vikingskibsmuseet	5.020	4.594	396	0	89	10.099
Zoologisk Have	26.124	3.386	582	24	2.558	32.674
I alt	128.082	35.359	17.974	810	8.884	243.567

** KØS Museum for Kunst i det offentlige rum

BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2013-2014

ANSLÅET SAMLET ANTAL ELEVER

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Øvrige Danmark	Sverige	Ikke oplyst kommuner	I alt
Arbejdermuseet	15.514	3.261	3.065	8	0	21.848
Arken	16.490	6.053	993	449	0	23.985
Den Blå Planet	29.284	7.214	3.167	2.661	0	42.326
Danmarks Tekniske Museum	4.495	314	26	178	0	5.013
Designmuseum Danmark	2.147	306	689	52	0	3.194
Film-X	4.823	1.132	358	0	0	6.313
Københavns Befæstning	3.839	185	56	10	214	4.304
Københavns Museum	4.950	575	425	25	0	5.975
KØS**	887	1.164	107	0	0	2.158
Museet for Samtidskunst	513	1.555	0	0	44	2.112
Musikken i Skoletjenesten	1.320	196	0	0	0	1.516
Nationalmuseet	0	0	0	0	0	52.458
Nikolaj Kunsthall	577	20	89	0	0	686
Sagnlandet Lejre	6.632	7.091	428	0	203	14.354
Statens Museum for Kunst	23.852	5.180	5.410	193	5.855	40.490
Staten Naturhistoriske Museum	14.094	3.893	5.937	64	4.220	28.208
Thorvaldsens Museum	7.416	1.640	751	0	16	9.823
Vikingskibsmuseet	6.311	5.594	491	0	90	12.486
Zoologisk Have	26.124	3.386	582	24	35.050	65.166
I alt	169.268	48.759	22.574	3.664	45.692	342.415

** KØS Museum for Kunst i det offentlige rum

BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2014-2015

ELEVER, DER HAR MODTAGET UNDERVISNING

	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Øvrige Danmark	Sverige	Ikke oplyst kommuner	I alt
Arbejdermuseet	12.461	2.308	2.345	0	0	17.114
Arken	5.808	2.012	179	0	0	7.999
Den Blå Planet	10.974	1.921	718	0	101	13.714
Danmarks Tekniske Museum	6.383	441	84	58	0	6.966
Designmuseum Danmark	4.185	453	463	0	0	5.101
Film-X	4.774	1.357	78	0	0	6.209
Københavns Befæstning	5.985	210	22	0	0	6.217
Københavns Museum	7.232	675	700	0	0	8.607
KØS*	1.059	2.181	0	0	0	3.240
Museet for Samtidskunst	312	973	0	0	0	1.285
Museum Vestsjælland	0	5.497	0	0	0	5.497
Musikken i Skoletjenesten**	3.889	386	488	0	0	4.763
Nationalmuseet	0	0	0	0	0	55.698
Naturcenter Amager Strand	1.645	0	0	0	0	1.645
Nikolaj Kunsthall	3.956	304	7	0	0	4.267
Sagnlandet Lejre	1.675	3.922	48	0	228	5.873
Statens Museum for Kunst***	16.968	3.394	4.061	275	2.017	26.715
Staten Naturhistoriske Museum	14.448	4.407	5.244	36	3.081	27.216
Thorvaldsens Museum	6.822	667	453	0	71	8.013
Vikingskibsmuseet	5.086	5.187	532	0	56	10.861
Zoologisk Have	27.470	3.715	726	91	6.897	38.899
I alt	141.132	40.010	16.148	460	12.451	265.899

* KØS Museum for Kunst i det offentlige rum

** Musikmuseet er inkluderet i statistikken

*** Statens Museum for Kunst indførte pr. 1/1 2015 max antal forløb pr. dag

BESØGSSTATISTIK, SKOLEÅRET 2014-2015

ANSLÅET SAMLET ANTAL ELEVER

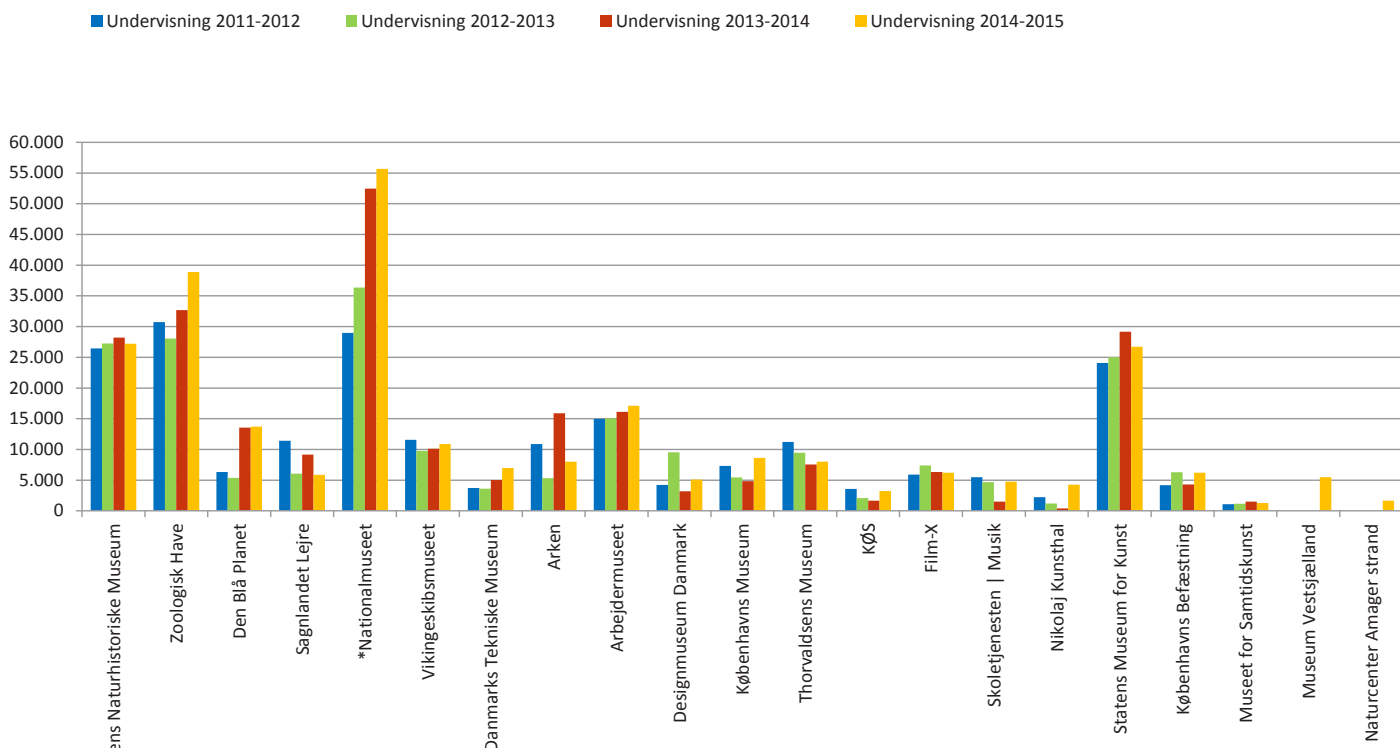
	Region Hovedstaden	Region Sjælland	Øvrige Danmark	Sverige	Ikke oplyst kommuner	I alt
Arbejdermuseet	16.116	3.086	3.093	0	0	22.295
Arken	9.114	3.514	255	24	0	12.907
Den Blå Planet	20.456	3.699	2.290	1.621	735	28.801
Danmarks Tekniske Museum	6.383	441	84	58	0	6.966
Designmuseum Danmark	4.185	453	463	0	0	5.101
Film-X	4.774	1.357	78	0	0	6.209
Københavns Befæstning	5.985	210	22	0	0	6.217
Københavns Museum	8.592	800	775	0	0	10.167
KØS*	1.332	2.550	0	0	0	3.882
Museet for Samtidskunst	422	1.092	0	0	0	1.514
Museum Vestsjælland	44	9.298	0	0	0	9.342
Musikken i Skoletjenesten**	3.889	386	488	0	473	5.236
Nationalmuseet	0	0	0	0	0	55.698
Naturcenter Amager Strand	1.735	0	0	0	0	1.735
Nikolaj Kunsthall	4.044	304	7	0	0	4.355
Sagnlandet Lejre	1.675	3.922	48	0	5.820	11.465
Statens Museum for Kunst***	24.173	4.779	4.913	527	4.967	39.359
Staten Naturhistoriske Museum	14.448	4.407	5.244	36	3.081	27.216
Thorvaldsens Museum	7.535	1.343	772	0	71	9.721
Vikingskibsmuseet	6.691	6.645	811	0	202	14.349
Zoologisk Have	27.470	3.715	726	91	50.328	82.330
I alt	169.063	52.001	20.069	2.357	65.677	364.865

* KØS Museum for Kunst i det offentlige rum

** Musikmuseet er inkluderet i statistikken

*** Statens Museum for Kunst indførte pr. 1/1 2015 max antal forløb pr. dag

SAMLET ANTAL ELEVER/LÆRERE, DER HAR DELTAGET I UNDERVISNINGSFORLØB

*Nationalmuseets aktivitetstal i skoleåret 2012-2013, 2013-2014 og 2014-2015 omfatter undervisningsforløb på Statens Forsvarshistoriske Museum, nuværende Tøjhusmuseet og Orlogsmuseet, der i tidligere statistik figurerede særskilt.

Rækkefølgen af institutioner afspejler, hvor længe de har været en del af Skoletjenestens virke.

SAMLET ANTAL ELEVER/LÆRERE, DER HAR DELTAGET I UNDERVISNINGSFORLØB 1986-2015

